

tra domini puocat. a **E**t nunc flecto. Genua cordis flectit ut sum plici postulatione delectat quod proterna presumptione peregerat. In similitudinem hominis exterioris in teriorez describit. b **P**eccaui dñe peccaui: et iniquitatez meā agnosco. Peto rogans te b dñe remitte mibi: remitte mibi: a **S**ole pereat q̄ me secū perdere laborat. **N**e sil perdas me cū iniquitatib⁹ a **I**llo cursu extendi ē penitentiu: ut que peccauerit obliuioni tradant ne eterne me mozie domini recondantur. **M**eis: neq; in eternū refues ma la mibi: qz indignuz saluab me/ c **S**m magnā misericordiam tuā: et lau/ a **N**ō vno die nec pauco tpe. s; oī die: qui enī pgenerauerit vsq; i finē hic saluus erit. **S**dabo te sp oib⁹ dieb⁹ vite me: b **Q**m te laudat oīs virt⁹ celozū: et i tibi ē glia in seclā secloz. **A**mē.

Finit oratio manasses que non est in canone.

Incipit pemiū beati Hiero/ nyimi presbyteri i librū **E**ldre.

Utrum difficilius sit e facere quod posci/ tis: an negare: nec/ f **U**dū statui. **N**ā neq; vobis aliquid imperantib⁹ ab/ nuere sententię est: et magnitu/ do oneris impositi ita ceruices premit: vt ante sub fasce ruen/ dum sit q̄ leuandum. **A**ccedūt ad hoc inuidozū studia: q̄ omne qd scribim⁹: rephendenduz pu tant. **E**t interdū cōtra se pscien tia repugnāte publice lacerant q̄ occulte legunt: intantū vt cla mare cōpellat et dicere **B**ñe li bera aiām meā a labijs iniquis: et a lingua dolosa. **T**ertio ann⁹ est q̄ semp scribitis atq; rescribi tis vt **E**ldre libz et **H**ester vob de hebreo trāsserā: q̄si nō habe/ atis greca et latina volumina: m aut quicquid illud ē quod a no/ bis vertitur: non statim ab om/ nibus conspuendum sit. **F**ru/ stra autem (vt ait quidaz) niti: r neq; aliud fatigando nisi odiuz querere: extreme dementię est. **I**taq; obsecro vos mi domimon z rogatione charissimi: vt priua ta lectione contenti: libruz non efferatis in publicum: nec fasti/ diosis cibos ingeratis: vitetis/ qz eozū supercilium qui iudica/ re tñ de alijs: et ipsi facere ni/

tra domini puocat. a **E**t nunc flecto. Genua cordis flectit ut sum plici postulatione delectat quod proterna presumptione peregerat. In similitudinem hominis exterioris in teriorez describit. b **P**eccaui dñe peccaui: et iniquitatez meā agnosco. Peto rogans te b dñe remitte mibi: remitte mibi: a **S**ole pereat q̄ me secū perdere laborat. **N**e sil perdas me cū iniquitatib⁹ a **I**llo cursu extendi ē penitentiu: ut que peccauerit obliuioni tradant ne eterne me mozie domini recondantur. **M**eis: neq; in eternū refues ma la mibi: qz indignuz saluab me/ c **S**m magnā misericordiam tuā: et lau/ a **N**ō vno die nec pauco tpe. s; oī die: qui enī pgenerauerit vsq; i finē hic saluus erit. **S**dabo te sp oib⁹ dieb⁹ vite me: b **Q**m te laudat oīs virt⁹ celozū: et i tibi ē glia in seclā secloz. **A**mē.

Finit oratio manasses que non est in canone.

Incipit pemiū beati Hiero/ nyimi presbyteri i librū **E**ldre.

Utrum difficilius sit e facere quod posci/ tis: an negare: nec/ f **U**dū statui. **N**ā neq; vobis aliquid imperantib⁹ ab/ nuere sententię est: et magnitu/ do oneris impositi ita ceruices premit: vt ante sub fasce ruen/ dum sit q̄ leuandum. **A**ccedūt ad hoc inuidozū studia: q̄ omne qd scribim⁹: rephendenduz pu tant. **E**t interdū cōtra se pscien tia repugnāte publice lacerant q̄ occulte legunt: intantū vt cla mare cōpellat et dicere **B**ñe li bera aiām meā a labijs iniquis: et a lingua dolosa. **T**ertio ann⁹ est q̄ semp scribitis atq; rescribi tis vt **E**ldre libz et **H**ester vob de hebreo trāsserā: q̄si nō habe/ atis greca et latina volumina: m aut quicquid illud ē quod a no/ bis vertitur: non statim ab om/ nibus conspuendum sit. **F**ru/ stra autem (vt ait quidaz) niti: r neq; aliud fatigando nisi odiuz querere: extreme dementię est. **I**taq; obsecro vos mi domimon z rogatione charissimi: vt priua ta lectione contenti: libruz non efferatis in publicum: nec fasti/ diosis cibos ingeratis: vitetis/ qz eozū supercilium qui iudica/ re tñ de alijs: et ipsi facere ni/

Et nunc flecto. **H**ic pñr petit misere cordiā. pmo reuerēter di. **E**t nunc flecto ge nua cordis mei. qz genua cozpis flectē nō poterat: ipedit⁹ cōpedib⁹ ferri. scdo instāter/ ibi: b **P**eto rogās te zc. petitionē suā pluries z multipliciter replicādo. tertio p fiden ter psumēs d̄ diuina misericōdia/ibi: c **Q**uia indignū sal. me s̄m misericōdiaz tuā. et p/ mittēs emēdari/ibi: Et laudabo te semp: z sic terminat orationē dicēs: d **Q**m te lau. oīs virt⁹ celoz. i. oēs ordines angeloz: et tibi est glia in secula seculorum. **A**men.

Finit expositio ordnis regis manasses. **I**ncipit expositio fratris Britonis ordis minorum super prologum **E**ldre.

Utrum difficili⁹ sit face. qd po. **I**stud pemiū scribit i librū **E**ldre: q̄ vnic⁹ liber ē sicut p̄sens. plo gus māifestat: qz apd hebreos esdre neemse qz sermones in vno volumine coartant. ter/ tius enim z q̄rtus liber ab ipso **H**iero. inter apocrypha cōputat. **O**rdinat autē iste liber immediate post **P**aral. sicut ait **H**iero. in li. d̄ hebraic⁹ q̄stioib⁹: eo q̄ idē sit finis **P**aral. et principiū hui⁹ li. **H**istoria autē tobie p̄cessit historiā istius libri: vnde z quidā tobias ante esdram ordinat. **A**lloquitur autē **H**iero. in isto pemiū dommonē z rogationum episco/ pos: ad quoz rogationē librū istū de hebreo translulit in latinū. **E**t pmo assignat duo re/ trahentia ipm ne transferat librū istuz. i. ope/ ris difficultate: q̄ tangit in principio. plogit/ z inuidoz detractio: q̄ tangit ibi: **A**ccedūt ad hoc zc. **S**cdo ponit duo ipm mouētia ad transferēdū. i. instāte istoz epoz petitionē: z trāslatiois sue necessitate: qz trāslatio antiq; corrupta erat z diminuta. p̄imum notat ibi: **T**ertio ann⁹ zc. scdm ibi: **S**i q̄s at. **L**xx. nob opposuerit zc. **T**ertio inuehit p̄ emulos. et p̄ duplr. pmo qz impugnat agnitā vitatē. se/ cūdo qz p̄vitiū i gratitudis bñficioz ipugnat auctozē p̄mū ibi: **Q**uid iterp̄te lantant. scdm ibi: **P**orro aliud ē si clausis (qd d̄) ocul⁹ m/ hi volūt maledicere. **Q**uarto z vltio dicit qz charitare ipsoz ad studiū puocat: non omit tet bonū cōmune p̄pter detractioē odiū v/ timozē/ibi: **I**taq; licet excedra v/ exetpra si libet zc. **H**is vltis ad obscuritates acceda/ mus. f **A**ccedū sta. i. nōdū cēsui v/ iudi/ caui. nā statuo statuis d̄ cēsere: edificare: fa/ brificare: ordiare: p̄struere: ponere: g **S**e tētie ē. i. snialitē fixū i corde meo: mod⁹ est lo/ qndi tract⁹ a iudicijs: vbi ratū z fixū est qd p/ sniaz diffinit. b **A**bnuere. i. recusare v/ refutare. q. d. nō est fixū i corde meo cōtraire v/ o iperio. **I**n moderniorib⁹ at biblijs legiē **N**ā vob aliqd imperantib⁹ annuere snie ē: z i snia i idē redit. i **S**ub fasce. i. sub onere et declinat hic fasces. vñ fasciculus diminiuti uū. k **D**e hebreo trāsserā. i. latinū mul ti enī trāslationē. **L**xx. de greco trāstulerūt in latinū. i **Q**uasi nō habeat/ greca vo/ lumina. i. trāslationē. **L**xx. in greco editam. m **E**t latina volumina. trāslata d̄ trāsla tide. **L**xx. aut q̄si. p **N**on statim postqz venerit ad noticiā emulozū. q **C**onspu/ endū sit. i. ab emul⁹ p̄tendū. n **Q**uic/ qd ē. i. q̄ntecūq; vtilitatē ē. o **Q**d a nob vertit. i. transfertur. r **A**u. i. laborare: s **E**xtrēme. i. marie. t **F**astidiosus. i. supbis: rediosus: fastidio plenis. **F**astidiū enī d̄ supbia vel tediū: a fastidio fastidus: qd est horrere: spernere: tedere. v **S**upciluz. i. superbiā que notat in supcilio p̄ extollen/ tiam oculoz. **U**n **E**ccī. xxiij. a. **E**xtollentiam oculozū meozum ne dederis mibi. **I**dē. xxiij. b. **F**ornicatio mulieris in extollētia oculozū eius: z in palpebris illius agnosceatur.

Et nunc flecto. **H**ic pñr petit misere cordiā. pmo reuerēter di. **E**t nunc flecto ge nua cordis mei. qz genua cozpis flectē nō poterat: ipedit⁹ cōpedib⁹ ferri. scdo instāter/ ibi: b **P**eto rogās te zc. petitionē suā pluries z multipliciter replicādo. tertio p fiden ter psumēs d̄ diuina misericōdia/ibi: c **Q**uia indignū sal. me s̄m misericōdiaz tuā. et p/ mittēs emēdari/ibi: Et laudabo te semp: z sic terminat orationē dicēs: d **Q**m te lau. oīs virt⁹ celoz. i. oēs ordines angeloz: et tibi est glia in secula seculorum. **A**men.

Finit expositio ordnis regis manasses. **I**ncipit expositio fratris Britonis ordis minorum super prologum **E**ldre.

Utrum difficili⁹ sit face. qd po. **I**stud pemiū scribit i librū **E**ldre: q̄ vnic⁹ liber ē sicut p̄sens. plo gus māifestat: qz apd hebreos esdre neemse qz sermones in vno volumine coartant. ter/ tius enim z q̄rtus liber ab ipso **H**iero. inter apocrypha cōputat. **O**rdinat autē iste liber immediate post **P**aral. sicut ait **H**iero. in li. d̄ hebraic⁹ q̄stioib⁹: eo q̄ idē sit finis **P**aral. et principiū hui⁹ li. **H**istoria autē tobie p̄cessit historiā istius libri: vnde z quidā tobias ante esdram ordinat. **A**lloquitur autē **H**iero. in isto pemiū dommonē z rogationum episco/ pos: ad quoz rogationē librū istū de hebreo translulit in latinū. **E**t pmo assignat duo re/ trahentia ipm ne transferat librū istuz. i. ope/ ris difficultate: q̄ tangit in principio. plogit/ z inuidoz detractio: q̄ tangit ibi: **A**ccedūt ad hoc zc. **S**cdo ponit duo ipm mouētia ad transferēdū. i. instāte istoz epoz petitionē: z trāslatiois sue necessitate: qz trāslatio antiq; corrupta erat z diminuta. p̄imum notat ibi: **T**ertio ann⁹ zc. scdm ibi: **S**i q̄s at. **L**xx. nob opposuerit zc. **T**ertio inuehit p̄ emulos. et p̄ duplr. pmo qz impugnat agnitā vitatē. se/ cūdo qz p̄vitiū i gratitudis bñficioz ipugnat auctozē p̄mū ibi: **Q**uid iterp̄te lantant. scdm ibi: **P**orro aliud ē si clausis (qd d̄) ocul⁹ m/ hi volūt maledicere. **Q**uarto z vltio dicit qz charitare ipsoz ad studiū puocat: non omit tet bonū cōmune p̄pter detractioē odiū v/ timozē/ibi: **I**taq; licet excedra v/ exetpra si libet zc. **H**is vltis ad obscuritates acceda/ mus. f **A**ccedū sta. i. nōdū cēsui v/ iudi/ caui. nā statuo statuis d̄ cēsere: edificare: fa/ brificare: ordiare: p̄struere: ponere: g **S**e tētie ē. i. snialitē fixū i corde meo: mod⁹ est lo/ qndi tract⁹ a iudicijs: vbi ratū z fixū est qd p/ sniaz diffinit. b **A**bnuere. i. recusare v/ refutare. q. d. nō est fixū i corde meo cōtraire v/ o iperio. **I**n moderniorib⁹ at biblijs legiē **N**ā vob aliqd imperantib⁹ annuere snie ē: z i snia i idē redit. i **S**ub fasce. i. sub onere et declinat hic fasces. vñ fasciculus diminiuti uū. k **D**e hebreo trāsserā. i. latinū mul ti enī trāslationē. **L**xx. de greco trāstulerūt in latinū. i **Q**uasi nō habeat/ greca vo/ lumina. i. trāslationē. **L**xx. in greco editam. m **E**t latina volumina. trāslata d̄ trāsla tide. **L**xx. aut q̄si. p **N**on statim postqz venerit ad noticiā emulozū. q **C**onspu/ endū sit. i. ab emul⁹ p̄tendū. n **Q**uic/ qd ē. i. q̄ntecūq; vtilitatē ē. o **Q**d a nob vertit. i. transfertur. r **A**u. i. laborare: s **E**xtrēme. i. marie. t **F**astidiosus. i. supbis: rediosus: fastidio plenis. **F**astidiū enī d̄ supbia vel tediū: a fastidio fastidus: qd est horrere: spernere: tedere. v **S**upciluz. i. superbiā que notat in supcilio p̄ extollen/ tiam oculoz. **U**n **E**ccī. xxiij. a. **E**xtollentiam oculozū meozum ne dederis mibi. **I**dē. xxiij. b. **F**ornicatio mulieris in extollētia oculozū eius: z in palpebris illius agnosceatur.

R * Fratru la/

Proemium sancti Hieronymi

Ehil nouerit. Si q̄ aut̄ fratz sunt q̄bus n̄ra
 nō displicent: his tribuatis exemplar: ad
 monentes vt hebrea nōia (quoz grandis
 in hoc volumine copia est) distincte z p̄ in
 terualla transcribāt. Nihil em̄ p̄derit emē
 dalle librum / nisi emēdatio librariorz dili-
 gentia p̄seruet. Nec quēq̄ moueat q̄ vn̄
 a nobis liber editus est: nec apocryphoz
 tertij z q̄rti libri somnijs delectet: qz z ap̄
 hebzeos esdre neemeq̄s sermones in vn̄
 volumen coartantur: et que nō habentur
 apud illos: nec de viginti quattuor senib⁹
 sunt procul abiiciēda. Si quis aut̄ septua-
 ginta uobis opposuerit interp̄tes: quozū
 exemplaria uarietas ip̄a lacerata z euerfa
 demonstrat: nec potest vtiq̄ verum asseri/
 quod diuersum est: mittite eum ad euange-
 lia in quibus multa ponūtur quasi de ve-
 teri testamento: que apud septuaginta in-
 terp̄tes nō habentur / velut illud: quoniaz
 naçareus vocabitur: et ex egypto vocauit
 filiū meū: z videbūt in quē compūxerūt:
 multa q̄ alia que latiori operi reserua-
 m⁹: z querite ab eo vbi scripta sint. Cūq̄ pro-
 ferre non potuerit: vos legite de his exem-
 plaribus que nuper a nobis edita maledi-
 corū quotidie linguis confodiunt. Sz vt
 ad compendiu veniā / certe qd̄ illatur⁹ suz
 eq̄ssimū ē. Edidi aliqd̄ qd̄ nō habet in gre-
 co: vel aliter habet q̄ a me versū ē. Quid
 interp̄tem laniat: Interrogēt hebzeos: z
 ipsis auctorib⁹: trāslatiōi meę vel accōmo-
 dēt vel arrogēt vel derogēt fidez. Porro
 aliud ē si clausis (qd̄ dicit) oculis mihi vo-
 lunt maledicere: z non inuuant grecoz stu-
 diū z beniuolentiam qui post septuaginta
 translatōres iam christi euangelio coruscā-
 te: iudeos z hebionitas legis veteris inter-
 p̄tes. aquilā videlicet z symmachū z theo-
 dononē: z curiose legunt: z per Origenis
 laborē in hexaplois ecclesijs dedicarunt.
 Quanto magis latini grati esse deberent:
 q̄ exultantē cernerent greciā a se aliqd̄ mu-
 tuari. Prīmū em̄ magnozū sumptuū est et
 infinite difficultatis: exemplaria posse ha-
 bere om̄ia: deinde etiam qui habuerint: et
 hebzei sermōis ignari sūt / magis errabūt:
 ignorātes quis e multis veri⁹ dixerit. Qd̄
 etiā sapientissimo cuidam nuper apud gre-
 cos accidit / vt interdum scripture sensum
 relinquens: vniuscuiuslibet interp̄tis seq̄-
 retur errorem. Nos autem qui hebzeę lin-
 guę saltem paruā habemus scientiā: z lati-
 nus nobis vtiq̄ sermo nō deest: z d̄ alijs
 magis possumus iudicare: z ea que ip̄i in-
 telligim⁹ / in n̄ra lingua exprōmere. Itaq̄
 licet excetra sibilet: victozq̄ sinon incēdia

a Fratrum. latinoz. **b** Distincte. vt vn̄ distinguat ab alio.
c Et p̄ interualla. i. p̄ spaciu: vt sit bonū spaciu inter ea. **d** Li-
 brarioz. i. scriptoz: q̄ libros scribūt. z sicut dicit **Isido.** in. vi. etymo. li-
 brarij idē z antiquarij vocant: s; librarij sūt q̄ z noua scribebāt z vete-
 ra: antiq̄ri q̄ t̄mō vetera: vñ z nomē s̄pserūt. Itē librarij dicunt ven-
 ditores libroz: q̄ grece bibliopole dicit̄: a biblios qd̄ ē liber: z pole qd̄
 est v̄dere: z declinat̄ hic z hec bibliopola. **e** Edit⁹. i. composi⁹: ab
 edo edis: qd̄ multa significat: q̄ habent p̄ hos vsus: Emitto: pario: pro-
 duco vel manifesto: Expono: condo: appono: p̄fero: dico. Verba nouē
 numero lector tibi denotat edo. **f** Nec apocry. qd̄ sit apocryphum
 z q̄t mōis dicit / iuenies supra in p̄ncipio. plogi sup̄ Josue. Per h̄ autē
 q̄ apocryphoz somnijs dicit: videt̄ q̄ **Hiero.** tertiu z q̄rtū libū. Esdre
 nō trāstulit. vñ z antique biblie nō habet eos. Esdre p̄m⁹ liber est. Et se-
 cit **Josias** zc. q̄ cōiter scribit in modernis biblis. secūd⁹ icipit: Liber Es-
 dre. pp̄he zc. z ille breuissim⁹ est z q̄si in vno folio sc̄pt⁹: z forte p̄ter h̄
 nō fecerat **Hiero.** de eo mētionē. tertius incipit: Anno. xxx. captiuitatis
 erat in babilone zc. vbi enserat visides q̄si p̄ somnia sibi factas. q̄rtus
 incipit: Ecce loquere in aures plebis mee sermones. pp̄he q̄s misero I
 os tuū zc. vbi multa p̄dicit affutura: z iste liber sat breuis est: z de his
 duob⁹ vltimis sit hic mētio. Per hoc aut̄ q̄ dicit somnijs: videt̄ non ap-
 probare q̄ in his scribūt: **g** Et que. s. sic apocrypha. **h** Nō ha-
 bent apud illos nec de viginti quattuor seniorib⁹. i. de viginti qu-
 tuoz libris q̄ sūt apud hebzeos in canone sc̄pturaz: q̄ signant̄ p̄ viginti
 quattuor seniores Apoc. iij. sicut. s. dicit̄ est i. plogo galeato. **i** Sūt
 pcul abiiciēda. i. repellēda z p̄uipendēda. **k** In nazareus.
 z ceteras auctoritates q̄ hic ponūt inuenies supra in illo plogo. **l** Desi-
 derij mei zc. añ mediū. **m** Sed vt ad cōpediū veniā. i. breuit̄ eos
 cōfute: vide in opusculo de vocabulis biblie q̄liter exponit cōpendium.
n Ad illaturus sū. i. diciturus vel cōclusurus. nā inferre d̄ zclu-
 dere. **o** Equissimū est. i. iustissimū: qz nemini derogat: z plene vi-
 tas indagat. i. inq̄rendo. Aut ego **o** Edidi. i. dixi. **p** Aliqd̄ in
 trāslatiōe mea. **q** Ad nō habet i gre. p̄m septuaginta. **r** Quid iter-
 p̄tem laniat. detrahedo. **t** Trāslatiōi mee. si aut̄ aliqd̄ addidi.
v Interrogēt hebzeos. vtz bene addidi: z sic inquisita v̄itate.
x Vel arrogēt. i. attribuāt. **y** Fide. i. credulitatem ip̄i lectores
 mee trāslatiōi: si scz fideliter trāstulit: **z** Vel derogēt. i. detrahant
 si infideliter: sed certe nō solū trāslatiōē vitupant: sed etiā meis ma-
 ledictis impugnat. z h̄ est qd̄ sequit̄: **a** Porro. i. certe. **b** Aliud:
 in q̄ ip̄i offendit. **c** Si: p̄ qz. **d** Volūt mihi maledicere: id ē
 mala de p̄fona mea diceret: q̄t laborant p̄ cōi vtilitate. **e** Clausis
 qd̄ dicit̄ oculis. in vulgari puerbio. i. nō habito respectu ad v̄itates
 quā docuit: vel ad b̄n̄ficia q̄ eis exhibuit. s. trāstulit tot libros. **f** Ju-
 deos. natiōe. **g** Et hebionitas. secte. p̄fessione. Hebionite qd̄ez
 fuerūt heretici: de q̄bus dicit **Eusebi⁹** in. iij. li. ecclesiastice historie. He-
 bioneos demō decepit: q̄ iterptant̄ paupes. Vere em̄ paupes sūt z ege-
 ni in sciētia glie christi: qm̄quidē eū solū hoim̄e putat: z p̄fectū vite ac v̄-
 tutis virū iustū effectū: cōmuni etiā natiuitate ex viro z femina procrea-
 tū: custodiēda v̄o censent legis obseruantia: nec sufficere ad salutē ch̄i-
 sti estimant̄ fidē zc. **Isido⁹** in. viij. etymo. vbi agit de heresibus xp̄ia-
 noz ponit eandē sententiā supra in plogo sup̄ Josue vltra mediū. innu-
 ens sat̄ **d** Origenē: aquila / symmacho / z theodotione: vbi exponit qd̄
 hic dicit̄: **b** Et p̄ Origenis laborē zc. excetra serpens quidā: de
 quo dicit **Isido.** xij. etymo. Hydra draco est multozū capitū: qualis su-
 it in lerna palude. puincie archadie. hec latine excetra dicit̄: q̄ vno celo
 tria capita excrecebāt: sed hoc fabulosū est: nā cōstat hydra locum fuisse
 euomentē aquas vastates ciuitatē vicinaz: in q̄ vno meatu clauso multū
 erūpebat: qd̄ **Hercules** vidēs loca ip̄a excussit: z sic aque clausit meat⁹
Hā hydra ab aqua dicta est: hydor grece: aqua latine. z inde d̄: hydra
 s; serpens aquatic⁹. **Quid⁹** methamorphoseos. ij. loq̄ d̄ hydra dicit̄:
Vulnerib⁹ secūda suis erat illa: nec vllū De comitū nūero caput est im-
 pune recisum. Quin gemino ceruix herede valētior esset. Idē in eodē.
Nec pfuit hydre crescere p̄ dānu geminasq̄ resumere vires. Et nota
 q̄ in aliq̄bus libris scribit̄: Excetra p̄ d. z tunc etymologiat̄ q̄si excetra
 hydra: in aliq̄bus scribit̄ p̄ t. iuxta etymologiā **Isidoz**: z tunc d̄: excetra
 q̄si excetra tria: z ista l̄fa cōmunitoz est: z habet mediā syllabā naturalē. p̄
 ductā. Excetra aut̄ cōpat emulū suū. pp̄t detractiōis sibilū: z q̄ alijs istū
 dit emulatiōis venenū. **i** Sinon. qd̄a fuit p̄ditoz cui⁹ isidij capta
 fuit troia z destructa. nā cū greci p̄ decē annos ciuitatē obsedissent eā ca-
 pere nō valētes: equū ligneū immēse stature fecerūt: z armat⁹ militib⁹
 eū impleuerūt. Sinon v̄o fingēs se timore mort⁹ de grecoz castro effugis-
 se: asscurat⁹ a troianis: si secreta eis p̄aderet danatoz mēit⁹ est eis illū
 equum in honore palladis fuisse factum: z q̄ id̄ tāte esset magnitudinē:
 ne posset irare portas ciuitat⁹: qz si iraret: nūq̄ ciuitas capi posset: cu-
 lus v̄bis seducti portas frēgerūt: z ita equū itroduxerūt. Sinon aut̄ il-
 la nocte cū dormirēt troiani: aperuit ostiola eq̄: z inclusi milites exierūt
 z ciuitatē ceperūt: sic in scdo libro **Virgili⁹** eneidos pleni⁹ recitat̄. z idō
 d̄: **k** Victorqz. cui cōpat emulū suū detractiōis incēdia iacient̄.
l Euentilent

As t diuisa

Dat. 2. d

Osee. 11. a

Zach. 12. c

all'excetra

Libro

Ant

Ter

edo.

Nico. De

libro

libro

libro

libro

libro

libro

libro

libro

libro

libro

libro

¶ **E**uentilēt apices. i. litteras euentilare dicit aduentū dispergere: p̄icere: exquirere: excutere: inuestigare: discute re: et in istis duab⁹ significationib⁹ potest accipi hic: et in om̄i bus bñ possit expōi. **¶** **L**ras calūniē. falso criminē. calūniator enī dicit falsi criminis accusator. **¶** **L**etera plana sūt. **¶** **E**xplicit qualiscūq; expositio istius us prologi.

Slo. ordi.

In anno primo **Ca. I** cyri. **B**eda. Sicut cyrus destructo chaldeoz imperio populū dei liberauit: et in patriā remisit: et templū incensum hierosolymis reedificari precepit: et hoc edictum etiam per litteras manifestauit: ita christus destructo diaboli regno: electos suos qui erant dispersi ab eius tyrannide in ecclesiā cōgregauit: que in presenti iustificata ex fide pacē habet ad deū p̄ ipm̄ et ad visionem p̄petue pacis festinat: hierusalem quippe visio pacis dicitur: **¶** **R**eplum quoq; incensum restaurari facit: cum illos qui insidijs diaboli fidē p̄derant ad salutem reducēs: habitatio ne sua dignos efficit: scripturas etiam sacras et sanctas p̄ vniuersum mūdum mittit: quib⁹ fidē sui noīs et spem salutis cunctis qui ad regnū suū p̄tinent: id est electis predicat.

iacter: nunq; meū: iuuāte x̄po: si lebit eloquiuz: etiā p̄cisa lingua balbuniet. **¶** **L**egāt q̄ volunt: q̄ nolunt abijciant: euentilēt apices: a litterasq; calūniē. **¶** **M**agis vestra charitate puocabor ad studiū / q̄ illoz detractione et odio deterrebor. **¶** **F**init Proemiū. **¶** **I**ncipit liber Eldre primus.

Māno p̄mo **Ca. I** a christi. **¶** **C**hrist⁹ quoq; ait: necesse est impleri om̄ia que scripta sunt in lege moysi et psalmis et prophetis de me. **¶** **C**yrus regis persarū /

veritate patrie declinasse: utpote tpe machabeoz aliqui ex am/bitione: et aliqui ex antiochi nobilib⁹ p̄secutione: et multi ecōtra/rio p̄ veritate fidei legunt mortē acerbissimā tolerasse ad glo/riam dei qui est benedictus in secula seculoz. Amen.

¶ **I**ncipit liber primus Eldre.

Ca. I

In anno p̄mo cyri rē. **L**iber iste a q̄ incipit regimē sacerdotū vt dictū est: cū sibi annexis p̄t sic diuidi. qz primo tangit hui⁹ regim̄is p̄cessus. sc̄do incidēs casus: qui est duplex. **¶** **I**n vno habet exemplū p̄stātie cōtra aman. **¶** **I**n altero exemplū patiētie in libris **H**ester et **J**ob. **¶** **L**ibros autē **T**obie et **J**udith et **D**achabeoz licet sint historiales: tñ intendo eos ad p̄sens p̄transire: qz non sunt de canone apud iudeos nec apud xp̄ianos: immo de ipsis dicit **H**iero. i. p̄logo galeato: q̄ ē p̄log⁹ sup libros **R**egū: q̄ int̄ apocrypha cantant: et in p̄logo **J**udith dicit: q̄ antorit̄as eoz nō est efficac̄ ad p̄bādum aliqd̄ qd̄ in p̄tentidē vel dubiū v̄it: et iō expōsitiōi eoz nō intēdo insistere: donec cuz dei adiutorio et vita comite sup om̄es libros canonicos scripserim. si autē dñs vitā mibi p̄cesserit: sup istos libros et alios q̄ cōmuniter ponunt in biblijs: quib⁹ n̄ sint de canone scribere potero domino

72. pa. 36. d
3. Eld. 2. a
Eia. 45. a
Die. 25. c
et. 29. c

concedente. **¶** **L**iber autem iste diuiditur in tres partes: quia p̄mo agitur de reductione populi sub iesu filio iosedech. sc̄do de instructione reducti p̄ **E**sdra legisdoctore. vñ. ca. tertio d̄ reedificatione muri p̄ neemiā ducē / ibi: **¶** **V**erba neemie. et isti tres fuerunt sacerdotes vt ex sequētib⁹ apparebit. **¶** **D**e sc̄do autē libro **E**ldre nō intēdo ad p̄sens me itromittere rōne iam dicta: sc̄z qz nō est de canone. **¶** **C**irca primū p̄mo describit redit⁹ ppli. sc̄do fundatio tēpli. ca. iij. **¶** **C**irca primū p̄mo describit licentia data. sc̄do numerat turba licentiata. ca. ij. **¶** **C**irca primū p̄mittit p̄fessio maiestatis. sc̄do subdit p̄cessio libertatis / ibi: **¶** **Q**uis ex vobis. tertio cōpletio voluntatis / ibi: **¶** **E**t surreperunt. quarto collatio pietatis / ibi: **¶** **R**ex quoq; cyrus. **¶** **C**irca primū primo ponitur quedam p̄ambula. sc̄do concessio ipsa / ibi: **¶** **D**ec dicit cyr⁹. **¶** **P**rimū p̄ambulū est: quia notatur tempus cum dicitur: **¶** **I**n anno primo cyri rē. **¶** **A**d maiore autem intellectū eoz que dicunt in hoc libro et alijs de isto cyro: et maxime cuiusdam dicit a me super **L**ucam ca. ij. ponēda est hic origo et promotio huius cyri. **¶** **P**m̄ enim q̄ habet in scholastica historia: **¶** **A**stryages rex medozum et persarum vidit in somnis de ventre filie sue egredi vitem totam asiam occupantē: et cum significatum huius quereret a cōictoribus: responderūt q̄ significabat puerum ex ea nasciturum in tota asia regnaturum: et ipsum astryagē de regno expulsurū: qd̄ t̄mēs: **¶** **D**arium consobrinū suū adoptauit in filium: quia filiū nō habebat: sed filiam vnā: quā dedit cuidam militi simplici ne puer natus de ea magnoz amicorū potentia vallaret: et cū hoc ad maiore securitatē. **¶** **C**ū dicta filia esset grauida: fecit temp⁹ partus ipsi⁹ explorari: et puerum natum ad se apportari: quem dedit cuidam de suis principib⁹ occidendū: sed ille timens ne regnum ad matrem pueri deueniret nō fecit: sed puerum in nemore exposuit ad quē ex diuina p̄uidētia que solet adesse qñ deficit humana: venit quedam canicula lactans puerū ipsum: a feris et auibus defendendo: quem pastor regis inuenit et vxori sue tradidit nutriendū: qui cū creuisset: ab alijs pueris factus est rex eoz: et rebelles sibi grauit̄ affligebat: intantū q̄ patres puerorū cōquesti sunt regi: ad quem cum adducerēt: constāter et intrepide dixit hec se fecisse tanq; rex eoz. **¶** **R**ex ergo admirans pueri constantiā: in eo quedam signa sui generis agnouit: et a pastore veritatem req̄rens ipsum esse nepotem suum inuenit: verūtamē erga eum placatus fuit credēs q̄ somniū suū impletū esset in regno puerorū et eum alendum tradidit illi principi cui prius eum tradiderat occidendū. filius

Diuisio

D

Cyri histo/ ria

¶ autem eius

Aboraliter. **¶** **I**n anno p̄mo cyri regis persarū rē. **¶** **C**yrus iste figuraz gessit nostri saluatoris: quia sicut iste cyrus relaxauit captiuitatem iudeoz: sic saluator: noster captiuitatē patrum in limbo detentozū. **¶** **P**s. lxxij. d. **¶** **A**scēdens in altū ca/ptiuam duxit captiuitatem: dedit dona hominibus rē. **¶** **E**t propter hanc figuram iste cyrus vocatur christ⁹. **¶** **E**sa. xlv. a. **¶** **D**ec dicit dñs x̄po meo cyro cuius app̄pendi dexteram rē.

Aboraliter

R ij * Et tradu/

Nico. de lyra

¶ **I**ncipit postilla venerabilis magistri Nicolai de lyra in librum Eldre: et primo prologus eiusdem.

¶ **R**it sacerdos sup folio. **¶** **Z**ach. vi. **¶** **S**c̄dm q̄ in libris p̄cedentib⁹ dictum est: deus sub rōne absoluta subiectū est i tota sacra sc̄ptura: sub ratiōibus autē p̄tractis subiectū est in partialib⁹ libris: sic corp⁹ mobile absolute sum prum subiectum est in tota philosophia naturali: corpus vero mobile aīatū subiectū est in libro de aīa: et i alijs libris sequētib⁹ ad ipm̄: et eodem modo deus sub ratione gubernantis pplm̄ israel subiectū est in libro iudicū et alijs libris historia libus sequentibus: vario tamē modo p̄m variationē hui⁹ regim̄is. **¶** **D**eus enim hūc populū post ingressum terre promissiois triplici mō gubernauit. **¶** **P**rimo p̄ iudices: et sic de eo agit in libro **J**udicū. **¶** **S**c̄do p̄ reges: et sic tractatur de eo in libris **R**egū et **P**aral. **¶** **T**ertio p̄ sacerdotes. **¶** **I**a reditu captiuitatis babilonice vsq; ad xp̄m. **¶** **E**xpediūt autē duob⁹ p̄mis modis. **¶** **T**ertū p̄ manib⁹ habem⁹: qz liber **E**ldre incipit a reditu captiuitatē babilonice a q̄ incipit regimē sacerdotū: tñ s̄ deo p̄ncipali rectore. **¶** **D**e q̄ regimē dicit **¶** **H**abia sacerdotē. **¶** **I**n q̄ quidē d̄bo p̄mo tangit regentiū abilitas. cum dicit: **¶** **S**acerdos. i. sacerdotes: eo modo loquendi quo dicit **E**rod. viij. f. **¶** **V**enit musca grauiissima. i. multitudo muscarū. **¶** **A**d cuius intellectum sciendū q̄ p̄m p̄m. i. politice. illi qui sunt viuentes intellectu scientia et prudētia: illi sunt apti ad regēdū qz sciunt se et alios dirigere in finē bonū. **¶** **T**alis autē debet eē conditio sacerdotū. **¶** **P**ut dicit **H**alach. ij. b. **¶** **L**abia sacerdotū custodiūt sciam: et legem req̄rent de ore ei⁹: qz angel⁹ dñi exercitūz est. sicut enī angelica natura supior est humana. et iō hoīes p̄ angelos regunt: sic sacerdotes q̄ sunt q̄si mediatorel inter deū et pplm̄: ex h̄ enī h̄nt aptitudinē ad regēdū. **¶** **S**c̄do in verbo p̄posito tangit hui⁹ regim̄is auctoritas / cū dicit: **¶** **S**up folio suo. **¶** **S**edere enī sup foliū p̄p̄riū ē h̄ntis auctoritatē discer nēdi: iudicādi: ac etiā corrigēdi. **¶** **H**ac autē auctoritatem habuerunt sacerdotes a reditu captiuitatis babilonice et citra vt dictū est: d̄ q̄ potest dici q̄ scribit **E**sa. xvi. b. **¶** **P**reparabit i mi sericordia solū: et sedebit sup illd̄ in v̄itate. **¶** **R**edit⁹ autē d̄ captiuitate babilonica fact⁹ fuit ex diuina misericordia: et fuit p̄paratio ad hoc q̄ ppli p̄ sacerdotes gubernaret: vt p̄z p̄ predicta: et sic hui⁹ regim̄is solū fuit in misericordia p̄paratū: et bene subditur: **¶** **E**t sedebit sup illud in veritate: qz a reditu captiuitatē babilonice q̄ tpe p̄uerūt sacerdotes: nō legif ppli isrl̄ ita declinasse a veritate fidei sicut ante: qz t̄p̄b⁹ iudicū et regū multoties maior ps ppli: imo q̄si tot⁹ ppli declinabat ad idolatriā: p̄pter quam inducta fuit captiuitas babilonica: vt patuit p̄ predicta: sed a reditu captiuitatis babilonice pauci legunt a veritate

Et ipse

E **S** a **E**t ipse precepit mihi vt edi. ei do. Beda. Dom^o vel tēplū dei in scripturis sanctis vnusquisq; doctorū z tota simul ecclia solet appellari: qz in cordibus se credentiū z sperantiū diligentib; habitare cōsuevit. vñ: Si quis diligit me / sermōes meos seruat: z pater meus diliget eū: z ad euz veniem^o zc. vñ z ipse

Iob. 14. c. **A**pl's ait: Tēplū dei sanctū est qd estis vos. Et alibi: Christus dō in domo sua tanq; filius: que domus sumus nos zc.

1. Cor. 3. c. **I**n figurā huius domus vel tēpli spūa / lis salomon fecit templū in hierusalē do / mino. Interpretat em pacificus: figurās: eū: de q dicit: Multiplicabit eius impe / riū: z pacis nō erit finis: de quo **Apl's** ait: Et veniēs euangelicauit pacē vobis qui longe fuistis: z pacē his q prope zc.

Esa. 9. b. **Q**uā aut tēplū septe z annis edificauit: octauo aut cōsumauit z dedicauit: signi / ficat q toto tpe hui^o seculi (qd septe die / bus circūit) eccliam: dñs collectis ad edi / ficiū celeste fidelib; cōstruit: z in vita su / tura apparēte resurrectionis glia ad inte / grū pficit: z in gaudiū vite immortalis in / eterna vitiōis sue claritate sustollit: qz ei / tē octaua die. i. post septimā sabbati re / surrexit: recte octonario numero tēp^o eti / am nostre resurrectionis expmī. **Q**uā aut euo sequēte quedā tēpli edificia vetusta te solui ceperūt: sed instātia regū z sacer / dotū instaurata sūt: significat qtidianos / erratus fidelitū: de qbus dicit: Septies / cadit iustus z resurgit: q quidāna tēpo / rū solertia p exēpla vel exhortamēta pcedentiū iustoz: qñ p sa / cerdotū z regū dei corrigunt industria. Reges em z sacerdotes oēs pfecti vocant / cū sint mēbra sumi regⁱ z sacerdotis z se be / ne regere: z corpa sua viuētē hostiaz deo exhibere didicerūt.

Quā postea crescit^o malis tēplū idolorū foridibus pphanatū: z tandē a chaldeis destructū z incensū est: significat grauiores / lapsus eoz q p pfectionē recte fidei z sacramētū baptismi: eccle / sie mēbris adunati: denuo fraude demonū a statu fidei deiecti: z vitioz flāma sūt cōbusti: q dirupto templo z vrbe hierusalē ci / ues eius in babylonē trāsmigrati: sed post septuaginta annos / acta penitētia ad patriā (dño miserāte) remissi: rursus tēplū z

Pro. 24. b. **S** vrbem

Nico. de lyra

S aut eius clam occidi fecit eo q fuerat inobediens orl ei: qd tamē illū pncipē nō latuit. Postea dō p tēpus magnū rex exer / citū tradidit illi pncipi ad domādos aduersarios: z ipse i media / reledit. Ille aut pnceps memor occisiōis filij sui suauit exercitū / vt cyrū regē persarū eligeret / vocās eū cyrū: id est heredē: q pri / us speraticus: id est catulus vocabat: eo q canicula lactauerat / eū. Qd factū audies astyages / collegit exercitū vt pugnaret cō / tra cyrū: z in pmo cōgressu pualuit: sed postea a cyro deuict^o fu / it. Verū tamē cyrus magis se exhibuit ei nepotē q victorē. naz / regnū hyrcanoz sibi dimisit: z dario auūculo suo regnū medo / rū: ita q post eoz mortē totū deueniret ad manū suam. Postea / dō cyrus z darius eius auūcul^o obsederūt babylonīā: qua ca / pta z occiso balthasar rege: darius regnauit in babylone duo / bus annis: quo mortuo totū regnū deuenit ad manū cyri: et sic / fuit monarcha: z in pmo anno huius monarchie dedit licentiaz / filijs israel redeūdi in iudeā z edificādi tēplū: p̄m q dicit h: **I**n / anno pmo cyri regis persarū: id est anno pmo quo monar / chia trāstulit ad persas: quia licet regnū medoꝝ esset honorabi / lius: tamē caput monarchie posuit i pside: eo q ibi pmo regna / uerat. z quia perse ipm sublimauerant in regnū. a **E**t cō / pleret verbū dñi ex ore hieremie: **H**iere. xxv. c. Cūq; im / pleti fuerint. lxx. anni visitabo sup regē babylonis zc. Et simi / ter. xxix. c. Cū ceperint impleri i babylone. lxx. anni: visitabo vos / z suscitabo sup vos dñū meū bonū vt reducā vos ad locū istū. / Dicūt aut hebrei q isti. lxx. anni sunt accipiēdi a tpe destructio / nis templi p nabuchodonosor: z fuerunt impleti sexto anno da / ri: in quo cōpletū fuit templū. Sed hoc est falsum: quia fm om / nes historiographos alios fuerūt multo plures anni. Suppo / nūt etiaz q cyrus regnauerit tm̄. xi. annis: qui tamen regnauit / xxx. fm historiographos persarū. Iosephus aut dicit q isti. lxx. / anni inceperūt a destructiōe templi p̄dicta: z terminati fuerunt / anno pmo monarchie cyri. Sed dō expolitores latinos isti se / ptuaginta anni cōiter incipiūt a destructiōe ciuitatis: z terminā / tur in anno

tur i anno pmo cyri: sed quia cōputant fm chronicas: ad quā / cōputationē sequit mardocheū fuisse. cclix. ānoz qñ fuit eral / tatus ab assuero rege: vt declarabit in pncipio libri **Esther**: / vbi pprie habet locū: iō nō intēdo sequi computationē eozū: / quia nō videt possibile mardocheū tādiu vixisse: z dato q vi / risset: tamen tunc facere nō potuisset illa / que de eo scribunt in libro **Esther**: q ta / men inter libros sacre scripture canoni / cos computat. **I**bi em scribit q regebat / regine domū z regis palatiū z regni ne / gocia disponebat. **R**abbi sal. dicit q isti / lxx. anni incipiūt a trāsmigratiōe iechon / nie: z terminant in pmo anno cyri: quia / tūc dedit licentiā populo redeūdi de ca / ptiuitate dicēs: q a trāsmigratiōe vscq; / ad destructiōē ciuitatis fuerūt. xvij. an / ni: z inde vscq; ad p̄mū cyri annū. liij. qui / simul iuncti faciūt. lxx. annos: vt p̄z. **S** / q̄tū ad p̄mū numez dicit manifeste p̄tra / textū. iij. li. **R**eg. vbi dicit. xxiii. ca. q se / dechias imediate regnauit post iechoni / am: qui alio noie dicitur est ioachim: z fu / it filius ioachim: qui similiter alio nomie / dicitur fuit iechonias: vt plenius habet / **S**atth. j. z ibidem. f. iij. **R**eg. xxiii. di / cit: q tm̄ regnauit. xi. annis. z sic ab eius / nūero deficiūt septe anni: pp̄ qd videt / mihi q isti. lxx. anni incipiunt ab octauo / āno ioachim patrⁱ iechonie siue ioachim: / **T**unc em captus fuit per nabuchodono / sor: z factus sibi tributari^o: z nobiles de

hierusalem obsides ducti in babylonē: inter quos daniel z so / cij eius fuisse dicunt. ppter quod extunc incept trāsmigra / tio babylonis: licet magis completa fuerit tempore iechonie / filij eius: z adhuc pfectius in captiuitate sedechie destructa ci / uitate: z terminant in quarto anno cyri. quod sic ostendit: qd / ioachim regnauit. xi. annis. iij. **R**eg. xxiii. z ideo incipien do / ab eius anno octauo inclusive habent de regno eius quattu / or anni: z de tempore sedechie decem integri. **I**n vndecimo / anno quarto mense fuit captus z exodatus z ductus in ba / bylonem. **R**eg. xxv. ppter quod ille annus computan / dus est inter annos destructiōis ciuitatis: quia maior ps ei^o / fuit sub destructione: aliter vnus annus bis computaretur: / scz in tēpore sedechie z in tēpore destructiōis: z inde. liij. vscq; / ad cyrum: qui licet pmo anno sue monarchie dedit licentiam / populo redeūdi in iudeaz: vt hic dicit: tamen iudei ex longa / mansione in terra babylonis vrozēs acceperant z prolem p / creauerant: z ibidem possessiones acquisierant. ppter qd ad di / spositionē de rebuz z familijs manserant in terra babylonis / pmo anno cyri z secundo. z tertio venerūt in hierusalē: vt / dicit in scholastica historia: z anno sequēti posuerunt funda / menta templi. i. **E**sdrē. iij. **I**sti anni simul iuncti sunt septua / ginta q **Daniel**. ix. dicit septuaginta anni desolatiōis hieru / salem: qui tunc proprie fuerūt completi: quia fundato templo / fecerunt iudei festum magnū z gaudiū. i. **E**sdrē. iij. b **E**t / scitauit dominus spiritū cyri. id est voluntatē. c **E**t / trāsduxit vocem in omi regno suo etiā per scriptū. / quia ea que sequūt de deitatis cōfessione z de redeūdi cō / cessiōe fecit publicari verbo z scripto. d **H**ec dicit cyr^o. / **P**ositis pambulis: hic cōsequēter ponit cōfessio deitatis. / e **O**mnia regna terre dedit mihi dñs: id est mltā di / uina virtute: quia eius imperiū nō se extendit ad omnia regna / terre: cōfitef tamē se hec obtinuisse diuina vtute: hoc aut con / fessus fuit: quia sibi fuit notificata **Esaie**. p̄phetia. xlv. vbi di / cit: **H**ec dicit dominus christo meo cyro: cuius ap̄hēdi vep / terā vt subiciā ante euz gentes: z dorisa regū vertam zc. que / multo tpe fuit p̄nūciata ante tps cyri. f **E**t ipse p̄ce. mihi / vt edificare ei domū in hierusalē. qz in eadem p̄phetia / **S**ubditur: / * **E**t trāsduxit vo. i vni. zc. qz p̄ps ap̄los z sepruz / gintaduos discipulos misit ad p̄dicādū: z euāgelistas monit / ad scribēdū p iformatiōe z salute oim gētiliū. e **O**ia re / gna ter. de. mi. dñs. Et h̄ mō **Dat**. vlt. d. dicit p̄ps: **D**ata / ē mihi ois p̄tās in celo z in terra. **C**yr^o aut p̄tātē habuit i ter / ra tm̄: qz figura deficit a p̄fectiōe rei figurate: sic vmbra desi / cit a vitate. f **E**t ipse p̄cepit mihi vt edificare ei do / mū zc. **D**e^o em pater hōi r̄pō p̄cepit vt edificaret eccliam ex / lapidib; viuīs. i. p̄pō credētib; ex oib; gētib; zgregatā. / * **Q**uis est i vo

S vberem sancta grandi labore restaurarunt: significat eos q̄ de-
cepti a diabolo: nō solū fidei sinceritatē et integritatē boni o-
peris perdūt: s; etiā p̄ acerbitatē sceleleꝝ gētilibus et publica/
m̄tis similanē. vnde: **S**it tibi sicut ethnicus et publicanus: q̄rū
tū aliq̄ p̄ diuinā gr̄az respiscētes ad ecclesiā reuertunt: cū illu-
stratōne sc̄l̄ip̄is cōpuncti: p̄cepta dei
q̄ reliquerāt denuo audiunt et custodi-
unt. **S**eptem nanq; sūt dona sp̄scti.
Decē vō p̄ceptis sūma diuine leḡ cō-
p̄rehēdit: et decies septēz septuaginta
sunt. **U**n̄ bñ qui p̄ opa pueri in baby-
loniā fuerāt captiuati: post septuaginta
annos liberant: et domū dei et ciuita-
tē sanctā reedificāt: q; nōnūq; q̄ p̄ pctā
sua a cōione eccl̄ie sepati: infidelium nu-
mero copulabant: rursum p̄ donū sp̄i-
ritus sancti bona opa exercēt: et sic p̄sor-
tū fidelium domū. s. et ciuitatē dei q̄ qua
fuerāt eiecti: recipiūt. **N**otandum
enī q̄ eadē penitentium ad ecclesiā re-
uersionē: et domū dñi post incēdiū ree-
dificata: et ciuitas restaurata: et popu-
lus post captiuitatē i patriā remissus
et vasa sancta relata denūciāt. **S**ed q; **E**-
sdras de his om̄ib; explicat: libet de
volumine eius aliq̄ sp̄ali sensu expo-
nere: q̄ clarū fiat q̄liter his q̄ per negli-
gentiā vel errorē perierāt sit ad peni-
tentiam redeundū: q̄nta dei gr̄a: q̄nto
ip̄oz conatu admissoz p̄scēda v̄ im-
petranda venia: quō penitētes cū eis
qui nup̄ ad fidē venerāt: eandē xp̄i do-
mū edificēt: et pariter in futuro dedi-
cationis illius solennia expectent.
Quis est in vobis. **B**e. **D**a-
gna in his verbis fides regis: magna
claret pietas. **F**ides q̄dē: q; pplm̄ isrl̄
p̄ ceteris dei esse intellexit. **P**ietas: q; **q**-
nullo excepto omnes qui vellent libe-
ros in patriā redire p̄misit. **F**ides: q; **q**-
eundē deū et habitare in celis et esse in
hierusalē: et cū singulis reuertentibus

ascēdere posse p̄fessus est. **P**atet enī q; nō corporeū et loco cō-
p̄rehēibile: sed spiritū et vbicq; p̄sentē credit: quē ita hiero-
solyms et in templo habere locū p̄fessus est: vt simul eum ce-
li regio p̄sidere nō dubitaret: ita in celis regnare credit: vt
cū suis fidelib; esset in terra: eozq; anios et manū ad saluta-
ria dirigeret opa. **A**scēdat in hie. **B**eda. **Q**ui peccāt
vel secularia curāt in imo sunt: qui deo placere desiderāt: ad
celestia suspirāt: omnes pompas mūdi et illecebras eternoꝝ
amore transcendāt: et edificēt domū deo in iudea: in p̄fessioe:
sc; sue iniquitatē: et diuine miseratiōis p̄parēt corda sua: que
deus habitare et illustrare dignē: et p̄rimos ad idem inuita-
re verbis et exemplis nitant. **E**t omnes. **N**otanda di-
stinctio verborū: q; omnib; a captiuitate solutis dedit rex sa-
cultatem: vt quicunq; ad templū edificandū (domino duce)
ascenderet: nō tñ omnes ascendere iussit: sed quos donata li-
bertate alibi habitare delectaret: ascendētib; auxiliari: quēq;
de loco suo p̄cepit: data. s. eis in necessitate tam longi itineris
pecunia vel pecorib;. alia quoq; illis dona dare et cōmenda-
re desiderauit que in templo dñi p̄ memoria mittentū offer-
rent. **O**mnes ergo de captiuitate liberati sunt: omnes pieta-
tis actib; dediti: sed p̄fectiores ad edificandū templū dño a-
scenderūt. ceteri adiuerūt. **O**mnes enī electi de potestate te-
nebraz eruti: ad libertatē p̄tinent filioꝝ dei et glorie: omnes
societari sancte ciuitatis. i. ecclesie annumerari letant. sed tñ
p̄fectoz est in edificatiōe eiusdē ecclesie etiā alijs p̄dicādo la-
borare: qui ab apostolo duplici honore donant: sicut angelus
Danieli dicit: **Q**ui docti fuerint fulgebūt quasi splendor fir-
mamentū: et qui ad iusticiā erudiunt multos: quasi stelle in p̄-
petuas eternitates. quia eruditores multozum cuz magis au-
ditores ad celestia diligenda institunt: min; p̄ terrenis cu-
ram gerunt: imo acq̄sita p̄ spe eternoꝝ relinquūt. **U**nde ne-
cesse est vt ad predicandū subsistant diuites qui predicare ne-
queunt in opie eozum subuenire: vt sic p̄dicatiōis possint esse
participes. vñ **J**ohānes: **N**os ergo debemus huiusmodi su-
scipere vt cooperatores simus veritatis etc. **A**diuēt
eum. **Q**ui tēporalib; abundant: nō solū paup̄ibus xp̄i neces-
saria de-

saria debent ministrare: s; et bona q̄ possunt p̄ se libēter opari:
vt vtroq; cōmodo in tēplo dei qd̄ est ecclesia partē mereantur
habere. **E**t surrexerūt. **C**yrus oia p̄cepit imo p̄misit in
hierusalē ascēdere et edificare domū dñi: sed tñ de iuda et ben-
iamin et tribu leui ascēdere voluerūt. **N**am decē trib; sub hie-
roboam rege a tēplo dei et cultu pietatē
sunt alienate: et id a regib; assyrioz fue-
runt captiuate: nec vnq; omnes vt phi-
bent in patriā venisse. **S**ed iudas et ben-
iamin et tribus leuitica ad quā tēpli mi-
nisteriū p̄tinebat: quib; pctā decem tri-
buū imitarent: nunq; habitationem vt
bis et tēpli cerimonias deserebāt. **U**n̄
et vltime a chaldeis sunt capte: et prime
persis regnantib; redire p̄misit: q; s. d
tribu iuda et leuitica ortus est dñs no-
ster. **T**rib; q; beniamin illis se religio-
sa fide coniūxit. maxime: q; hierlm̄ i ei-
sorte fuit. et ideo collate misericordie p̄-
ticeps esse meruit. **P**rinicipes
pa. **P**rinicipū enim patrū. i. magistrorū
est ope et doctrina errantiū mētes i stu-
dio boni opis edificare. **S**cribe docti
in regno celoꝝ: q; merita sensusq; audi-
toꝝ solerē examinātes dūdicare norūt
quē in q̄ gradu ministerij eccl̄iastici p̄mo
ueant.

Nico. de lyra
Subdit: **I**pse edificabit ciuitatē me-
am et captiuitatem meam dimittet etc.
Quis est in vobis. **D**ic conse-
quēter ponit p̄cessio libertatis. s. a ser-
uitute omnib; qui voluerunt in hierlm̄
redire. et h̄ est dicit: **Q**uis est in vo-
bis de vniuerso pp̄lo ei. **P**opulus
enī israel reputabat pplm̄ dei celi: q; in
illo populo fuerat ver; cultus ipsius.
Ascendat in hierusalē. q. d. q̄lit
bet d̄ populo illo debet hoc facere. **T**ū
ex desiderio libertatis quā omnes ap-
petunt: etiam bruta animalia p̄m modū

sui. vñ bestie et auicule reclusę q̄tūcunq; habeāt splēdide ad co-
medendū: p̄ponūt tñ libertatē satietati: si qua vīa pateat eua-
dēdi. **T**ū ex volūtate cult; ipsius deitāt; q̄ exercēdus ē in hiero-
saly. vñ subdit: **I**pse ē de; q̄ est in hierlm̄. est aut vbicq;
equalit̄ p̄ essentia: p̄ntia a potētia: s; p̄ specialē cultū fuit in hie-
rusalē: q; ad h̄ elegit ciuitatē illā. vt h̄. iij. **R**e. 2. j. **P**aral. 2. ij.
Et oēs reliqui. s. de pp̄lo illo q̄ nolūt recedere: q; aliqui
fuerunt ibi retenti amore vxozū et filioꝝ ibidez genitoꝝ et bono
rū acq̄sitoꝝ. **A**diuēt. de bonis suis ad edificatiōē tem-
pli p̄ munera ad h̄ oblata: et etiā redeūtes vt possint meli; redi-
re et p̄spere agere. **S**c̄dm̄ hebreos variat hie textus et exposi-
tio. et hec ē lra: **E**t oēm reliquū. s. de iudeis q̄ nō pōt ascēdere i
hierlm̄ pp̄ pauptatē: q; nō habet expēsas p̄ via: vt debilitatē
q; nō potest peditare: vellet tñ ire si posset. **A**diuēt eū viri
de loco suo. i. vicini eius: etiam gentiles puidendo de expē-
sis et vehiculo: ita p̄cepit cyr;. **E**xcepto qd̄ volūtariē
offerūt etc. q; mlti gētilēs audicētes v̄tutē dei isrl̄: obtulerunt
mlta munera ad edificandū tēplū i hierlm̄ qd̄ fuerat destructū:
exēplo reg; aniani ad h̄. **E**t surrexerūt. **H**ic p̄n̄ descri-
bit̄ impletio volūtatis ip̄ cyri a deo inspirati: cū dicit: **E**t surre-
xerūt p̄n. pa. d̄ iuda et ben. et sa. et leuite. **I**ste enī tres tri-
bus. s. iuda beniamin et leui fuit vltimo captiuate p nabucho-
donosor regē babilonis. et p̄mo reducte sunt d̄ captiuitate: nec
tantū peccauerūt q̄tū alie q̄ captiuate fuerūt p̄ reges assyrioz:
nec ex h̄is redierūt d̄ captiuitate nisi aliq̄ reliq; q̄ euaserāt ma-
nus regū assyrioz: et p̄iūxerāt se trib; tribub; p̄dict; tpe **J**osie:
vt h̄. ij. **P**aral. xxxij. et fuit sil captiuate p nabuchodonosor:
et simul

Quis ē i vo. d̄ vniuers. po. ei. **S**eq̄t: **E**difi-
cet domū dei. **P**er istos intelligūt apli et alii credentes p̄mi-
q̄ morib; et doctrina edificauerūt eccl̄iaz dei. **E**t oēs reliq;
adiuēt. etc. p̄ istos itelligunt p̄uersi d̄ gētilib; q̄ adiuerūt in edi-
ficatiōe eccl̄ie: sic ptz de bto **L**uca et alijs plib; a p̄ncipio p̄uer-
sis ex gētib; et postea d̄ **A**mbrosio et **B**ugn. et alijs plib; docto-
rib;. **E**t surrexerūt p̄n. pa. **I**sti sūt apli et credētes p̄mi-
q̄ prompte ac viriliter executi fuerunt opus ecclesie dei.
R iij * **U**niuersitas

Pat. 18. c.

Nota

B

Nota

ii. 12. b

Job. c.

Doraliter

Gradus pfectiois virtutum

73. Esd. 2. b Act. 10. a

Apo. 5. c

1. Cor. 12. a

ueant. a ¶ **U**t ascēderēt. Quotidianis pfectib⁹ velut quibusdā gradib⁹ ascēdit ad sumā virtutū q̄ sūt in eterne pacis visione. Primi grad⁹ sunt ppriā vitā corrigere. Secūdi de propriā ppetue remuneratiōis expectare: b ¶ **A**diuuerūt ma-

nequeūt dat⁹ pecunijs adiuuāt: cū secularēs p̄dicatozib⁹ liberos suos vl⁹ familiā dñō educādā cōmittūt: vt qđ p se nequeūt: p eos q̄ possūt dñō sue deuotiōis mun⁹ offerāt. c ¶ **E**t iumētis. Be. Id est tardiorib⁹: sed ad leue iugū euangeliū portādā māsuētis. Dant etiā pecora: hūiles. s. spū z mites q̄ de substantia sua q̄si de lacte z lana gratis paupibus tribuūt. Dant z substantiā z supellectilē variā cū multipharis opez florib⁹ insignes viros vel feminas parētes vl⁹ domesticos: doctorib⁹ cōmēdant: p q̄s domino p̄secrēt z p̄ficiāt in edificatōe domus dñi. Sūt ei pleriq⁹ naturali dono casti/patiētes/modesti/liberales/iusticie z sapientiē amatores/ofonibus z elemosynis (sicut Cornel⁹) istātes: z legē nō habētes: q̄ legē sūt faciūt. Hi cū sanctis p̄dicatozib⁹ i p̄pō renascitur: vel i fide p̄firmādi offerant: q̄si supellectilia ad edificādā domū dñi p̄ncipib⁹ patruz tribuūt. d ¶ **P**rotulit vasa. Be. Diuersa vasoz species fideliz psonas diuersas vl⁹ ofones significat. In Apocalypsi legit viginti quatuor seniores habere phialas aureas plenas odoramentoz: q̄ sunt ofones sanctorū. Phiale em̄ sunt vasa patula z lucida: z significant simpliciū corda q̄ nihil subdole cogitatiōnis habēt: sed ea q̄ in corde tenēt/pura pferūt lingua. Talib⁹ q̄ aromata: id est acceptabiles deo ofones inesse referunt. Cultri q̄bus utebant⁹ ad incidendos vel diuidēdos rōne p̄grua art⁹ vicitimaz: vt oib⁹ rōne distinctis ps in altari p̄sumeret: ps sacerdotib⁹: ps leuitis: ps offerētib⁹ daret: illos significāt q̄ discretiōnē habēt: q̄ perfecte nozūt discernere de sacrificio salutari qđ ē xp̄s: q̄ omib⁹ sūt dicēda: q̄ p̄fectiozib⁹: q̄ humane cognitiōis modū excedentia igni spūsancti tribuēda. Cyphi aurei q̄ maiori sapientiē splēdore rutilāt. Argentei dō q̄ docēdi venustate rutili que nouerūt plani⁹ exponūt. Quos distinguens Ap̄ls ait: Alijs p̄ spiritū dat⁹ sermo sapientiē: alijs sermo sciētiē p̄m eundē spiritū. Qu autē numer⁹ vasoz z specialiter singuloz z in sumā generaliter omniū memorat significat: q̄ dñs sumā electorū suoz nō solū eoz q̄ in fidei mundicia p̄seuerāt: sed etiā eoz q̄ resipiscendo ad fidē redeūt: in libro eterne memoriē scriptā p̄tinet: in quoz figura apte subditur:

¶ **R**ex q̄z cyrus ptulit vasa tēpli dñi q̄ tulērat nabuchodonosor rex persaz p̄ manū mitridatis filij gaçabar: z annūerauit ea sasa basar p̄ncipi iude: z hic ē numerus eoz: Phiale auree triginta: vasa alia mille. Oia vasa aurea z argētea q̄nq̄ milia q̄dringēta. Uniuersa tulit sasabasar: cū his q̄ ascēdebāt de trāsmigratiōe babilonis i hierusalē. ¶ **E**t annumerauit ea sasabasar p̄ncipi iu. zc. Hoc fit cum xp̄s q̄ ē heres vniuersoz q̄s ad salutē p̄destinauit/de p̄tate sathane eruit: z ecclie sacerdotib⁹ reconciliādōs p̄ penitentiā offert. f ¶ **E**t hic est numerus eoz. Quia nouit dñs nūerū electozū: nec perit aliqua de onibus eius confitētib⁹ nomini eius magno z terribili. Et hic est numerus. Quia nullus de p̄destinat⁹ perire in perpetuū potest: siquādo em̄ in babilonē: id est confusio nē peccatoz abducuntur: diuina p̄uisione per societatez iustorum ad pacem ecclie reducunt. Vasa autē que exercitus chaldeoz capta hierusalem fregisse: fractaq⁹ in babiloniā transitulisse p̄hibet: illos exprimunt qui ita a diabolo capiunt: vt prius p̄ peniteant/perennē rapiant⁹ ad penā. La. II

¶ **S**unt autem filij prouincie. Iudee scz non babilonie. Ad hanc em̄ pertinēbant etiam de captiuoz stirpe in babilonia nati. Toto enim animo iudeaz et hierusalem inspirabant: quozum figuram gerit dux eozum corobabel qui nomine ipso se ortū in babilone demonstrat: sed intentione

z simul redierūt qui voluerūt redire. a ¶ **U**niuersos qui erāt in circuitu adiuuerūt zc. Hoc dupliciter exponit. Uno mō de iudeis remanētib⁹ in babilone. Alio modo de gētilibus adiuuātib⁹ impotētes de p̄cepto cyri: vt p̄dictū est. b ¶ **R**ex quoz cyrus. Sic p̄sequēter describitur collatio pietatis: q̄ cyrus fecit restituit vasa que fuerāt appoztata de templo dñi. Audierat em̄ q̄ dñs fuerat offensus p̄tra balthasar regē babilonis: eo q̄ ea applicauerat v̄sibus hūanis: b̄bēdo in eis ipe z sui milites z vxores: vt h̄f Dañ. v. pp̄ qđ balthasar nocte seq̄nti interfect⁹ ē. c ¶ **P**er manū mitridatis thesaurarij. erat em̄ thesaurari⁹ regis: vt dicit Josephus: z idem dicit. iij. Esd. ij. ca. d ¶ **E**t annūerauit ea. id est sub certo numero z p̄dere tradidit e ¶ **S**asabasar p̄ncip. iude. Dicit⁹ hebrei q̄si fuit Daniel. Sz ista sequē videt⁹ tradidit: quia subdit: Uniuersa tulit sasabasar cum his q̄ ascēdebāt de trāsmigratiōe babilonis in hierusalē. Daniel autē nō legitur redisse de babilone in hierusalē: sed magis dicit sepult⁹ in babilone: remanētū: q̄ fuit in magna potestate apud reges. vñ z tertio āno cyri facta est sibi decima visio: vt habet Dañ. ij. z anno p̄mo cyri data fuit licētia iudeis redeūdi: vt habet supra. i. ca. Et id aliter dicit q̄ fuit corobabel. Sz z infra habet q̄ fuit p̄nceps tribus iude: z fuit binomi⁹. Qui tamē vult tenere dicitū hebreozū p̄t dicit q̄ licet daniel de babilone nō redierit in hierusalē: tñ d̄ p̄fectiōe redeūtiū z de portatiōe vasoz disposuit: z id sibi p̄mo tradita fuerit. f ¶ **C**ultri vi. Erāt cultelli magni ad diuidēdū hostias g ¶ **C**yphi au. tri. In hebreo h̄f: Bacini aurei. i bacinis argētes recipiebāt sanguis hostiaz: sed in bacinis aureis portabatur intra sanctūsanctoz in die expiatiōnis. b ¶ **O**mnia vasa aurea z argētea q̄nq̄ milia quadringēta. Numerus autē p̄tū singulaz simul iunctus nō ascēdit tñ: q̄ illa q̄ erant p̄cio siora fuerūt nuerata p̄tes: i nūero nō illo totali fuerunt inclusa multa alia q̄ non erant tantū valoris. a ¶ **U**niuersos q̄ erāt in circuitu adiuuerūt manus eoz. Isti sūt p̄uersi de gētib⁹ in sciētijs philozophicis edocti q̄ illas sciētiā p̄uertē rūt ad edificatōē ecclie xp̄i. b ¶ **R**ex q̄z cyrus zc. Per nabuchodonosor q̄ se dēs i angustia interpretat⁹ diabol⁹: q̄ se cū portat ignē suū significat. Per vasa dō q̄ tulerat hoies significant⁹ q̄s ad idolatriā z alia p̄tā i duxerat: q̄ p̄ xp̄m ad grām reducūt. ¶ **D**oraliter autē p̄ cyrum xp̄s significat sic p̄us. Per domū dñi edificādā itelligit mēs hūana. j. Cor. iij. d. Tēplū dei sc̄m ē: qđ est vos. Dec̄at domus edificat⁹ in hierusalē. i. in q̄te volūtāt bone. Luc. ij. b. Gloria i altissimis deo: z i terra pax hoib⁹ bone volū. Ad hanc edificatiōnē inducit cyr⁹ n̄f. s. iesus xp̄s p̄ vocē. i. p̄ internā inspirationē in q̄ loq̄t mētib⁹ hūanis: z p̄ scripturā. i. p̄ doctozes z p̄dicatozes ad iformatiōnē ppli sac̄ā scripturam exponētes. Per vasa dō a nabuchodonosor ablata de domo dñi: p̄nt itelligi dona spūsancti q̄ diabol⁹ aufert de mēte hois: q̄ tēplū ē diuinitat⁹: qñ eā i ducit ad casū p̄cti mortalis. Sz cyr⁹ n̄f: id est xp̄s ea remittit: cū a p̄cto mortali ad grām resurgere facit: et tūc laborat sic resurgēs ad edificatiōnē ecclie p̄ exercitiū p̄tūtis a dñō restitute. La. II

¶ **S**unt autē puincie filij. Sic p̄sequē nuerat turba reuo. ¶ **D**oraliter. i. ¶ **H**i sūt autē puincie filij. ¶ **D**yfice dō. p. ¶ **U**incia

N sunt au Ca. II i tem prouincie filij q ascenderūt d captiu

¶ **E**t annumerauit ea sasabasar p̄ncipi iu. zc. Hoc fit cum xp̄s q̄ ē heres vniuersoz q̄s ad salutē p̄destinauit/de p̄tate sathane eruit: z ecclie sacerdotib⁹ reconciliādōs p̄ penitentiā offert. f ¶ **E**t hic est numerus eoz. Quia nouit dñs nūerū electozū: nec perit aliqua de onibus eius confitētib⁹ nomini eius magno z terribili. Et hic est numerus. Quia nullus de p̄destinat⁹ perire in perpetuū potest: siquādo em̄ in babilonē: id est confusio nē peccatoz abducuntur: diuina p̄uisione per societatez iustorum ad pacem ecclie reducunt. Vasa autē que exercitus chaldeoz capta hierusalem fregisse: fractaq⁹ in babiloniā transitulisse p̄hibet: illos exprimunt qui ita a diabolo capiunt: vt prius p̄ peniteant/perennē rapiant⁹ ad penā. La. II

¶ **S**unt autem filij prouincie. Iudee scz non babilonie. Ad hanc em̄ pertinēbant etiam de captiuoz stirpe in babilonia nati. Toto enim animo iudeaz et hierusalem inspirabant: quozum figuram gerit dux eozum corobabel qui nomine ipso se ortū in babilone demonstrat: sed intentione

tentione et ope ciuem hieru/ salez. Altiori sensu filij eccle/ filij sunt patrie celestis: no so/ li q eccle sacramētis iā sunt imbuti: s; etiā q foris. i. inter impios aliqñ aberrātes di/ uina electioe ante secula pōz dinati ad vitā diuine grē mī nisterijs sūt psecrandi. de q/ bus bñ subdit: a ¶ Et re/ uersi. Cū enī liberati de po/ testate sathane q a fide erra/ uerāt cū eis q nup fidem di/ dicerūt in hierlm optate pa/ cis: et in iudeā cōfessionis vl/ laudatiōis redierint: mox qñ/ qz ciuitatē suā repetēs ingre/ dit. i. custodia et operatione/ p̄tū: quam diuina dignatio p̄m mensurā fidei largit: de/ uor exequit. Bñ aut cū dixit set generalit̄ reuersos i iudā et hierlm subiecit vnusqñqz i ciuitatē suā: qz sic singuli i su/ is ciuitatib⁹ cōmorabant vt generalit̄ oēs ad iudā et hie/ rusalē p̄tinerēt. Designat ḡ hierusalē vniūsalē eccleie sta/ tū: et ciuitates ad eam p̄tine/ tes singulas fidelit̄ p̄tutes in quib⁹ ab incurisib⁹ demo/ nū muniunt. Possunt etiāz p̄ ciuitates in quibus cōmorā/ bant q de captiuitate in hie/ rusalē et iudeam uenerāt di/ uerse p̄ orbes eccleie accipi: ex quib⁹ vna catholica pficit: i quib⁹ qñqz p̄uersant singu/ li se filios catholice eccleie qñ ciues hierusalē pfitent. Ute bant aut an alios corobabel et iesu ducib⁹: qz vn⁹ de re/ gia: alter de sacerdotali p̄sa/ pia erat: qui vnā veri reg⁹ et summi sacerdotis p̄sonā ge/ rebāt. Ipse solus ē p̄ que ad salutē uenim⁹. vñ: Nemo uenit ad patrem nisi p̄ me: q sin/ gulos electorū vl⁹ p̄ seipm oc/ culta ispiratiōe: vl⁹ p̄ p̄dicato/ res apta eruditioe d̄ p̄fusiōe p̄ntis uite ad uisionē pac⁹: et p̄fessionē diuine laudis: qñ ad iudeā et hierlm d̄ babylo/ ne colligit. Hic aut pacis et cōfessio in p̄nti inchoat: et in futuro pficit. b ¶ Unus/ qñqz i ciuitatē suā. Bed. Ideo uigilanter scriptura di/ stinxit de q̄ generatiōe capti/ uoz soluti in patriā redierit: vt ex eo admoneremur q̄nta certitudine summā electorū suoz in libro uite dñs cōscri/ bat: et uelut in albo celi consi/ gnet q̄t anias quicqz fidelit̄ uel uerbo uel exēplo cōuerteret p̄ quib⁹ certa mercede re/ muneret. c ¶ Numer⁹ vi/ rozū populi isrl. Bed. Populū isrl tribū iuda et beniamin dicit: et quicqz de alijs tribub⁹ assyrioz quondā euaserāt ma/ nus. s; cū his q fuerāt a babylois captiuati. Deniqz notādū: qz in ipsa serie cathalogi: et magis vbi idez cathalog⁹ in scda parte libri. i. uerbis neemie repetit: quindecim fere ciuitatuz noia inserunt: q̄ (nisi falloz) in iuda tñ et beniamin inuentū tur. vñ uerisimile est populū isrl hoc loco de ipsis maxime tri/ bub⁹ vnaquā sacerdotib⁹ et leuitis qui inter eos sortem habue/ rant debere intelligi. d ¶ Mathinnei filij sia. Bed. Ma/ thinnei qui

tate quam transfudit nabuchodonosor rex babylo/ nis i babylonē: et reuersi sūt in hierusalem et iudeā. b vnusquisqz in ciuitatē suā: q̄ uenerūt cū corobabel et iesua/neemia/saraia/rabelai/mardochai/belsā/ ¶ als beguai. c mesphar/belguai/reum/baana. Numerus uirozuz populi israel. Filij phares: duo milia centum se/ ¶ in p̄terisqz uacat. ptuagintaduo. Filij arethi: septingenti septuagin/ ¶ als duo. taquinqz. Filij gersaphatia trecenti septuagintaqñ/ qz. Filij saphacia trecēti septuagintaduo. filij area septingēti septuagintaqñqz. Filij phethmoab filio/ rum iosue: octingenti et ioab duo milia octingenti duodecim. Filij helam mille ducenti q̄nquaginta quattuor. Filij cethua/nongēti q̄dragintaquinqz. Filij cachai/septingēti sexaginta. Filij bani sexcē/ ti quadragita duo. Filij bebai/sexcēti uigintitres. Filij aggad/mille ducēti uigintiduo. Filij adoni/ cam/sexcēti sexaginta sex. Filij beguai/duo milia quinquaginta sex. Filij adin/q̄dringenti quinquagintaquattuor. Filij ather qui erant ex ecechia/no nagingtaocto. Filij besai/trecēti uigintitres. Filij ioza/centū duodeci. Filij acon/ducēti uigintitres. ¶ als nonaginta. Filij gebbar/nōgentiquinqz. Filij bethleem/ cen/ ¶ als nepthe. tum uigintitres. Uiri nepthuphe/q̄nquaginta sex. Uiri anathoth/centū uigintiocto. Filij agmaueh/ quadragitaduo. Filij cariathiarim/cephiara et be roth/septingenti q̄dragintatres. Filij rama/ et ga/ baa/sexcēti uigintiunus. Uiri machmas: centuz uigintiduo. Uiri bethel et chai/ducēti uigintitres. Filij nebo/quinquagintaduo. Filij megbis/centuz quinquaginta sex. Filij helam alterius/mille du/ centi q̄nquagintaquattuor. Filij arim/trecēti vi/ ¶ als sexcenti. giti. Filij lodadi et ono/septingēti uigintiquinqz. Filij hiericho/trecēti q̄dragintaqñqz. Filij sena/ tria mi/ ¶ als idata. lia sexcēti trigita. Sacerdotes: Filij iadai i domo iesue/nōgēti septuagintatres. Filij emer/mille quin/ q̄gitaduo. Filij p̄hessur/mille ducēti q̄draginta se/ ptē. Filij arim/milleni decē et septē. Leuite: Filij ie/ ¶ als odema. sue et cedmibel filioz odeuia/septuagintaquattuor. ¶ als tres. Cantores: Filij asaph: centū uigintiocto: Filij iani/ toz/filij sellū/filij ather/filij thelmon/filij accub/fi/ liz athita/filij sobai/vniuersi cētū trigintanoue. Ma/ ¶ als sifai. als ofai. thinnei/filij sia/filij asupha/filij thebbaoth/filij ce/

thinnei q̄ post sacerdotes leuitas cantores et ianito/ res in ordine describunt: ipsi tūc fuere qui nūc in ec/ clesia subdiaconi uocatur obediētes officijs leuitaz: et oblationes in templo su/ scipientes a populo. ¶ Oēs na/ ¶ Ni. de lyra Diuisio ¶ ba reuocata. et p̄mo po/ nit eoz sūma. scdo descri/ bit eoz s̄stātia/ibi: Equi eoz. Circa p̄mū p̄mo p̄oit numer⁹ popularium. scdo sacerdotum/ibi: Sacerdo/ tes. tertio. p̄felytoz siue in certoz/ibi: Et hi q̄ ascende/ rūt. q̄rto colligit numerus omnū/ibi: Oēs mltitudo Circa p̄mū d̄: Hi sūt at/ puincie filij. i. iudee p/ uincie: cui⁹ filij dicunt iu/ dei: s; fuissent inde i capti/ uitate ducti. a ¶ Unus/ qñqz i ci. suā. qz vnusqñ/ qz naturalit̄ diligit locū na/ tiuitatē suē. b ¶ Qui ue/ ne. cū 3020. iesua nee/ mia et. noia istoz expmū tur: qz fuerūt p̄sone notabi/ les et p̄ncipales. alij at cō/ p̄hedunt sub noib⁹ patrū vl⁹ ciuitatuz vñ fuerāt. cum subditur: c ¶ Filij pha/ res et. Circa qd sciēdū q̄ aliq̄ noia h̄ expmunt de q̄ bus certū ē q̄ sūt noia ciui/ tatū: sic d̄. j. Filij bethleē et filij cariathiarim: et filij filij hiericho et sifai: et aliq̄ de q̄b⁹ certū ē q̄ sunt noia patrū: vt cū d̄. j. Cantores filij asaph et filij sellū et na/ thinnei et filij sobai et p̄silia mltādo noia h̄ expmunt a q̄b⁹ filij dicunt: de q̄b⁹ no/ minib⁹ n̄ h̄ certitudo utz sint noia patrū vl⁹ ciuitatū quia nec doctores hebraici nec latini h̄ d̄termiauerūt. d ¶ Sacerdotes. Dic p̄r ponit numer⁹ leuita/ rū: et inchoat a sacerdoti/ bus q̄ erāt p̄ncipales i tri/ bu leui/cū d̄: Sacerdo/ tes filij iadai i domo iesue. noia sunt patrum. e ¶ Leuite: filij iesue. Isti inuabant sacerdotes eis mltitudo in oblatiōib⁹ sacrificioz. f ¶ Cantores filij asaph. Isti cātabant diuinas qñ offerebant liba/ mina sacrificioz. g ¶ Fi/ lij iaitoz. q̄ custodiebant portas atrij sacerdotuz ad quattuor partes orbis. h ¶ Mathinnei. isti portabāt ligna et aqs ad locū diuini cult⁹. ¶ Filij ser/ uincia ista ē militās ecclia. eius aut filij sunt credētes ppli q̄ p̄ p̄ctm̄ erāt in captiuitatem deducti: s; p̄ xpi grām sūt reuersi. b ¶ Qui uenerūt cū 3020. et. p̄ corobabel q̄ fuit dux redeun/ tiū iudeoz: significat beat⁹ Pet⁹ pastor ouīū et ap̄ls iudeoz: sic d̄: Gal. ij. b. Qui opat⁹ ē petro i apostolatū circūcisiōis et. Et iō p̄ h̄ nūeratos iudeos signant credētes de iudea p̄ bti pe/ tri p̄dicationē d̄ q̄b⁹ d̄: Act. ij. b. Strās aut Pet⁹ cū. p̄. eleua/ R iij. ¶ uit uocem

Dozalter

E a **Q**ues nathinnei. **Be.** Hoc loco etiā fm lram grā dī oñ dī: q̄ etiā in veteri testamēto gētilēs ad salutē recipiebant: dū exposito cathalago eoz q̄s veraciter ad pplm dei ptinere p̄sta/bat: adiūcti sūt q̄ vtrū ex isrl: an ex pselytis essent ignorabat: eo rūq̄ sūt inter filios isrl nūer^o exponit: et si em lōga sepatiōe pa/trū suoz a tēplo vel pplo dei quō ad eū ptinerēt indicare nequerant: q̄ tñ data generali licētia de captiuitate ascende/rāt: vt socij recipiebant: gaudebāt ei ce/teri israhelite eos ob amozes cōis fidei et religiōis habere q̄si fratres et notos: et si in origine carnis min^o cognoscebant eos.

Allego.

Allegorice aut iter penitētes q̄ liberati a captiuitate vitioz ad edifican/dā vel in se vel in alijs domū dñi ascen/dūt. Sunt nōnulli q̄ plurimis grauiori bus pctis astricti: q̄ a deo ab oī actu pie/tatis et castitatē vident alienati: vt nihil p̄suis bonitatis et religiōis quā a do/ctorib^o acceperāt: in eis remāsisse videat: nec p̄nt indicare vtz ex israhel. i. ex s̄a cta ecclia fuerint generati: q̄ tales pec/cādo facti sūt q̄si nūq̄ ptinuerint ad spi/ritūsanctū: penitēdo tñ corrigunt et conuertunt: vt nūer^o eoz inter veros israhelitas in q̄bus dol^o nō est p̄scribat in ce/lis. **b** **Et de filijs sacerdotū.** **Be.** da. Eadē cautela filij trāsmigratiōis er/ga sacerdotēs agūt q̄ erga pplm. Cura bāt em vt distincte patesceret q̄ vere ad pplm israhel vel ad genus sacerdotale ptinerēt: q̄ aut suspecti aut certa pselyto/rū. i. aduenaz essent stirpe p̄creati. Sa/cerdotes q̄ suspectos ab altarē mouerūt officio vsq̄dū certū eoz origo claresce/ret: s̄z nihilomin^o in societate trāsmigrātiū vnanimi se cum pace seruauerūt.

Dyftice

Dyftice aut q̄rūt filij sacerdotū de captiuitate babylonica ascēdētes sc̄ptu/rā genealogie sue: nec inueniētē d̄ sacerdotio eijciunt: cū mīstri altarē in tāta fla/gitia vel nephāda dogmata decidūt: vt et si penitēdo ad salutē aīe redeāt: nō tñ digni sūt q̄ ad sacz gradū restituantur. Et si em inter fideles vitā expectēt eter/nā: nō tñ sc̄pturā grad^o sui: quē repetere nequeūt inter p̄fectos sacerdotēs inue/niūt. **c** **Om̄is multitudo rē.** **Be.** da. Hi eos significāt q̄ p̄fectu emenda/tioris vite vitia supare: et vtutū culmen ascēdere satagūt: nōdū tñ sibi ad puidē dā viā regular^o vite sufficiūt: s̄z eoz q̄ in xp̄o p̄cesserūt industria coercēt et dirigūt.

Nico. de lyra

a **F**ilij seruoꝝ salomōis. ser ui salomonis dicunt illi q̄ fuerūt depu/tati ad custodiā edificatiōis tēpli: et ad re/parādū ea q̄ essent reparāda. et isti dicū/nē filij eoz: q̄ descēderūt ab ip̄is: licz p̄ mltas generatiōes. **b** **Et hi q̄ ascēderūt.** **Be.** dic cōse q̄nter ponit numer^o p̄ pselytoꝝ: et licet pselyti p̄prie loq̄ndo dī canē q̄ de gētilitate duersi sūt ad iudaif mū: tñ hic large dicunt pselyti: q̄ nō po tuerūt sufficiēter indicare certitudinem sue genealogie: et id dubiū erat de aliq̄ bus eoz: vtrū essent de filijs israhel a p̄n ciplo vel nō: nō tñ fuerūt electi de pplo israhel: q̄ fides nō nega bat etiā gētilibus volētib^o p̄uerti: s̄z de filijs sacerdotū illi q̄ nō poterāt inuenire certitudinē genealogie sue: et q̄ eēt de sacer/dotali genere fuerūt electi d̄ sacerdotio: nō tñ d̄ cōi statu fidelis. vñ et in nouo testamēto nō oīs q̄ recipit ad fides recipiēdus est ad ordinū p̄motionē. **Ex** h̄ etiā loco habet argumētū q̄ null^o p̄ mittēd^o est celebrare nisi fidē faciat de sua ordinatiōe. **c** **Et dix. ather.** **Be.** ē neemias vt dicūt hebrei: et h̄ idē exp̄sse h̄r. j. **Neemie.** viij. ca. et vocat^o est atherfata: q̄ fm p̄prietatē hebrai/ci sermo.

ci sermonis interpretat relaxat: q̄ p̄ sapiētes hebreoz sūt sibi licitū bibere vinū gētiliuz: eo q̄ erat pincerna regl gētilis: vt habet infra **Neemie.** j. qd tñ de cōi cursu erat indeis illicitū: vt dicūt hebrei: p̄pter qd daniel et socij ei^o noluerūt bibere d̄ vino vnde bibebat rex ne cōtaminarent: vt habetur **Dan.** i.

d **U**t nō comederēt d̄ sancto sanctorū. i. de cibis solis sacerdotib^o p̄cessis: cuiusmodi erāt panes p̄positi onis et hostie p̄ pctō et delicto: fm illō **Dee.** iij. b. **P**ctā ppli mel cōedēt rē.

e **D**onec surgeret sa. do. rē. q̄ sciret inuenire vitatez hui^o genealogie tūc ignote: put d̄ cōiter ab expositoi bus n̄is. **In** hebreo habetur: **D**onec surgeret sacerdos ad vrim et thūnim: qd significat ad doctrinā et p̄fectionē seu vitatē. et idē hebraicū ponit **Exo.** xxvij. **D**ones aut in rōnali iudiciū do ctrinā et vitatē: et sicut dictū sūt ibidez ista doctrina et vitas erat qdā fulgor. p̄ cedēs ex lapidibus rōnalis q̄ designa bat deū placatū: et sic impleri i effectū qd sacerdos petebat: vt dicit **Ioseph^o** libro antiq̄tatū. **D**ic etiā q̄ iste fulgor cessauit p̄ duētos annos añq̄ scribe/ret libzū illū: quez scripsit tpe titi et ves/pasiani. et fm h̄ cōiter ē dicēdū q̄ post reditū captiuitatē babylonice surrexit sacerdos doct^o et p̄fect^o mō p̄dicto: s̄z cet habēs signū placatiōis diuine et si gnū acceptatiōis sue petitiōis in lapi/dibus rōnalis: q̄ a p̄sumatiōe tēpli se/cūdi vsq̄ ad destructionē ei^o p̄ titum et ves/pasianū fluxerūt anni. cccx. p̄z be/ bzeos: et mltō plures fm latios. **Q**uo aut tpe surrexit talis sacerdos post reditū captiuitatē babylonice: nō habet ex sc̄ptura determinate. **Rab. Sa.** dicit q̄ doctrina et vitas rōnalis erat nomē dei tetragrāmaton inclusū sub lapidi/ bus rōnal: p̄tute cui^o m̄ifestabat vi/ tas de interrogatū ip̄i sacerdoti qñ cō/ sulebat dñm. **D**icit etiā q̄ talis mani/ festatiō nūq̄ fuit tpe sc̄cūdi tēpli: et sic post reditū captiuitatē babylonice nō surrexit sacerdos doctus mō p̄dicto: et fm h̄ cū d̄: **D**onec surgeret sacer/ dos doct^o atq̄ p̄fect^o. **L**i donec nō ipoztat tps determinatū: seq̄ magl sigt idē qd nūq̄: sic d̄: talis nō penituit d̄ pctis suis donec vixit. i. nūq̄: q̄ post mortē nō p̄t penitere. fm h̄o expositi onē **Iosephi** p̄dictā: li donec ipoztat tē pus finitū post qd surrexit sacerdos do ctus: licet nō sit determinate scriptum.

f **O**is multitudo rē. **Be.** dic p̄n col ligit totalis numer^o multitudinis: cū d̄: **O**is mul. q̄si vir vn^o. i. vñ: p̄ positi et volūtāt ad edificatiōē tēpli: **g** **Q**uadringinta duo mi. **C**ōn derādū aut ē h̄ q̄ si p̄iūgāt nūeri p̄tia/ les supra habitū nō ascēdūt tātū: s̄z de/

a **Q**ues nathinei: et filij seruoꝝ salo **a** **H**i erāt auctores tēpli q̄ reficiebāt sarta tecta si forte fuissent vexata: et restaurabant de sacra pecunia.

monis: trecenti nonagintaduo. **E**thi q̄ ascenderūt de thelmela/ thelarfa/ cherub et don et mer: et nō potuerūt indicare domū pa/

trū suoz: et semen suū: vtrū ex isrl eēnt: filij galaia: filij thobia: filij nechoda: sexcēti q̄nquagintaduo.

b **E**t d̄ filijs sacerdotū: filij iobia: filij accos: filij berçellai: q̄ acce/ pit de filiabus berçellai galaadi tis vxozē: et vocatus ē noie eoz.

Hi q̄sierūt scripturā genealogie sue: et nō inuenerūt: et eieci sūt d̄ sacerdotio. **Et dixit atherfata eis vt nō comederēt d̄ sc̄tōsc̄toꝝ / do nec surgeret sacerdos doct^o atq̄**

a **M**ultitudinis credētū erat corynū rē. **c** **O**m̄is multitudo q̄si vir f **q̄suis tā^o exercit^o: tā diuersi grad^o: tā di uerse p̄ditiones. **T**als duo.**

vn^o: q̄draginta q̄nq̄ milia trecēti s

roꝝ q̄nq̄ milia. **I**nter nūeratos aut h̄ de babylone redeūtes: aliq̄ dicunt sacerdotēs: et aliq̄ leuitē: et aliq̄ cātoꝝes: et aliq̄ na/ thinnei: et aliq̄ populares: et p̄ istos significāt diuersi status credētū in ecclia sub regimine petri et alioꝝ aploꝝ: et sub regi mine sūmi pōtifficē locū br̄i petri tenēt: et eoz q̄ sunt successo res aploꝝ. fm qd d̄: i decret^o di. xxi. in nouo test. **†** **H**i q̄ sierūt scripturam ge. sue rē. **P**er h̄ aut onidē q̄ null^o re cipi debet ad ministeriū officij sacerdotalis nisi doceat de sua ordinatiōe: aliter posset ex hoc magnū gicūlū euenire.

† **U**it vocē suā et locū^o ē eis: **U**iri iu dei rē. **S**eq̄ infra: **Q**ui ḡ receperunt sermōes eius baptizati sūt: et apposite sūt in die illa aīe circiter tria milia. **Et Act. iij. a.** **H**it eoz q̄ audierāt d̄ b̄i .i. **P**etri/ crediderūt: et fact^o ē nūer^o vt

roꝝ q̄nq̄ milia. **I**nter nūeratos aut h̄ de babylone redeūtes: aliq̄ dicunt sacerdotēs: et aliq̄ leuitē: et aliq̄ cātoꝝes: et aliq̄ na/ thinnei: et aliq̄ populares: et p̄ istos significāt diuersi status credētū in ecclia sub regimine petri et alioꝝ aploꝝ: et sub regi mine sūmi pōtifficē locū br̄i petri tenēt: et eoz q̄ sunt successo res aploꝝ. fm qd d̄: i decret^o di. xxi. in nouo test. **†** **H**i q̄ sierūt scripturam ge. sue rē. **P**er h̄ aut onidē q̄ null^o re cipi debet ad ministeriū officij sacerdotalis nisi doceat de sua ordinatiōe: aliter posset ex hoc magnū gicūlū euenire.

A **E**t in ipis. **Be.** Dyflice in teplo vel pplo dei fut canto res q maiore animi dulcedine celestia ma data custodiunt: z audi torib' suis crebris exhortatiob' custodienda comittunt. Bñ autē cātorib' cātrices iugunt ppter serū. f. femineū in q plurime re/ peritū pfone q n solū viuēdo: s; etiā pdicādo corda pprimoz ad laudē sui creatoris accēdūt: z qsi suau/ rate sue voc' adiuuāt edificātes tēpluz.

B **A**duli eoz. **Be.** Dul' ex asino z eq' gignit: mula ex equo z asina. Inē hoies q de captiuitate ascēderant etiā aialia qb' adiuuabant describunt. **E**t eoz sicut hoim nūer' designat: q; sunt mlti in ecclia vel sensu tardiores: vl' etiā carnales q tñ mgfīs spūalibus deuote obtēperāt: z ad portāda ouera frne ne/ cessitat' dōsū mēt' inclināt: z cū ceteris elect' de pfusiōe diabolice captiuitatis erepti: ad superne ciuitatis menia ten/ dūt: qñ etiā nūer' mēoria dei iteger cō seruat. vñ: Impectū meū vl. oc. tui. **E**t alibi: Hoies z iu. sal. do. **C** **S**pōte obtu. **Be.** Dagne deuotiōis indicū est nō debitas tm oblatiōes. i. lege pce/ ptas: s; etiā nō fm pceptū s; fm pfiliuz donaria spōte dño offerre. **L**ege pcepe ptū est: Diliges dñm deū tuū: z primū tuū sicut teipm: z cetera hmōi. **S**olūta/ ria vō oblatio ē: **S**i vis pfect' eē: vade z vde oia q habes z da paupib'. **S**iē Ap'ls de vginib': **P**receptū dñi nō ha beo: pfiliū aut dō. **R**ecte g pncipes pa/ trū ad pstruēdū domū dei spōte offerit: q; q ampli' q; etiā a licit' abstinent: eo efficacius eccliam dei edificāt: cū q ex/ pla pfectiōis eoz agnosūt: tāto magis cōmittere illicita formidāt: qnto eos nec licit' vti p'siderāt. **S**cōm vires suas. **D**ec ē em mēsurā pfectiōis p posse suo quēq; p dño laborare: z statū ecclie pri mo in se: deinde in primis cōfirmare. **Q**ui talit' ouersant: recte pncipes pa/ trū vocant: q; pfectionē vite z doctrine illis q in ecclia p sollicitudinē studium p'fēs vocant' alti' viuēdo pncipantur.

D **A**uri solidos. **Be.** **A**uz z argē tū z vestes sacerdotales pncipes patrū fm vires suas in impēlas opoz templi offerūt: cū viri scī qēqd sapie: zelo qneie z actiōis bone p'cipiūt bñ viuēdo in edi ficationē fidelitū pferūt. **L**ertū ē pōdus auri et argēti: cert' numer' sacerdotaliū vestitū: vt sciamus dñi cogitationes et sermōnes z actus nosse z digne remunerare.

Notādū vō qntū pplo dī captiuitas pfuit. **Q**ui em fm hie remiā qntoz milia sexcēti captiuiati sūt inter hostes multiplicati qñq; ginta fere milia viri in patriā redierūt: z q paupes z serui fuerāt: auro: argēto: vestib' z seruis locupletati reuertūt: z qui ppter multitudinē faloz deoz patriā pdiderūt/ nunc vni' veri dei fide gaudētes repatriāt: ipam etiā fidē vnanimi deuotione colētes: vt q; p diuersitate religiōis diuerso noie iuda z isrl' vo/ cabant: nūc p vnitāte pietat' antiq' vocabulo oēs isrl' vocātur. **C**ultū nāq; pietat' q in terra scā pphetis reclinat' et exem/ pla iusticie demōstrātib' sp'reuerunt: nūc in terra aliena hosti bus idolat' te seruiētib' dilexerūt. **Q**uos em libertas z copia i p'ria negligētes fecit celestiu mādatoz: eos seruit' z inopia i pe regrinatiōe ad obsequiū creatoris adduxit. **N**ūānū em corpus opib' z libertate soluit: erūnis q; z paupate ad semetipm col/ ligit. **Q**d g in pplo illo semel factū est: p in oib' penitētib' qti/ die fieri solet: dū q; p negligētiā in laqueos diaboli ceciderūt: p industriā penitētie diuinit' adiuti resurgūt: z q; stutū opibus a diabolo nudati de ecclia recesserūt: ad cōmunionē illi' maiori/ bus stutib' exercitati redeūt. **Q**uo em graui' se errasse memi/ nerūt: eo ardēt' bonis opib' insūtūt. **E**t **H**abitauerūt er go sa. z le. **L**euita a chaldeis captiuat' ciuitatē recipit: cū dia/ con' stutē pfectiōis quā a diabolo seduct' pdiderat: dño donā te reintegrat. **I**n babylone vō nat' ciuitatē in iudeā veniēs in gredit: cū regenerat' in p'pō. z bñ institut' in ecclia acceptum se mel diaconatū regulariter custodit. **S**icut em ille p xpi grām q si de chaldaea seruitute liberatus est: ita hic per executionem bo noz in qbus

noz in qbus pdecessores eiusdē gradus cōuersati sunt: velut ad menia pprie stutis vel ciuitatis ascēdunt. **f** **U**niuer susq; israel. **Be.** **U**niuersū israel: nō decē tribus tm dicit: q quōdā vocabant' isrl' ad distinctionē duaz q vocabant' iuda s; oēs generalit' redeuntes: siue de iuda z beniamin: siue de alijs tribubus. **N**ā decē tribubus i af syrios translatis z samaritis in terraz eoz substitutis: quicūq; remāserāt/ re/ liquerūt z fregerūt simulacra: z itegro cor: de dño seruire: z in tēplo sacrificare ceperunt: sicut scriptū est in Paralipo menon. **H**is ergo qui residui cū tribu iuda z beniamin: qbus sociati fuerant: captiuati sunt: simulq; reuerli in p'riaz et in ciuitates suas: quas vacuas cum agris z villis reppererūt. **N**ō em eas cum ipi in babylone seruiret: sicut nec duarū tribuuz terras quisq; colon' in trarat. **L**ebravit ei terra sabbata sua cunctis diebus desolationis. **D**aioz autez pars decem tribuū captiuata ab assyrijs vltra medoz montes nunq; redijt: nec si rediret ciuitates suas in/ gredi posset quas possedere samarite: de qbus sibi p'mittunt iudei q regnan te christo suo cū ceteris sue gētis hoib' sint in iudeam reuersuri z in toto orbe regnaturi. **A**llegorice sacerdotes: leuite: cātores: ianitores z nathinnei: **A**llego. omisq; israel in ciuitatib' suis habitāt: cū ministri altaris z doctores z plebs xpiana in suis gradibus dō fidelit' ser/ uūt: siue q eodē gradu aliqñ virijs for didato vel per dō: per penitentiā cor/ repti sūt: siue q nuper de regno diabo/ li ad eccliam veniētes: bonū sibi gradū acquisierūt. **S**uas em ciuitates intro/ ierunt leuite vel filij israel: nō solum q eas captiuati amiserāt: sed etiā q de ca ptiuis geniti ad ipas se paterna succes sione pertinere didicerant. **Q**uicunq; vō ita captiuati sunt vt nunq; reuerli alijs fūdos suos possidēdos relinque/ rēt/ illos significāt: q sic peccādo ab ec/ clesia t' scēdūt: vt nūq; resipiscāt: z ali/ is p'missa sibi p'mia reliquāt. vñ: **D**e Apo. 2. b mor esto vnde excideris z age peniten tiā z p'ma opa fac: sin autē venio tibi et mouebo cādelabz tuū zc. **E**t alibi: **T**e Zbi. 3. c ne qd hēs: vt nēo accipiat coronā tuā. **L**a. III

Amq; venerat mēsis sep. **Q**ui apd nos october p ceteris legali obseruatiōe solēnis: i q etiā celebrata ē de dicatio tēpli. **C**ogruē g cū pmo citates suas itraffēt z mā siones sibi puidissent: moy in hierusalē cōfluxerūt: z altare cō struxerūt: z eo tpe q tēplū cū altari z oib' vasis olim cōsebra/ tū est: z quo ad diem consecratiōis annuatim venire solebāt.

Nico. de lyra **D**yflice

f **A**ciūt decē milia z pl': z iō nō vidē verū qd h' pcludit. **A**d qd rñdet **R**a. Sa. dices q illi q numerati sūt supra p ptes su erūt de trib' tribub' tm. f. iuda/ beniamin z leui: vt satis patet ex pdictis: s; cū eis redierūt aliq' de alijs tribub' vt dictū est su pra. i. ca. z illi cōiuncti cū his faciūt hūc nūez. **a** **E**xceptis seruis eoz z ancillis. q nō nūerant in pdicta sūma: q; ser/ ui z ancille nō sūt de nūero ciuū. **b** **E**t in ipis cātores zc. redibāt em de captiuitate ad terrā suā cū leticia magna: z iō statuerūt aliq; cātores z cātrices i via. **c** **E**qui eoz sexcēti trigintasex. **D**ic psequēter nūerat' redeūtiū s' stan/ tia. z p'z lra vsq; ibi: **d** **C**ū igredereñt tē. dñi. i. locū vbi fuerat tēplū dñi. **L**etera patēt i lra. **L**a. III

Amq; ye. **D**ic pñr describit' tēpli reedificatio: cui' p/ mo describit' fūdatio. scdo opis itermisio. ca. iij. tertio eiusdē resūptio. c. v. q'ro psumatio ca. vi. **C**irca p'mū p'mo altare sub diuo erigit'. scdo tēplū fūdat' /ibi: **D**ozro tē. tertio fūdatis so lenitas celebrat' /ibi: fūdato igit'. **C**irca p'mū dz: **J**aq; ve/ nerat mē. **D**ozralit' e **J**aq; ye. p septenariū nūez significat' aduēt' **D**ozraliter septiformis grē scūpūs i ap'ls alijsq; discipul: vt h' Act. ij. **K** v * **C**ogrega

Dyflice
 138. c
 135. b
 6. a
 22. d
 19. c
 7. c
 Nota

L
Allego.
Apo. 2. b
Zbi. 3. c
La. III
Dozraliter

Dyſtice. Septim' meſis graſpiffant' ſignificat. In meſe poſt captiuitate de ciuitatib' nſis i hierl'm couenim': cum ablatas ſordes vitioꝝ poſt inchoationem bonoꝝ ope rum maioꝛe eiusdeſpſs gra illumiamur: z in amoꝛe ſupne pacis q̄ in vera vnitare eſt accendimur. hierl'm eni viſſo pacel
Dat. 28. c. **Et ſurrexit ioſue.** De tri bu ſacerdotali q̄ ſignificat p̄m verum ſacerdotem: qui in ſanguie ſuo nos a pctis lauit: et aſſiſtit nuſ vultui dei pro nobis. **Et frēs ei' ſa. 28.** De q̄ bus dicit: Ite nūciate fratrib' meis. Hi ſunt in ecclia altioꝛes z p̄o familiari' inberētes: eccliam edificāt. Toti etiaſ dicit eccleſie. Vos aut' gen' electū re. ſa. ſunt eni electi mib'ra ſummi ſaterdot' corpora ſua offerentes hoſtiā viuam.
1. Pe. 2. b. **Et edificauerūt.** Bed. Magna pulſioe p̄mo altare edificauerūt: vt qz templū nondūz erat fundatū: hēnt tñ vbi ſacrificātes deuotionē ſue mentis oſtenderent. Qd z nos hodie ſpūali' facim': cū ante oīa in corde nſo fidem dñice incarnationis z paſſiois colloca mus: et auditorib' tradim'. vñ: Non iudicau' me ſc̄re inter vos niſi ieſum chriſtū: z hunc crucifiſū. In hoc altari holocauſta noſtra. i. cogitationes z ope ra pſecta offerim'. Ita eni vota actio nū nſaz deo p̄fi placent: ſi ſacramētis chriſti participamus: ſi virtute ſpūſſcī quaſi igne altaris incendimur. Holo cauſtū nanqz totū incēſum dicit: q̄ nomie ſacrificia vocabantur: quoꝝ nihil cede bat in humanos vſus: ſed totū deo da batur: z ſūmo igne ſumebat. Quib' vita fidelū exprimit: qui nihil p̄pziū querūt: ſed omne qd vi uunt: in famulatū dei expendūt. Nec ſolū voluntate corporis et ante p̄ dño calcare: ſed ipſam animā p̄ ipſo ponere gaudēt: cum aplis dicētes: Ecce nos reliquim' oīa: z ſecuti ſumus te zc. Quib' reſpōderūt. Dis qui reliq̄rit domū aut fratrē: aut ſozozem zc. Holocauſtū in altari dei offerendū eſt: qz niſi i fi de xpi acceptū eſſe nō pōt. Vlti eni philoſophi p̄pziā reliq̄ runt: z mundā ac pauperē vitā agentes / holocauſtū facere vi debant. ſed hoc in altari dei nō fecerūt: qz voluptates reliq̄ rūt: ſed chriſtū apud patrē aduocatū nō habuerūt. **Bas** ſes ſuas zc. **Be. Corda. ſ. electoꝝ** ad ſuſcipienda fidei ſacra mēta p̄ceptis magiſtroꝝ q̄ſi ſerāmētis fabroꝝ p̄parata. Bñ ne autē vnū altare: ſed plures ſunt baſes que h' portant: quia vn' deus: vna fides: ſz multa fidelū corda: vna veritatis re gula inſtituta: quaſi in equalē ſinuz collecta cōmuni deuotioe celeſtū ſacramētoꝝ onus portant. Qui aut minus inſtructis nec vitia deſerentibus fidei ſacramēta cōmittit: q̄ſi altare dñi in terra ſine baſibus ponit: qz terrenis adhuc mentib' q̄ ſunt celeſtia tradit. vnde: Necqz accendūt lucernā: z ponūt eaz ſub modio: ſed ſup. zc. Sicut eni xps altare vocat: qz ab iniqua tibus emendat: z vota orationū patri cōmēdat. ſic z lucernā: qz in teſta humanitatis lumē poſuit diuinitatis. Supponun tur aut baſes altari: z lucerne candelabū: cū fideles corda et corpora ad exercendum operādo qd credūt: humili intentione ſubmittunt. **Et obtulerūt ſu. il. do. Bed.** Danc et veſpere offerim' holocauſtū dño ſuper altare eius: cū ſtabili ta in corde noſtro ſide ipſi' integra deuotione bonis actibus operā damus: z hoc mane z veſpere: cū ſez meminim' initia ſaluſifere intentionis ab illo accepſſe: z nō niſi p̄ auxiliūz gra tie eius inchoata p̄ficere. Et ideo illi vota gratiaz in omnib' ardenti deſiderio pie p̄uerſationis offerimus. Itē mane holo cauſtū facim': cū p̄ accepto lumine ſpiritualis ſciētie deo vice bene viuēdi impēdimus. Veſpe ſo cum p̄ requie ſempiter na quā in illo poſt opa bona ſperamus inceſſabili ſtudio fla gramus. Poſteſt etiā ad litterā recte accipi nos mane z veſpe re offerre holocauſtū: cū ita deo placere oī tpe curam: vt dilu culo ſurgētes nō prius ad agenda hūane fragilitatis neceſſa ria pcedamus: q̄ igne diuine charitatis inflammati: deuotis nos orationibus domino commendemus. vnde: Danc ora tio mea p̄ueniet te. Similiter completis diei operibus: non ante demus ſomnum oculis noſtris q̄ locum domino in no bis orationum inſtantia conſecremus. iuxta illud: Dirigatur oratio mea ſicut incēſum in conſpectu tuo: eleuatio manuum tuarum

Seceruntqz. Beda. Qui de babilone in hieruſalem aſcenderant ardentes imple re omnia mandata dñi: hanc ſolemnitate celebrare cupiebāt ſin gulis diebus ſeptimane que lex p̄ceperat: implentes que nos ſpiritualiter implere cōuenit. Egreſſi enim ſumus de egypto p̄ ſanguinē agni: vt veniamus ad terram p̄miſſionis cum ſacramento dñice paſ ſionis baptigati: graue iugum p̄uariz cationis abiēcimus: vt in libertate glo rie filioꝝ dei adoptati regni celeſt' be redes ſimus. **Danebam'** aut in taber naculis per deſertū longo tempore eū tes donec veniremus ad patriā: cum in baptiſmo renūciātes ſathane: quaſi regi egypti. i. tenebrarū z omnib' p̄pīs atqz operibus ſecū velut pegrinos via toꝛes i mūdo alterius vite q̄ a dño ſpe ramus: ciues nos eſſe p̄miſim'. In me moria hui' ſpei p̄miſſiois ſeptimo men ſe debem' in tabernacul' manere: z illu ſtranti nos ſeptiformi gra ſpūſſcī tota die mundū velut arenē z extraneū de ſerere z fixa intentione ad imarceſſibilia paradīſi gaudia p̄perare: z h' ſeptē die bus. i. toto p̄ſentis vite tpe q̄ tot dieb' voluit. Singulis qz diebus hui' heb domadis holocauſtū facere debemus z opus diei in die ſuo: oblationē. ſ. toram inceſam in his q̄ p̄prie ad diuinū ſerui tiū prinēt: vt orationes z ieiunia. op' 80 diei in die ſuo in illis q̄ ad fraterne di lectiois obſequiū attingēt: vt eſuriētī pa nē: ſitienti potū: z h̄mōi miniſtrare. pec nobis ſolēnia tabernaculoꝝ myſtice ce lebꝛanda: paulus inſinuat: cuz inter pegrinū ſe eſſe doceret: z eos q̄s erudiebat pegrinari i hac vita: i futuro at patria ſpare. vñ: Dū ſum' i corpe pegrinamur a dño. **Et alibi:** Nō habem' h' manētē ciuitatē: ſz ſu. iniqui. **So** lenitate. que grece ſcenophegia. i. fixio tabnaculoꝝ dicit: q̄ inci pit. xv. die

Nico. de lyra

nerat mensis septimus. qui apud hebreos vocat tyſa ri: et partim correſpondet ſeptēbri noſtro: et partim octobri: ſic dictum fuit plenius **Bed. vij. z Exo. xii. a** **Congregatus** eſt ergo zc. i. vnus voluntatis z p̄poſiti ad erectionem alta ris et foundationis templi. **ideo ſubdit:** **Et edificauerūt** altare zc. ſ. holocauſtoꝝ quod erat ſub diuo: vt patet ex p̄ce dentibus **Ero. xvij. z. iij. Regū. viij. z. ij. Paral. iij. c** **De** terrentibus eos per cir. zc. i. gentilibus quos rex aſyrioꝝ ſennacherib' miſerat ad habitandum ſamariam z ciuitates per circūitum: qz timebant filij iſrael ad p̄ſperitatem veniētes / eos eijcerent de terra. **Et obtulerunt holocauſtum do** mino mane z veſpere: id eſt iuge ſacrificiū in quo offereba tur vnus agnus immediate poſt ortum ſolis: z alius ante occa ſum. **Et ſeceruntqz ſolemnitatem taberna. zc.** que inci cipiebat. xv. die menſis ſeptimi z durabat per ſeptem dies. **Et holocau** **z a** **Congregat'** eſt p̄p̄ls zc. p̄ qd ſignificat q̄ maria z p̄fectiſſima p̄gregatio z vnio p̄ ſpūſſcī efficit: q̄ nerys ambo rū. ſ. p̄ris z filij noiā. **Et ſurrexit ioſue ſi. iose. z frēs** ei'. p̄ q̄s ſignificant apli z alij p̄imi credētes in xpo. **Et** edificauerūt altare dño zc. qz poſt dationem ſpūſſcī aplis in ſigno viſibili cepit eucharīſtia offerri z credētibus miſtrari. **Et deterrētib' eos p̄ circūitū p̄p̄ls ter. zc.** qz p̄ncipes iudeoꝝ in hieruſalē z iudea multas moleſtias aplis aliſqz cre dētibus intulerūt: z poſtea p̄ orbem p̄ncipes romanoꝝ conan tes deſtruire xpi nomē z credētes in ipm. **Et holocauſtū offer** re mane z veſpe zc. nā in fide xpi i eucharīſtia p̄tēti cepeſt ora re mane z veſpe. **Et ibidē dicit q̄ petr' z iohānes aſcēderūt i tē** plū ad horā orōnis nonā: a q̄ incipit veſpera. nā agnus paſcha lis qui **Ero. xij. imolari p̄cipit** ad veſperā ab hora nona z dein cept poterat imolari. **Secerūtqz ſolemnitate tabernaculoꝝ** q̄ celebra' in memoria pegrinationis filioꝝ iſrl' per deſertū: qui tūc in tabernaculis habitabāt z hanc ſolemnitate ſpūaliter cele brāt q̄ morib' z vita ſe pegrinos eſſe p̄fiteſt in h' mūdo: vbi nō eſt niſi qdā trāſitus ad terrā viuentium fidelibus p̄miſſam. **z Dederūt aſ**

[Marginal notes in a smaller, cursive script, partially obscured and difficult to read.]

pl. xv. die mensis septimi: et durat septem diebus: in quibus precepit dominus populum in tabernaculis habitare: et quod die legem scrutantes holocausta domino offerre: quod quod in tabernaculis. s. morabantur in solitudine predicante legem moyses: et crebro sibi deo apparet diu expectantes. pmissam requiem: ne viderentur. s. tati beneficij gratia in oblivione veniret. a Per ordinem. Quia quicquid inordinate geritur: meritum perfectionis amittit: quod honor regis iudicium diligit. Que enim in honore sumit regem: agimus certi: necesse est discretione iudicij quod vel quantum sint agenda: distinguamus. b In calendis. s. in incipientibus mensium in ortu luna: quod quod hebree mensis incipientibus: nullos menses excepti: lunariibus habentes. vñ per calendis greci mensium neomenias. i. novitium vocant. Si autem menses propter dies. xxx. quod impletur: significat plenitudinem operis: quod in fide sancte trinitatis decalogi precepta perficitur. Quid exordia mensium in quibus luna vult denuo luceat: nup a sole de accessit: nisi initia designentur bonorum operationis: que donare conditoris gratia / quasi solis iusticie presentia percipimus. Ob cuius significatio diuine illustrationis / sine que nihil boni ichoarevel perficere valet. De us ois calendis. i. exordia mensium celebrari precepit. vñ: Canite in initio mensium tuba in signum die solennitatis vestre. Bñ autem dicitur quod peracta festiuitate tabernaculorum filij transmigratoris faciebant holocaustum iuge. Quia postquam animus semel huic mundo perfecte abrenunciaverit: oportet vt totum se impedit obsequio diuine voluntatis. c Pro die. Ab exordia diuine. s. inspirationis que huiusmodi perscicia imutat: et voluptatibus neglectis: ea sola que dominum in ardore: sicut apostoli que spiritus istum mari / quasi holocaustus facti: oibus linguis predicabant magnalia dei. Hinc apud hebreos septimum mensis novus annus vocatur: quod per spiritum sanctum fidelibus datur: vt nouum charitatis impleat mandatum: quod caritatem nouum in edificatione domus dei red datur. Nota autem quod mense septimo congregatus est populus in hieru saler: et congregat omibus iohue et corobabel cum fratribus suis altare edificasse: et a primo die septimi mensis holocaustum obtulisse referunt. vñ colligit hoc altare ex lapidibus impolitis citissime compositum: non sicut olim de ligno fabricatum: et ereis laminis cooptum. Ad em aliter etiam plurima fabricatum turba instante potuit vna die incipi et perficere: et ad offerendum holocaustum parari. In libro entz dachabeoz de lapidibus factum dicitur: et acceperunt lapides integros sicut leges: et edificauerunt altare nouum sicut illud quod prius fuit. Nota quod in initio ante etatis sicut quatuor precedentium oblationis domino holocaustis consecrat. In prima enim prothomartyr abel primus omnium electorum de primo genitibus omnium deo holocaustum obtulit: et in gressu nascens seculi primo hostijs peccatorum: ita de proprio cruore de dicauit. Secunde etate ortus noe oblationis deo holocaustis de his que fuerant in arca consecrauit. Tertie etate melchisedech et abraam: hic in pane et vino: ille proprio filio oblato sacrauit. Quarta etate: de dauid domino consecrauit: edificato altari in area hore bicubitei: et oblationis deo holocaustis: quibus eum que populum numerando offenderat: placaret vbi abraam prohibet filium obtulisse: et post edificato a salomone templo: altare holocaustorum constat esse locatum. Quite nunc etatis exordia iohue et corobabel edificato ibidem altari: et oblationis deo holocaustis: moy excusso captiuitate iugo obtulerunt: et postea iugi holocausto dominum sibi placauerunt. Hec omnia in figura percipimus: ruit eius que in sexta etate hostia sue carnis totum mundum redemit. d Dederunt. Beda. Qui de captiuitate liberati hierosoly mam venerunt: facere templum disposuerunt: et postea fecerunt: sed prius posito altari quotidianis holocaustis domino se commendauerunt: vt diuine ipsi templum edificare mererent. Qui et alios vult docere: per seipsum doceat ne ab apostolo audiat. Qui et alius doces: teipsum non doces. vñ: Castigo corpus meum et in seruitute redigo ne forte recedat. Recte et transmigratoris filij non alia sacrificia que holocausta: id est totas incensas oblationes deo obtulisse referunt: quod necesse est vt totum se bene viuendo: et a licitis etiam continendo creatori mactent: que male viuentes cupit ab illicitis docendo comperere. Pot etiam dici quod edificato altari holocausta offerat deo: sed nondum templum edificatum: que nuper conuersi: moy in diligendo deum toto corde ardentes: vt tam inter perfectos numerari queant: et si nondum bona que cupiunt organ.

unt operandi vel perficiendi tempore vel facultate accipit: vt abraam iam fide perfectus erat: cum nondum perfecisset opera. vñ: Credidit abraam deo et reputatum est ei ad iusticiam. Cum vero fillium super altare obtulit: quasi templo constructo perfectiora deo holocausta reddidit. Singuli enim actus vel gressus pie deuotionis sunt lapidum politorum quibus in corde nostro dilectus deo habitatione construamus. Fundatio templi illos significat qui nup conuersi locum preparent deo in se. vñ: Hebraice templum est spiritus sancti etc. e Latomis. Dystice. Beda. Latomi sunt in constructione domus: sicut quod corda primorum deo cedendo vel increpando instrunt: quos dum firmiter inter alios persistere docent: quasi quadrato aptat. Quocumque enim dicitur qua dratum stabit: et electorum mens dum in aduersa vel prospera manet imota: quadratum sibi inesse virtutis figuram monstrat. vñ arca noe de lignis quadratis facta de scribit. Nam eandem ecclesiam (quam templum de lapide factum: et arca de lignis composita) figurat: et tabernaculum de cortinis et tabulis compositum. f Cementarij etc. Cementarij sunt item predicatores qui dum eos quos bonis operibus instruunt: copula charitatis adiuuancem necunt: quasi quadratos politosque lapides: ne ordinem compositionis referant: cimenti infusione coniungunt: dicentes: Ante omnia autem mutuam in vobis continentiam charitatem etc. Inde Paulus. Super omnia autem habete charitatem quod est vinculum perfectionis. g Sidonij tyrijs. Sidonij etc. et tyri predicatores referuntur: quod hoijs in galatia quod a quod a seculi sublimel et cadidos securi huiusmodi dei: de statu prime conuersationis deiciunt: vt salubritate penetratos: et quasi ab humore corrupti in ornatu vel in munimentu ecclesie exigunt. Unde in psalmo. Inscrabitur in consumatione tabernaculi: Vox domini confringentis cedros. Sidonij tyrijs etc. Dant principes patrum iohue scy et corobabel et fratres sidonij et tyris cibus potum et oleum vt deferant ligna cedrina de libano ad mare ioppen cum doctoribus: vt predicare valeant spiritualia charismata que in christo preceserunt emulanda commendat. Vel cum christus qui in iohue et corobabel signat: verbi sui dona spiritualia partitur: quibus intus illustrati fortiores efficiantur ad debellandum supernorum iactantiam et stultam sapientiam. unde: Parasti in conspectu meo mensam aduersus eos qui tribulant me. Impinguasti in oleo caput meum et calix meus in ebrians etc. Dantur ergo pecunie latomis: cementarijs et libano.

Nico. de lyra

Et holocaustum diebus singulis. sicut per predictum Numeri. xxx. Et post hec holocaustum iuge. quod nunquam intermitteretur pro alijs sacrificijs. c Lam in calendis. id est neomenijs que celebrantur in principio mensium. d Quod in vniuersis solennitatibus. scilicet pasche: pentecostes: tubarum: expiationis et tabernaculorum. e Pro primo die mensis septimi ceperunt etc. quia tunc primo fuerit erectum altare holocaustorum: ante cuius erectionem non poterat talia offerre. f Pro templo. Hic consequenter agit de templi funditione: et primo dicitur ad materiem preparationem: cum dicitur: g Dederunt autem pecunias latomis. qui dolabant lapides. h Et cementarijs. qui componebant lapides in muro cum cemento. i Cibum que et potum et oleum. sicut fecerat salomon hirā regi tyri per lignis habebatis et deducendis per mare ad edificationem portus templi: vt hier. iij. Reg. v.

Ad mare

g Dederunt autem pecunias latomis: cibum que et potum et oleum etc. Ipsi vero qui fecerunt hoc fuerunt corobabel et alij principes patrum: per quos significati fuerunt apostoli: vt dictum est supra ca. i. Per hoc igitur quod dederunt pecunias / cibum / potum et oleum pro templi edificatione: significatum fuit quod apostoli quicquid habebant et habere poterant: exponituri erant pro spirituali edificio ecclesie: sicut scribitur Mat. thei. xxx. d. Ecce nos reliquimus omnia et secuti sumus te etc.

Gen. 15. b

1. Cor. 6. d

Dystice

Gen. 6. c

1. Pe. 4. b Col. 3. c

Ps. 28. b

Ps. 22. b

Doraliter

S **a** **¶** Flebat. i. cernentes qntuz paupies illi^o tps a magna
qnda salomonis potetia q pus tēplū fundatū est distaret: z pri
us tēplū p suis scelerib^o nouerat esse destructū: cui^o nec magni
tudine nec decorē eqparare valebat. **O** em ppheta dicit: Erit
glia dom^o isti^o nouissime mag^o q^o pme: nō ad magnitudinē vel
ornatū dom^o: s; ad rē ipam ptinet: quia
maioris miraculi z euidētioris pntū di
erat: q pauce captiuoz reliquie inimicū
etiā resistētib^o tātū opus pfererūt: q^o q
rex opulētissim^o nullū oīno aduersariuz
habēs cū adiutorio cyri reg^o dilectissimi
put voluit fecit. **I**te maior glia nouissi
me dom^o q^o pme: q in pori domo culto
res veter^o testamēti legū z pphetarum
septura populis pdicabāt. **I**n scda chri
stus z apli grām noui testamēti z regni
celestis itroitū nūciāt. **¶** Beda. Flebat
in edificatiōe tēpli spūalis. **f**let^o s; lē
ticia pncipib^o nascit. gaudent em docto
res in salute penitētū: s; lugēt: q vnq^o
penitēda cōmiserūt. **E**spulāt ipi de salu
te q penitētia a morte aie surreperūt. lu
gēt: q peccādo pdiderunt. **L**etant^o neo
phyti grā redēptor^o se collectos eē. **D**o
lēt: cuz hūano genere in pmo se perisse
parētē: z qsi corrupto ab hostib^o dei tē
plo. i. statu corpis z aie immortalis in ba
bylonē. i. in pfusionē pntis exiliū trās
migrasse. **S**z qz crescitib^o bonoz pfecti
bus crescit inuidia maloz: nec inter au
gmenta pioz desūt tēptamēta prauoz: z
q vel bonū fite ostēdēdo vel apte malū
ingerēdo scōs ledere conent: recte sub
iūgit.

Ca. III

A **¶** Edierunt autē hostes. **B**e
da. Hostes iude z beniamin
samaritas dicit qz captiuitatē
decē tribub^o rex assyrioz de diuersis gē
tū pplis in ciuitates eoz z terras tran
stulit: q postea acceptā di legē ex pte ser
uabāt: nec min^o simulacris qbus z ante
seruiebāt. **h**i qz veros dei cultores abo
minabant: pollicent^o auxiliū opis vt in
societatē recepti possent inferre dispen
diū. **H**i qz falsos fratres. i. hereticos et
malos catholicos expmūt: q hostes iude
id est p fessiois z laudis: qz ecclia p fidē
rectā z opationē rectā z dignā offert: z
beniamin. i. filij dextere: dū eos q se au
diūt sepant a fidelib^o: q ad dexterā iudi
cis bndictionē z regnū eternū pcepturi
sūt. **D**icit^o g: **E**dicem^o vobis. cū asse
ctāt hereticū auctoritatē sibi pdicādi iter
catholicos tribui pmittētēs: se eandem
cū eis recte fidei z opatiōis tenere casti
tatē: vt accepta pāte docēdi i medio bo
ni seminis: a q paul^o spernolog^o. i. semi
niuerbi^o cognomē accepit qzania inter
serāt. **I**ntrauerūt em terrā filioz israel:
nō a iōsue introducti: nō hierosolymoz
impio subditi: s; a rege pfido: ab hoste scz ppli dei in terrā eius
adducti nō vt dño: s; regi aduersario seruiāt. **S**ic heretici z fal
si catholici cū pacē ecclie viuēdo puerse vel docēdo ipugnarēt:
a hierosolymoz regno sūt extranei: z ad gētiliū sortē mag^o pti
nēt qru seruiūt idolis: nec iesu xpo duce s; diabolo (quē signifi
cat rex assur) scē ecclie fines introēūt. **S**ic symon mag^o baptis
mū i ecclia nō p sua salute accepit: s; vt secreta ecclie familiarib^o
discuteret: qd exim mōstrauit: cū eccliam quā in psona ficti ffrs
nequit: i. aptipsona hostis acerrime ipuguit. **¶** **N**ō ē vobis
zē. **N**ō ē hereticoz edificare eccliaz a q sūt alieni: sed tm eoz q
xpo vero regi z sacerdoti adherētēs: pncipes patrū vocari me
ruerūt: z p pia cura quā hnt erga eos q xpm videre desiderāt.
¶ **F**actū ē autē. **B**e. Quoties heretici nō solū i ciuitatib^o s; z
etiā i puiciis puerse docēdo vl etiā seculēdo dogma p fessiois ve
re ipediēbāt: vt inā nescirem^o. **N**ā vt d mōgrō gētū sileam^o q bi
ennio vict^o i cesarea ob psecutionē iudeoz ab edificādo domuz
dei liguā cōpescuit hereticoz isidus. **A**thanasi^o plib^o pfug^o anis.
Amb. i sua ciuitate obsessus. **D**ilari^o i exiliū relegat^o. **E**nsebi^o
martyriū

S **a** **¶** Flebat voce ma. memores glie tēpli qd destructū
fuerat: respectu cui^o istud secūdū qsi nihil erat. **S**z ptra h vi
det esse qd d: **A**ggei. ij. b. **D**igna erit glia dom^o huius no
uissime magis q^o pme. **D**icendū q ppheta nō dixit/est de pre
senti: sed erit de futuro. qd fuit impletū quādo xps sua p fens
tia illam ornauit quādo ibi oblatu fuit
it: z quādo ibi pdicauit. z q hec sit intē
tio pphete patet q hoc qd dicit^o ibidez:
Adhuc vnū modicū zē. **S**equit^o: **E**re
niet desideratus cunctis gentib^o: id est
christus: implendo donū istam gloria.

Ca. III

A **¶** Edierunt autē hostes
iude zē. **H**ic consequenter
agitur de operis intermissio
ne. **C**irca quod primo ponit edificatiū **D**iuisio
accusatio. secundo regis responsio/ibi:
Verbuz misit rex. tertio mandati execu
tio/ibi: **E**t abierunt. **C**irca primū pmo
describit^o accusationis occasio. secundo
ipa accusatio/ibi: **I**n regno autez assue
ri. **C**irca primū dicit: **A**udierunt au
tem hostes iude z beniamin. **I**sti
erant gentiles qui de assyrijs missi fue
rant ad inhabitandū samariam: que fuit
erat caput regni decem tribuum z ali
as ciuitates in circūitu. z quia inhabi
tabant terram iudeis concessam a deo
ideo erant eis odiosi: z econuerso.

¶ **Q**uia filij captiuitatis: id est
iudei qui de captiuitate reuerfi erant.
¶ **E**t accedentes ad zoro
babel. qui erat princeps inter illos.

¶ **E**dicemus vobiscuz. hoc di
cebant malitiose vt impedirent opus:
p q dicit **R**abbi sa. **¶** **Q**uia ita
vt vos querimus deum vestrū.

¶ **R**eg. xvij. dicit: q gentiles qui d
assyrijs venerunt ad inhabitandū sa
mariam z alias ciuitates in circūitu: fu
erunt pro magna parte deuastati a leo
nibus. z fuit suggestum regi assyrioz
q hoc acciderat: eo q populus ille ig
norabat legitima dei terre illius: pro
pter quod habito consilio misit vnū
de sacerdotib^o captiuis vt doceret eos
colere dominū: tamen cum hoc colebāt
idola: vt ibidem habetur: **¶** **A** die
bus assor addan regis assur q zē.

¶ **I**ste fuit filius sennacherib: qui inter
fecto patre successit ei in regno: vt ha
betur. **¶** **R**eg. xix. z tempore eius fu
it missus sacerdos predict^o. **¶** **N**ō
est nobis z vobis vt edificemus
domū deo nostro. i. cōmunis edifi
catio templi: quia nolebant habere cō
sortium idolatrarum. **¶** **S**ed nos
ipsi soli edificabim^o domino deo
nostro: sicut pcepit nobis cyr^o
rex persarum: vt habetur supra. i. ca.

¶ **Q**uis est in vobis de vniuerso populo eius: sit deus cum eo:
ascendat hierusalem que est in iudea z edificet: domum domi
ni dei israel. **E**x quo patet q licentia cyri se extendebat ad po
pulū israel tm: z sic se excusauerūt bene z ratiōabiliter: tamē
samaritani inceperunt eos impedire manifeste: quod prius
intendebant facere maliciose z occulte: ideo subditur:

Et turbarēt

Moraliter. **¶** **A**udientes autem hostes iude et **M**oraliter
beniamin zē. **P**er istos qui voluerunt se iungere cuz filijs
israel in edificatiōe templi: non ad promotionem operis: sed
magis ad impedimentū: pseudo apostoli z xpiani ficti figura
ti fuerūt vt torquatus z cōsimiles fidelibus se cōiungētēs: vt
p h possent fideles accusare z eis efficac^o nocere. **¶** **N**ō
ipsi soli edificabim^o dño. **P**er h significat q fideles socie
tatem talium maligne insidiantium debent sollicitē pcauere.
¶ **S**icut nobis cyrus rex pcepit. **P**er quem signifi
cat christus: vt dicit^o est supra. i. ca. **I**psē dō dixit suis discipu
lis **S**atth. ij. b. **C**auete autem ab hominibus. i. malignis.
¶ **I**n regno

2.8.c

2.25.

tyriū passus: plures i apbrica epi linguis celsis a puincia sua eiecci: alij diuersis pens verati vl interempti domū dei quā edificauerāt pplis terre. i. hoib' sua qrentib': nō q iesu xpi. p phanāda dimiserē: donec tpe diuinit' puiso sapiētib' archite ctis reedificāde post captiuitatē eiusdē domus copia suppete ret. a Populi iude. Populū iuda. i. pfitentē z glorificantē. dic' eū qui integra mēte dño edificare. i. ad volūtatē ei' faciendā z gloriā qrendā: oim q's pōt anōs z ora puertere querit.

Nota b Coduxerūt. Be. Notāda disti ctio vboz: qz p siliarios dicit dato p'cio pductos p opatores tēpli vt destruet' p siliū eoz: s' n' p siliū d'structū vl op' ē intermissuz: donec scripta artaxerxis ē epla accusatiōis: ipso iubēte p'hibuēt eos i brachio z roboze. tūc em inēmis sum ē op': et nō fiebat vsqz ad annū se cundū darij regis persaz. An colligif qz toto tpe Cyri ope incepto: q'uis se gninus iusto instabāt. Illo aut mortuo nō p silijs prauis impediti: s'z apta ipu gnatiōe ab ope sunt repulsi. Nō enim audebāt hostes Cyro viuēte qui opus fieri iusserat apte obluatō: q'uis oc culte suggerēdo vel cōsiliādo edictis il lius p'uarie. C Dystice autē heretici p oportunitate t'pis i p silijs maligno rū dogmatū nūc acerbioze gladioz pu gna insequunt: z aliqñ suffragio gēti liū pncipū eam verare nō verent. Im pediūt man' ppli iude: cū ecclesiā i mē bzis infirmiorib' ab opib' pie p'fessio nis retardāt: destruere nitunt cōsiliuz opādū: cū etiā animos ab itētiōe bone actiōis reuocare laborāt. Accusat eos apud reges cum pncipū terrenozum p'ra ecclesiā p'fidia acquirūt. qd q'uz noceat fidei tpe arriane p'fidie luce cla rius innotuit. c In regno autēz assueri zc. Beda. Hunc artaxerxem

(qui epistolā accusationis a samaritis suscipiēs venit hieru salē z tēplū p'struxit) Joseph' putat esse cābysem filiū Cyri: q post patrē. xxx. annis imperio functū. viij. annis regnauit: et post eū magi vno anno regnātes: dariū filiū hystaspis habue re regni successorē. anno cui' scdo quo templū edificare per misit: dixit apud cāchariā angelus p p'plo interueniēs. Dñe exercitū vsqz nō misereberis hierlm z vrbū iuda qd' ira tus es. Iste iam septuagesim' ann' est zc. Assuerus autē cui pariter epla accusatiōis d' missa: id fortasse an aliqd rescripte rit: aut respōderit tacef: qz eodē anno quo regnare cepit de cedēs artaxerxi apicē regnādū z hic curandū reliquit: vel cōtē porane' erat artaxerxi: sed q'li minoris potētie illū hec tracta re z decernere pmisit. C Bed. Artaxerxes cui suadet z sua sus p'cepit ne hierusalem edificetur: quēlibet gentiliū pnci pū ecclesie inimicū persecutorē significat: vel diabolū omniū bonozum aduersarium. Iudei qui accusantur apud regem vi ros ecclesiasticos. samaritani qui accusant hereticos. Unde congrua sibi voce hierusalem ciuitatem rebellem z pessimāz vocant. talem enim iudicant catholicam vnitatem quam im pugnāt. Reuera aut rebellis est z muros parietesqz fidei re cte lapidib' testimoniōz celestiu aduersus tela impugnantū componit. d quibus dicit Esaias: Et occupabit salus muros

z tuos z portas

Esa. 40. d

Nico. de lyra

a Et turbaret eos zc. faciedo eis insult' qñ poterāt z nō solū impediebāt p seiplos s'z etiā p alios q locū reg' pfa rum tenebant in terra illa eam regendo z recipiendo tribu ta: q's corruerūt samaritani pecunia. id subdit: b Codu xerūt zc. Dicit Joseph' q Cyri circa bella occupat' p ipe dimētū ignorabat. Ra. Sa. qd dic' q etiaz ipō sciēte factū ē q qliter itelligēdū sit postea videbit: intermissum em fuit opus. c Usqz ad re. in cui' āno. vi. cōpleta ē dom' dñi. vt h'f. j. vi. ca. d In reg. Posita occasiōe accusationis. s. eo q in dei repulerūt samaritanos a templi edificatione. hic pñr po nit ipa accusatio. z pmo agit d accusantib' psonis. scdo sbdit forma accusatiōis /ibi: Hoc ē exēplar. Circa pñm d'z. In re gno zc.

Diuisio

gno zc. Dicit Joseph' i. xi. antiq'tatū lib. z expositoze nri cōit q iste assuer' fuit cābises fili' cyri: z iste idē vocat' h' artaxerxes. p' qd subdit cōit i biblijs nris: Ipe ē artaxerxes. h' tñ nō ē in heb. nec ē de textu: s'z ab aliq doctore fuit appositū p modū glo se rōe dicta: z postea isertū ē textui p ipeitā scptoz. Scdm dō

Ra. Sa. iste assuer' n' fuit idē cū artaxer res: sed ei successit ita q p m eum artaxer res h' posit' idem est qd cyrus z vocatus est cyr' noie p'prio. Artaxerxes qd noie cōi regni p'faz: sic reges romanozū noie regni vocabāt cesares: z tñ cū h' habebāt noia p'pria. sic Julius august' tyberis: et sic d' alijs. tñ iste Ra. Sa. Dañ. j. in cy rū z assuez pōit cābyse filiū cyri: qz videt mag' cōsonū scptur'. vt dicit pleni' sup Dester z Dañ. z iste cābyles impediuit edificationē tēpli. Iste at assuer' n' fuit fi li' cyri: z i h' p' dicit cū iosepho z alijs. s. q op' tēpli fuit ipeditū ab illo q imediate successit cyro. differt tñ i h' qd d'z: h' q n' fu it fili' cyri. Itē i h' qd d'z q iste fuit assue r' q accepit hester vxorē. Ioseph' autē inē cābysem z filiū cyri z assuez q accepit he ster vxorē: pōit q' tuoz reges sibi succedē tes. s. duos magos siue sapiētes q p ānū regnauef' vñ' post aliū defūcto cābyse: z dariū filiū hystaspis z xerxē ei' filiū cui successit assuer': q accepit hester vxorem quē noiat artaxerxē. Aliq at historiogra phi adhuc ples ponūt itermedios. qd at circa h' sit mag' verisite: dicit pleni' sup libzū hester dño concedēte. Sciēdū tñ q isti reges p'faz in diuersis locis i biblia z i historijs iueniunt nomiat p'lib' z di uersis noib': p' qd idē rex videt aliqñ esse ples. c Scpsit besellā. z dicit expositoze nri cōit q ē nomē p'p'riū bo minis. Hebrei at dicit q ē nomē cōe cū p'positiōe adiūcta p m modū ligue hebrai ce z chaldaice: z signat i pace qz ista epla scpta z iudeos scpta fuit s'p'nter z ocul

te: ne ab ipis p'cipet z mitteret p nūcios ad cyrū cui scribebat' p m Ra. Sa. z sic effectū nō h'fret epla illa. f Mitridates z tha. nomē ē p'p'riū hois gētil' q perat samaritais. d cui' volū tate z scitu fuit illa epla facta. g Ad artaxerxen. i. ad cyr. p m Ra. Sa. i h' loco. lz aliē alibi dicit videat: vt dicit' ē. p m Jo sephū dō z alios ad cābysem filiū cyri q z artaxerxes vocat' ē noie regni. h Epla aut zc. i. l'ris syriac. i. Et lege. zc. i. idiomate syriaco. Hoc at d'z: qz aliqñ p'figit q epla scpta l'ris vni' idiomate legif' pmonib' alteri' ligue. sic cū aliqz sniaz he braice scpture p'nuāciat in latino. ista dō epistola eodē idioma te scribebat' z legebat': qz illi qd' mittebat' erant d' lingua illa. Silr iudei p'ra q's mittebat' sciebāt linguā illam: quia diu sue runt in regno babylonie. k Reū beel. expositoze nostri dicunt cōmuniter q sunt trla nomia p'pria trium hominū scri bentium hanc epistolam: sed hoc dicit' pcedit ex ignozantia sy riaci siue chaldaici sermonis. est ei eadē lingua chaldaica z sy rica: vt dicit Hiero. i. plogo galeato: igif' p m p'prietatē illi' ligue p'ima dictio. s. Reum est nomen p'p'rium nominis. alie due se qntes. s. beel theē sunt noia appellatiua sui officij exp'fua. Be el enī dñm significat vel magist'z. Theem dō ratiocinationē. ratiocinatio dō vno modo significat cōputum alio modo signi ficat plocutionem verborum. Est igitur sensus q iste Reum erat dñs vel magister computi: quia illi qui colligebāt tributa et redditus pro rege ei rationem reddebāt: vel erat dominus seu magister in pponendo mādata regis z negocia samarita noz populo: vel forte vtrūqz ad suū spectabat officū. l Et sam. scriba. iste enim epistolam scripsit: et Reum eam dicta uit z mitridates thabeel eā fieri p'cepit q era: dux trāstumen.

* Quas trās / * d In regno at assueri zc. Dom' dñi spūaliē edificat' p moz z fidei p'dicationē. z iō p artaxerxes q ad instigationē sa maritanoz impediuit edificationē tēpli: significat p'elat' q ad instantiā curatoz z clericoz impedit indebitē p'dicationēz ver bi dei: z p siliū bonoz in auditu p'fessionū: z nomen artaxerxis ad hoc congruit. interpretat' enim lumine s'p'nter tentat'. talez enim p'elatū ad hoc faciendum inducunt curati z clerici qbul dam rōnib' apparentibus sub specie boni. vnde subditur: * Quia lesionez

tuos et portas tuas laudatio. Ad est autem pessima dicenda nisi ab illis qui ab optima electione... Nota... 10. d... 12. f...

gentibus quos transtulit assennaphar magnus et gloriosus: et habitare eas fecit in civitatibus samarie: et in reliquis regionibus trans flumen in pace. Hoc est exemplar epistole quam misit rex ad eum. Artaxerxi regi sui tui viri qui sunt trans fluvium: salutem dicunt. Notum sit regi: quod iudei qui ascenderunt a te ad nos venerunt in hierusalim civitatem rebellem et pessimam quam edificavit extruentes muros et parietes componentes. Nunc igitur notum sit regi: quod si civitas illa edificata fuerit et muri eius instaurati: tributum et vectigal et annuos redditus non dabitur: et usque ad regem hec vox perveniet. Nos in palatio comedimus samaritani cum heretici saporis mundane sapientie et phisice cum suavitatis rhetorice et versutia dialectice instituerunt. Memoriam salis quod in palatio commedimus: et quod lesiones regis videamus nefas ducimus: idcirco misimus diabolo vel cuilibet principi christiano inimico. Nos et nunciamus regi ut recenseras in libris historiay patrum tuorum: et invenies scriptum in cometariis: et scies quoniam urbs illa urbs rebellis est et nocens regibus et provinciis: et bellum concitant in ea ex diebus antiquis: quod obsides et civitas illa destructa est. Nunciamus nos regi: quoniam si civitas illa edificata fuerit: et muri ipsius instaurati: possessio nonne trans fluvium non habebis. Uerbum misit rex ad reum beeltheem et samsai scribam: et ad reliquos qui erant in consilio eorum habitatores samarie et ceteris trans fluvium: salutem dicens et pacem. Accusationem quam misistis ad nos: manifeste lecta est coram me: et a me preceptum est: et recensuerunt: iueneruntque: quoniam civitas illa a diebus antiquis adversus reges rebellat: et seditioes et prelia con-

dam misit alios loco ipsorum: et est eis vnum dicitur sacerdotibus captivis qui docent eos colere dominum. b. Trans flumen in pace. hebrei sic habent: trans flumen et ceaneq. et ceaneq. nomen regionis: ut dicitur. c. Hoc est exemplar. Sic consequenter ponit forma accusationis cum dicitur: Artaxerxi regi etc. Sequitur: Iudei qui ascenderunt a te ad nos. Istud concordat dicto Rab. sa. vltz qd iste artaxerxes fuit cyrus: ut predictum est: quod isti iudei fuerunt missi in hierusalim ab isto cyro et non a filio eius: ut patet ex predictis ca. i. et bene dicitur: Ascenderunt. quod hierusalim est in altiori situ quam babilonia. c. Civitatem re. et pessimam. Quod enim rebellaverit regi babilonis tempore ioachim et tpe sedechie. patet ex. iiii. Reg. xiiii. et. xxv. f. Extruentes muros eius. in falso eos accusabat: quod non reedificabat civitatem: sed templum. g. Tributum et vectigal. dicitur autem tributum a tribuo is. et illud proprie quod dabatur hominibus missis ex parte regis ad custodiam terre. p. stipendium ipsorum. Vectigal dicitur a veho vehis. et est proprie pedaggius quod soluit dominus de his qui vehunt per terram vel flumina vel mare. Annuus redditus sunt illa que solvuntur singulis annis de possessionibus: ut de agris et domibus. h. Nos et memoriam salis regi. i. civitatis salis conditor: et per hunc insinuat aliam beneficium que a rege recipitur: a parte totius deservientes: quod tunc iter eos curabat talmodus loquendi. In hebreo sic habet. Et nunc contra destructio palatii quod destruere volumus. i. Prius beneficium predictum est palatium. i. domus dei que in pluribus locis veteri testamento palatium vocatur in hebreo: et id ipsum destruere intendimus propter bonum regis: cui obligati sumus ex beneficiis receptis. i. Et quod lesiones re. f. subtrahendo tributa: ut dicitur. et movendo contra eum seditioes sequenter. k. Vide re. du. quod esse magistrati. l. Ut recenseas in li. etc. i. regum que preceperunt te. m. Et scies quoniam urbs etc. ut exposita est supra. n. Et nocens regibus et provinciis: quod tempore david et salomonis plura regna fuerunt ei subiecta: ut patet. ii. Reg. vii. et. iij. Reg. iiii. o. Uerbum et civitatem. f. per rebellionem regem nabucho donosor: ut habet. iij. Reg. vi. p. Possessionem trans fluvium. etc. ultra eufratem: quod erat medium inter regnum persidis et regionem iudeorum. q. Uerbum misit. Sic consequenter ponit regem misit. et patet lra ex super predictis vsqz ibi: r. Salutem dicens hebrei sic habent: Et ceteras trans fluvium sciam et ceaneq. et dicitur quod sunt nomina regionum trans fluvium existentium: in quibus habitabant aliqui de transmissis a regibus assyriorum ad inhabitandum terram illam. Cetera patet ex predictis vsqz ibi: * Ma et reges

Tributum

Vectigal

Annuus redditus

D

Doraliter

* Quia lesiones etc. Tales enim allegant autoritate platoz ex h. diminuit: quod non est verum. nam dicitur predictatores petunt super h. huiusmodi gratias platoz: et ipsi debent benigne concedere. nam h. cedit ad alleviationem oneris sui et suorum salutem subditorum. allegant etiam aliqui predicti diminutionem tpalis boni. id est dicitur: p. Possessionem trans etc. quasi dicitur. tales predictatores et confessores trahunt ad se bona debita ecclesie: quod non est ita salua cuiuscumque dicitur reuerentia: sed magis oppositum: nam in predictationibus publice: et in confessionibus secreta fideles admonent reddere fideliter debita suis curatis et alijs ecclesie ministris. propter quod plati talibus rationibus friuolis non debent credere: et animarum fructum pro talibus impedire

Nico. de lyra

Quas transtulit assennaphar. Alii libri habent: Salmanaasar: et male: quod in hebreo habet: Assennaphar: et iste fuit assoradda filius sennacherib: ut patet ex principio ca. Sicut enim supra dictum est: leones vastaverunt magnam partem populi quem salmanaasar miserat ad inhabitandum civitates samarie: propter quod iste assoraddaz mi.

E **G** **a** **¶** Itaq; exemplū. **Be.** Patet ordo historie q̄ hostes populi dei p̄mo op̄o sc̄m̄ p̄sequēdo impediebāt: deinde p̄siliū recte intentionis eoz̄ p̄auis p̄silijs dissipare tēptabāt: nec om̄ino ab ope retrahere valebant: p̄iusq; regali auxilio fultū auctoritate publica obsisterent: q̄z notāda in accusando fraudulētia qua eos qui domū dei edificabāt ciuitatē p̄tra regnū edificare querebantur et p̄cipiente rege: ne ciuitas edificaretur: mox arrepta auctoritate ne tēplū edificaret restiterūt: cū nihil d̄ p̄structio ne templi detulissent: et rex t̄m̄ p̄hibuit

D **¶** **R**ophetauerūt. **Be.** In libris eoz̄ plen̄ scriptū est q̄ bus verbis secordiā eoz̄ redarguerint q̄ negligētiores erāt erga op̄o tēpli: vel p̄m̄silio dei auxilio ad opandū accenderint: q̄ etiā deuotiōe ad exhortationem eoz̄ corobabel iosue et om̄is ppl̄s se ad operādū accingerint. **Agge** enī ita incipit: **In** anno sc̄do darij reḡ i vno die mēsis p̄fati factū est p̄bz dñi in manu

Aggel. 1. a

Ibi. d

Zach. 1. a

Ps. 2. b

Ps. 12. a

aggei p̄ph̄e dicēs: **Dic** ad corobabel filiū salathiel: et ad iesum filium iosedech ritū corobabel filij salathiel ducis iuda: et sp̄m̄ iesu filij iosedech sacerdot̄ magni: et sp̄m̄ reliquoz̄ de om̄i ppl̄o: et ingressi sunt: et faciebāt op̄o in domo dñi **zē.** Zacharias autē sic incipit: **In** mēse octauo in anno sc̄do darij regis factū ē verbū dñi ad zachariā filiū barachie: filium ado p̄ph̄am zē. **Ex** q̄ apparet quōd Esdras zachariā filius ado nominet: qz sc̄z nepos illi fuit q̄ p̄ph̄a nobilis fuit se intelligit: cui zacharias in p̄phetis eximi iure filiū dicere. **In** q̄ notādū quanti sp̄s isti p̄ph̄ete fuerint: vt contra tanti regis edictū: et samaritanos et oēs gētes p̄ circūitū edificatione tēpli impedientes iuberēt templū extrui. corobabel qz et iesus et ppl̄s q̄ cū eis erat nō minoris fuisse fili. lei. p̄banf: q̄ p̄phetas iubentes magis audierūt q̄ p̄hibētis regis imperiū. **¶** **Zorababel:** ortus in babylone vel m̄ḡ babylonis: qz ibi iuxta historiā natus ē cū esset de stirpe dauid in bethieem nati. hic significat christū: q̄ vt mundū a confusione errorum liberaret in babylone. i. in confusione m̄di oziri et cōuersari dignatus est. **Qui** etiā recte babylonis magister dicit: nō q̄ ea q̄ babylonis. i. mundi sunt doceat: s̄z q̄s babylonis et iugo p̄sios inuenit: ad gratiā libertatis erudit: et eruditos ad patriā celestē p̄ducit: cui pater ē salathiel. i. petitio mea de: q̄. s. in psalmo dicit. **Pete** a me et dabo tibi gētes heredita. tuā zē. vnusq; etiā cū deū inuocās nō aliud q̄rit q̄ ip̄m: pōt eū salathiel vocare. **¶** **Et iosue.** **Beda.** iosue vs̄ iesus interpretat saluator. iosedech dñs iust. hic q̄dē sicut filiū nun xpm̄ significat. vterq; enī ppl̄m̄ in terrā p̄missionis: ille de lōgo incolatu heremi: hic de lōgiore captiuitatis seruitio introduxit. **Sic** vs̄ iesus electos suos ab omnib; malis eruēs ad sup̄ni regni p̄missa gaudia inducit q̄ est filiū iosedech. i. dñi iusti. d̄ quo dicit: **Dñs** iust. p̄cidet ceruices pctoz̄ zē. **¶** **In ipso.** **Be.** Patet h̄e text: qz cōfortati verbis p̄phetaz̄ optimates iudeoz̄ nō potuerūt hostiū infestationib; a sc̄to ope p̄pediri. a q̄ sc̄entib; adhuc p̄phetis timore hostiū cessauerāt: sicut nūc in ecclia geritur: dum hi qui malignoz̄ū spiritū vel hominū in-

Nico. de lyra

¶ **Nā** et reges fortissimi fuerūt in hierl̄m. vt ptz de dauid et salomone iosaphat et plurib; alijs. **¶** **Et dñi** sunt zē. hoc h̄e. iij. Reg. de salomone. q̄ eius dominiū se extēdebat a flumine magno euphrate vsq; ad riuū egyp̄ti. **¶** **Tributū** qz zē. accipiebāt ab omnib; illis p̄uincijs. **¶** **Prohibeat** viros il. zē. ex q̄ ptz q̄ si iste artaxerxes fuit cyr

fuit cyr nō retractauit dictū suū: qz nō dederat licentiā reedificādi ciuitatē: s̄z solū templū: vt h̄e. s. i. ca. nec istud retractauit. **¶** **Et abierūt festini.** **Be.** p̄n̄r ponit op̄is inhibitiō/cū dicit: **¶** **Et phibuerāt zē.** robore. i. cū vtute exercitus: cui iudei nō poterāt resistere. iō subdit: **¶** **Tūc** intermissū est op̄o dei zē. et sic ptz q̄ plus fecerit samaritanū q̄ rex mādashet: qz p̄hibuerūt reedificationē tēpli quā rex nō p̄hibuerat et sic verificat dictū iosephi. i. q̄ ignorate cyro t̄pib; suis fuit impedita edificatio templi. sc̄ienter t̄m̄ inhibuit reedificationē ciuitatē: vt dicit **Ra. Sa.** sub cuius p̄textu ipedita fuit edificatio tēpli.

¶ **Et nō** fiebat zē. darij reḡ. **¶** **Ioseph** istē fuit darij filiū d̄stap̄is: q̄ fuit amicus corobabel et fauorabilis iudeis: sic ptz ex sequētib;. et h̄e marie fuit vt dicit **Ioseph**: qz an̄q; p̄moueret ad regnū fecit votū. q̄ si p̄tingeret eū ad regnū p̄moueri faceret tēplū edificari: et ibi vasa deferrī. **¶** **Sc̄dm̄** h̄o **Ra. Sa.** iste darij fuit filiū assueri et h̄est̄er regine: et sic fuit fauorabilis iudeis ratione matris sue que fuit iudea. **Ca. V**

¶ **R**ophetauerūt autē **Aggeus** propheta et zacharias filius ado prophetantes ad iudeos qui erant in iuda et hierusalē et in noie dei isrl̄. **¶** **Tūc** surrexerūt corobabel filius salathiel: et iosue filius iosedech: et ceperūt edificare tēplū dei in hierl̄m: et cū eis p̄phetē dei adiuuātes eos. **¶** **In ipso** at̄ t̄pe vēit ad eos thatannai q̄ erat dux trās flumē: et starbuçānai et cōsiliarij eoz̄: sicq; dixerūt eis:

denom̄ati iudei a tribu iude post reditum captiuitatis babylonice. **¶** **Tum** quia corobabel dux redeuntium fuit de tribu iuda: et sic erat principalior. **¶** **Tūq;** illa tribus fuit ad edificationem templi feruentior. **¶** **Et cum** eis p̄phete dei zē. **¶** **Et cum** eis p̄phete dei zē. **¶** **In ipso** aut̄ t̄pe. **¶** **Be.** **¶** **Et cum** eis p̄phete dei zē. **¶** **Et cum** eis p̄phete dei zē.

¶ **Ab**ozar. **¶** **Propheta** uēst autē zē. **¶** **Per** istos duos loquētes ex inspiratiōe diuina: significāt p̄dicatores vitar̄ euāgelicē: q̄b; a dō daf sapia et eloq̄ntia **Lu. xi. c.** **¶** **Ego** ei da. vob os et sapiam cui nō potest resistē et p̄dicere oēs adūsarij vs̄i. **¶** **Et** int̄ p̄tatio noim̄ dicit̄ p̄dicatoz̄ib; p̄guit. **¶** **Agge** ieni interpretat festinū. **¶** **Zacharias** at̄ memor dñi: p̄dicatores at̄ p̄dici fideles in ducūt ad h̄ndū di iugē m̄ozia: vt p̄ h̄ p̄uēire valeāt ad sc̄toz̄ festiuitatē. **¶** **Per** binariū at̄ istoz̄ p̄ph̄az̄ significat q̄ p̄dicatores euāgelij charitate debēt eē adinuicē cōbinati. vñ **Breg. sup̄** illud **Lu. x. a.** **¶** **Visit** illos binos an̄ faciē suā zē. **¶** **Binos** q̄ dicit̄ pulos i p̄dicationē dñs mittit vt p̄ h̄ nob̄ t̄c̄t̄ inuat q̄ q̄ charitatē erga altez̄ nō h̄z p̄dicatōis officiū nullaten; suscipere debet. **¶** **¶** **Propheta** es ad iu. i. d̄ reedificationē tēpli. vñ subdit: **¶** **Tūc** surrexerūt corobabel zē. **¶** **Per** q̄d significat q̄ p̄dicatores euāgelici debēt iducere ppl̄m̄ ad edificatōem ecclie q̄d cōsistit i morib; et fide: et qz nō solūz debēt ad h̄ inducere s̄o led etiā vite exēplo. iō subdit: **¶** **Et** cū eis p̄phete eos ad iuuātes. **¶** **In** moralibus enim magis valent facta q̄ verba.

Quis dedit

Sidius retardati: tardiores aliqñ ad opus bonū fuerūt: repen-
 te s̄b̄s doctoz vel diuinarū scripturarū correpti: nullis tenta-
 tionū machinis possunt vinci: vel a p̄posito int̄tionis reuoca-
 ri. a **Ad qđ respōdim⁹.** Videt̄ qđ scripsit p̄sens affuif-
 se: cū Esdras dicat scripsisse qđ nō tunc hierosolymis fuisse: s̄
 multo post regnate artaxerxe il-
 luc venisse reperit. **A**ut qđ tunc
 vere ibi fuit: et factō tēplo baby-
 lontam rediit: vt plures de filiis
 isrl̄ i hierlm̄ reduceret: aut se edi-
 ficantib⁹ iungit: quasi suuz sit qđ
 erga fr̄es agit: vel qđ ipsi agūt:
 sicut apl̄us ait: **H**os qđ viuim⁹ qđ
 residui sum⁹ in aduentu dñi non
 puenim⁹ rē. b **Exemplar**
 epi. **D**ultū d̄similis ē hec epla
 illi quā reū beeltheēz sam̄sai scri-
 pserūt artaxerxi. **I**lla em̄ accusa-
 tiōe hierosolymitarū: hec laude
 nō solū gētis s̄z et dei oipotentis
 plena ē: illa isrl̄is: hec am̄icabili-
 bus isrl̄is septa: qđ illa a samaritz
 hostib⁹ iudeoz: hec a duce regio-
 nis trās fluuiū. i. iseriois syrie
 et phenicis et a socijs eius: qđ nul-
 las iudeos inimicitias dome-
 sticas habuere: sed tm̄ regis a qđ
 p̄tate acceperat volūtate epe qđ cu-
 rabat. **S**amarite qđ primā scribē-
 tes eplam aios regis aduersus
 structores tēpli accēderūt hereti-
 cis cōparant: qđ eccliam intantuz
 feda peste cōmaculat vt etiā exo-
 sam gētilib⁹ reddat: eozūqđ furo-
 rem exdant aduersus illā. **D**ux
 aut̄ syrie qđ regem d̄ ope del non
 opando instigat: s̄z cōsultado in-
 terrogat eos significat qđ adhuc
 in gētilitate positū: nec se creditu-
 ros abnegat: si verā et iustā esse
 hanc diuinitatē scripturam itelli-
 gat. **D**eniqđ audis a senib⁹ iu-
 deoz cū rōnes redderēt: nos su-
 mus serui dei celi et terre rē. edi-
 ficātes noluit ip̄edire: s̄z simplici
 aīo q̄siuit vtrū cyrus tēplū edifi-
 cari iusserit et dari⁹ h̄velit. **A**gnū-
 ta aut̄ volūtate vtriusqđ regis d̄l-
 ligenter vt op⁹ citius p̄ficetur
 adiuuit. **Q**ue oīa illis cōueniūt
 qđ in gētili vita p̄stituti p̄uerfatio-
 nē ecclie visam repente obstupe-
 scere: deinde rōnē religionis au-
 dire et discere studēt: et tandē co-
 gnoscētes qđ a deo celi et terre
 qđ solus vere est de⁹ originē sum-
 psit: sacrificijs et cōscant: et edifi-
 ciat iuuare letāf. c **L**apide
 ipolito. **N**ouo. s. quē ipolito
 repperūt: s̄z possēdo edificatio ap-
 tauerūt. **N**ā et si veterū lapiduz
 qđ p̄m **D**eremiā dispsi fuerāt in
 capite oīm platearū aliqđ reman-
 serunt: lapides noui erāt polien-
 di ex qđ op⁹ tēpli possēt ipleri.
Qđ mystice videm⁹ in ecclia fle-
 ritū: nō solū de his qđ penitendo
 respiscūt: sed etiā de illis qđ nup
 ad fidem vocati institutiōe magi-
 stroz qđ si norma opificū compositi: et in edificio cōgruo ordine
 sūt locati: edificat. **D**e veterib⁹ qđ et nouis lapidib⁹. i. dudum
 possit et ipolitis tēplū edificat: cū de vtroqđ pp̄lo iudeo. s. et gē-
 tili vna xpi ecclia colligit. **A**lē em̄ iā duduz cognitiōe et obser-
 uatiōe leg⁹ velut polie⁹ erat. **A**lter idolatrie mācipat⁹ nulla spi-
 ritualiū architectozuz industria nullo pietatis cultu deformita-
 tem agrestis et terrene mētis exuerat. d **E**t ligna ponū-
 tur in pa. **B**eda. **L**igna qđ ad ornamentū v̄l munimētū tēpli
 ponūt eadē scōz vira i ornatu ecclie quā et lapides designat:
 s̄ de quib⁹ d̄l

Quis dedit vobis consiliuz vt do-
 mū hanc edificaretis et muros hos
 instauraretis: **A**d quod respondi-
 mus eis: qđ essent nomina hoim au-
 ctorū edificatiōis illi⁹. **O**culus aut̄
 dei eozū factus est sup senes iudeo-
 rū: et nō potuerūt inhibere eos. **P**la-
 cuitqđ vt res ad dariū referret: et tūc
 satisfacerēt aduersus accusatiōē il-
 lā. **E**xemplar eplē quā misit thanā-
 nai dux regiōis trās flumē et starbu-
 cannai et cōsiliatores eius apha-
 rathai qđ erāt trās flumē ad dariū regē.
Sermo quē miserāt ei: sic sc̄pt⁹ erat.
Bario regi pax oīs. **N**otum sit regi
 esse nos ad iudeaz puinciaz ad do-
 mū dei magni qđ edificat lapide im-
 polito et ligna ponunt in parietib⁹: et
 opusqđ illud diligēter extruit et cres-
 cit in manib⁹ eozū. **I**nterrogauim⁹
 ergo senes illos: et ita diximus eis:
Quis dedit vobis p̄tatez vt domū
 hanc edificaretis: et muros hos in-
 stauraretis: **S**ed et noiā eozuz que-
 siuimus ab eis vt nūciarem⁹ tibi:
 scripsimusqđ noiā eoz v̄roz qđ sunt
 principes in eis. **H**uuscemodī aut̄
 sermonē responderunt nobis dicen-
 tes: **H**os sum⁹ serui dei celi et terre: et
 edificam⁹ tēpluz qđ erat extractū
 ante hos ānos multos: quodqđ rex
 isrl̄ magnus edificauerat et extruxe-
 rat. **P**ostqđ aut̄ ad iracūdiā puoca-
 uerūt patres nr̄i deū celi: et tradidit
 eos in man⁹ nabuchodonosor regis
 babilonis regis chaldei: domū qđ
 hanc destruxit et populū ei⁹ transu-
 lit in babilonē. **A**nno aut̄ p̄mo cy-
 ri regis babilonis: rex cyrus p̄po-
 suit edictuz vt dom⁹ dei edificaret.
Nā et vasa templi dei aurea et argē-
 tea: que nabuchodonosor tulerat d̄
 templo quod erat in hierusalem: et
 asportauerat ea in templū babylo-

mana p̄ter sua pctā. r **S**yrus rex. a deo celi inspiratus:
 s̄ **D**roposuit edictū vt dom⁹ dei edificaret. p̄m qđ
 habetur. s. j. ca. **L**etera patent ex dictis ibidem vsqđ ibi:
 * **T**unc itaqđ sa-
 * **Q**uis dedit vobis p̄si. vt do. hāc edificaret. **D**oraliter
 Per istos significant illi qđ querūt occasiōē impediendi p̄di-
 cationē verbi diuini sed tñ nō possunt assistente adiutorio spi-
 ritussancti/ideo subdit: d **O**cul⁹ aut̄ dei factus est su-
 per senes iudeoz et nō potuerūt inhibere eis.

C p̄to requirit a duce qđ tenebat locū regē in terra illa/cuz d̄r:
Quis dedit vo. cō. rē. q. d. tantū opus nouū nō debe-
 ret fieri sine licētia regē: qđ tēplū edificabat ad modū fortalicij
 et turris: vñ in terris subiecti nō pmittunt fortalicia p̄strui sine
 volūtate dñoz. b **Ad qđ re. ex** videt̄ qđ Esdras qđ scripsit
 librū istū tūc eēt in hierlm̄: qđ cōnumerat
 se alijs: s̄z postea r̄dijt ad regē: vt p̄les se
 cum adduceret de iudeis. p̄m qđ h̄r. j. vij.
 ca. **P**ōt etiā dici qđ tūc existēs in babylo-
 ne cōnumerat se illis qui erant in hieru-
 salem. sicut **P**aulus apostolus associat
 se illis qui in die iudicij reperietur viui.
 j. **T**hessalo. iij. d. d̄cēs: **H**os qđ viuim⁹
 qui reliquimur simul rapiemur cuz illis
 in nubib⁹ obuiaz xpo in area. c **Q**ue
 essent nomina hoim auctoz edifi-
 cationis illius: hoc em̄ querierat dux
 trans flumē et socij eius: vt habet. j. et b
 rationabiliter: quia si res esset culpabi-
 lis magis essent puniēdi principales qđ
 alij. d **O**culus aut̄ dei. i. respect
 misericordie diuine et adiutorij. e **S**a-
 ctus est super senes iudeozuz: eos
 cōfortando et roborando in edificatione.
 f **E**t nō potuerūt inhibere eos:
 quia nullus potest resistere volūtati diu-
 ne: licet aut̄ predicti venissent ad inhibē-
 dū opus. tñ dñs mutauit eoz volūtate.
 p̄m qđ scribitur **P**rouer. xxi. a. **C**or re-
 gis in manu dñi quocūqđ voluerit vertet
 illud. g **P**lacuitqđ. **D**ic p̄nr nego-
 ciū ad regem referē. **C**irca qđ sciendū qđ
 isti nō inhibuerūt edificationē: s̄z regi si-
 gnificauerunt eam vt habita eius volun-
 tate eam inhiberent vel permitterēt. vñ
 de nō accusauerūt falso iudeos sicut alij
 fecerant: vt dictum est p̄cedenti ca. s̄z sim-
 pliciter factuz nūciauerūt. et hoc est quod
 dicit: **P**lacuitqđ vt res ad dariū
 referret. tanqđ ad superiorē. h **E**t
 tunc satisfacerēt aduersus accusa-
 tiōē illam: que postea est capitulo pre-
 cedenti: quia si placeret regi edificatio
 p̄dicta accusatio nō esset in aliquo cōtra-
 istos. **L**etera patent vsqđ ibi: i **Q**ue
 edificatur lapide ipolito: qđ non fie-
 bant ibi sculpture imaginū. k **E**t li-
 gna po. rē. i. trabes ex trāsuerso dom⁹
 ad tenendū vñ parietem cuz alio: et ad
 sustentandū solarū desup: et quia parie-
 tes templi interius erant operiti tabulis
 ligneis: sicut fuerat in templo salomōis.
 l **I**nterrogauim⁹ ergo senes illos.
 id est p̄ncipales illius op̄is. m **H**os
 sum⁹ serui dei celi et terre: qđ illd op⁹
 fiebat ad cultum eius. n **E**t edifica-
 mus templū qđ erat extractuz ante
 hos annos multos: qđ quadringen-
 tis et decē annis stetit anteqđ destrueret
 per nabuchodonosor. vt dicunt hebrei:
 o **Q**uodqđ rex israel magn⁹. s. sa-
 lomō: vt h̄r. iij. ca. qui fuit val-
 de magn⁹ in potentia et diuitijs et glia.
 vt h̄r. iij. ca. p **P**ostqđ aut̄
 ad iracūdiā puo. p̄res nostri deū:
 suis idolatrijs et alijs nequitijs: vt habe-
 tur. iij. ca. in plurib⁹ locis. q **T**ra-
 didit eos in ma. rē. ita qđ fuerūt debel-
 lati et destructi magi diuina virtute qđ hu-

de quib' dr: Exultabunt oia ligna sil. rē. Ca. VI. Tunc darius rē. Be. Josephus nomē loci in q' be cyri lre sint inuēte ita posuit. Et inuētus est in egbat...

nō habebāt volūtātē impedīdī opus sed magis promouēdi: dum tamen placeret regi: sicut patebit p effectu ca. sequen.

Tunc darius rex. Dic p̄r describit La. VI. Tēpli p̄sumatio. Circa qd̄ primo ponit regis p̄cessio. sc̄do diligēs executio/ibi: Igit̄ thātannai. Circa p̄i...

U' p̄nant. Beda. Non est nobis exponēdū: qz neqz i p̄iori tēpli edificatiōe neqz in p̄steriori aliqd̄ parū mēsurarū v' p̄mōi op̄is inuenit̄. vñ colligit̄ cyrus h̄ de suo sensu p̄tulisse r̄ mēsurā vel ordi nē t̄p̄is: vt sibi videbat̄ cōgruū annotas se. Siqd̄ tēplū (vt p̄ba dierū narrāt) in mēsurā p̄ma. i. intra muros interio res habebat̄ sexaginta cubitos lōgitu d̄inis: v̄ginti latitudinis et altitudinis: vt regū h̄istoria scribit̄ vsqz ad cenaculū cubitos. xxx. deide alios. xxx. vsqz ad ce naculū sup̄ius quōsqz altitudo porticuū ascēdebat: vt Joseph' testat̄: deide. lx. vsqz ad sūmū tectū. i. simul. c. xx. vt p̄ba dierū docēt. Quō aut̄ dicit̄ ordines po nēdos de lapidib' impolit̄is tres: r̄ sic de lignis nouis: cū om̄e tēplū fuerit in teri' cedro vestitū: nisi forte moris p̄saz erat sic tēpla facere variato ope: vt tm̄ lapidū ordines eēt p̄ parietes: r̄ quar tus de lignis fabrefactis r̄ h̄ qz in tē plo hierosolymoz fieri debere putauit An forte de atrio sacerdotū intelligen dū est cū dixit̄ qz circa tēplū i gyro fa ctū tres ordines habuerat lapidū poli tozū: r̄ quartū lignoz cedrinoz: eratqz ast̄rib' vsqz ad pectus altū: aut de por tici dom' d̄ni q' erat an̄ faciē tēpli: de q' scriptura cū (palatiū salomonis fabri care) ita memorat̄: fecit r̄ atriū maius rotundū triū ordinū: de lapidib' sectis r̄ vñ' ordinis dolata cedro: necnon et in atrio dom' d̄ni interiori r̄ in porticu dom'. c. Reddant̄. Darius p̄fe ctas lras aucte sua p̄firmat. cōpescens oēs iudeoz aduersarios r̄ tēplū in lo co suo edificari iubet rē. d. Nūc ḡ. Significat artaxerxes q' domuz dei et ciuitatē edificari vetat eos q' p̄structiōi ecclie sc̄tē motis p̄secutionib' p̄traditū Inter q̄s ecclesia maxie martyrū victo ria floruit. Darius aut̄ piū illoz reguz deuotionē q' agnita fidel̄ xp̄iani pietate nō resistere: sed suis decretis eā adiu uare curabāt: e quib' multi interditi p̄secutionib' p̄ioz: seipos cū subiectis pp̄tis eiufdē fidel̄ sacramentis p̄secrari voluerūt: quib' bñ puenit qd̄ dari' ad lūgit. Sed r̄ a me p̄cep. e. q' rē. Quis enī explicare valeat quātū ecclesia libe ralitate regū adiuta sit r̄ locupletata. e. Et de arca rē. Be. De arca re gis ad opus dei sumpt' tribuunt̄: cū ex familia seculariū p̄ncipū aliq' ip̄is fauē tibus ad fidē xp̄i veniūt: q' velut in ar ca regis erāt cū regaliū arcanoz cōscij eēt. Sed dan' p̄sbyteris r̄ seniorib' iudeoz in sumpt' opis tēpli d̄ni magi stris r̄ ecclesie erudiēdi mēbris adunā di cōmittūt. Qualis fuit Cassiodorus

nis: p̄tulit cyrus rex de tēplo ba bylone: r̄ data sūt sasabasar vo cabulo: quē r̄ p̄ncipem p̄stituit: Dixitqz ei: Hec vasa tolle r̄ va de r̄ pone ea i tēplo qd̄ est in hie rusalē: r̄ dom' dei edificet̄ i loco suo. Tūc itaqz sasabasar ille ve nit r̄ posuit fundamēta tēpli dei i hierlm: r̄ ex eo tpe vsqz nūc edi ficat̄ r̄ necdū cōpletū est. Nūc ḡ si videf̄ regī bonū: recēseat in bi bliotheca regl q' est in babilōe: vtrum nam a cyro rege iussuz fu erit vt edificaret̄ dom' dei in hie rusalē: r̄ voluntatē regis sup̄ hac remittat ad nos. Ca. VI

Tunc darius rex p̄ cepit r̄ recēsuert̄ in bibliotheca librozū q' erāt repositi in ba bylone: r̄ inuentū est in egbat ha nis qd̄ est castrū in medena pui cia: volumē vnū: talisqz scriptus i eo erat cōmētari'. Anno p̄mo cyri regl: cyr' rex decreuit vt do mus dei q' est i hierlm edificaret̄ in loco vbi imolent hostias: r̄ vt ponāt̄ fūdāmēta sup̄portātia al titudinē cubitoz sexaginta: r̄ la titudinē cubitoz sexaginta: ordi nes de lapidibus impolit̄is tres: r̄ sic ordies de lignis nouis. Sū ptus aut̄ de domo regl dabunt̄. Sz r̄ vasa tēpli dei aurea r̄ argē tea q' nabuchodonosor tulerat de tēplo hierlm: r̄ attulerat ea in babilonē: reddant̄ r̄ referant̄ in tēplū hierlm i locū suū: q' r̄ posi a babilonio. i. quo ca nabuchodonosor posuerat.

ta sūt in tēplo dei. Nūc ḡ thatan nai dux regiōis q' est trās flumē r̄ starbuçannai r̄ cōsiliarij vestri aphasarthei q' est trās flumē p̄ cul recedite ab illis r̄ dimittite si eri tēplū dei illō a duce iudeoz r̄ a seniorib' eoz: r̄ domū dei illā edificet̄ i loco suo. Sz r̄ a me p̄ ceptū ē qd̄ oporteat fieri a p̄sby teris iudeoz illis vt edificet̄ do mus dei: scz vt de arca regl: id ē de tributis q' dan' de regiōe trās flumē studiose sūptis dent̄ vms

mū darius in sua ep̄la primo decretum cyri recitat. sc̄do recitatū cōfirmat/ibi: Nūc ḡ. tertio penā impediētū deter minat/ibi: A me ḡ. Circa p̄imum dr: e. Et recēsuert̄ rē. in babilone: non est hic nomē ciuitatis sed. p̄uincie vel potius totius regni: sicut frācia ali quādo dr totum regnū in q' sunt multe p̄uincie. vñ subdit: f. Et inuētū est in egbat hānis. istud castrū edifi cauit arphaxat rex medoz: vt habetur iudith. i. g. Talisqz scriptus rē. Id est regū decretū. h. Et vt po nāt̄ fundamēta sup̄. altitu. cu. lx. r̄ p̄m hoc istud templū secundū nō fuit ita altū de medietate sic fuit tēplū salo monis qd̄ habuit centū r̄. xx. cubitos i altitudinē: vt h̄. ii. Para. iij. r̄ idē dicit̄ Joseph'. i. Et latitu. rē. credo q' hic accipit̄ latitudo p̄ lōgitudie: vt di cat̄ latitudo latus mag. p̄sely: ita et fuit lōgitudo tēpli salomōis. i. lx. cubi toz. Si enī acciperet̄ h̄. p̄rie latitudo seqret̄ q' h̄ tēplū secundū fuisse lat' in triplo q' tēplū salomonis: cur latitudo fuit. xx. cubitoz tm̄: vt h̄. iij. Regū. vi. Aliq' tū dicit̄ q' cyrus sic p̄tulit vt lra sonat ex suo sp̄u: qz sic edificat̄ tēpla p̄sarū: tm̄ nō fuit sic factū: sz ad silitudi nē tēpli p̄oris a salomone facti: sz nō verisile: qz in p̄ncipio hui' libri dr: Scitauit de' sp̄m cyri regl p̄sarū rē. r̄ id nō est verisile: q' sp̄ p̄rio mēsuras tē pli disposuerat ad silitudinē templorū idolatrie: sed verisimili' est: q' an̄ collo cutionē habuit cū sapientib' iudeoz: et p̄m eoz consiliū tēplū fieri disposuit et p̄cepit. k. Ordines de lapi. im. tres. vtrū aut̄ isti tres ordines eēt p̄m altitudinē muri vel p̄m et' sp̄litudinē nō h̄: videf̄ tm̄ mag' p̄m silitudinē: ex h̄ qd̄ subdit: l. Et sic ordines de lignis rē. In d̄bro: h̄. Et ordo de lignis nouis: parietes enim templi exterius erāt de lapidib': sed interius erant operi tabulis ligneis: sicut et in templo salomonis. m. Nūc ergo. Dic p̄sequenter ponitur decreti recita ti confirmatio. Ideo subdit: n. Pro cul reddite ab illis. i. nullā nocumē tum inferre: sed magis adiutorium. vñ de subditur: Et de arca regis. i. de tri butis que dantur de regione rē.

Moraliter. d. Tūc darius rex p̄cepit et recēsuert̄ rē. Per dariū regē cōueniētē significari p̄r sum' p̄t̄fex ad quē spectat̄ vniuersalis ecclie sic regimē: per hoc igit̄ q' ad determi nationē negocij darius bibliotheca re cēseri fecit r̄ reuoluit: significat̄ q' sum mus p̄t̄fex in determinatione negocij orū fidē vel mores tangentiū p̄ se et p̄ alios ad h̄ idoneos debet inuestigare qd̄ de h̄ sentiant̄ sacre scripture: r̄ p̄m hoc negocia terminare: sicut dari' post dictā disquisitionē p̄cepit diligētē exe qui dom' dei edificatiōe. t. Et de arca regis. studiose sumptus den tur. Nā in p̄ijs operib' sum' p̄nti fex r̄ etiā alij plati nō solum debent eē fauorabiles verbis: sed etiā temporalibus auxilijs prout possunt. * A me ergo

Cassiodorus

Ni. de ly.

Tunc itaqz sasabasar rē. ex quo patz qd̄ dictū est. s. i. ca. q' iste sa sabasar fuit sorobabel: qz iste fundauit domū istā p̄m q' dr Zach. iij. c. Da nus sorobabel fundauerūt domū istā: r̄ man' ei' p̄ficiēt eā. b. Et necdū cōpletū est. p̄ hostes impediētes. c. Nūc ḡ si videf̄ rē. ex h̄ p̄z q' isti non ha

E mense ob significantia pfectionis q hoc numero ptinet: mari me .xii. summa aploz in qz fide z doctrina pficit ecclesia. Itē duodenari pfectionē fidei et opationis significat: qz siue tria p quattuor siue qtuor p tria multiplices. xii. psumabis. Tria aut ad fidē .xii. pter pfectionem scē trinitatis referunt: qtuor ad opus bonū .xii. pter qtuor pncipales vir tutes: prudentia: fortitudinē: tēperanti am et iusticiā. de quibz dicit: Sobrietatē enī z prudentiā docet z iusticiā et vir tutē qbus vtilius nihil est invita hoīs. Recte ergo domus domini septimo mē se inchoata: duodecimo pfecta est z de dīcata: qz mens electoz gfa spūsancti illustrat: vt ad pfectionē bone opatio nis pueniat cū fide scē trinitatis: sicqz letabūda dedicationē retributionis ex pectat. Et qm̄ hec retributio future so lēnitatis in tpe vniuersalis resurrectio nis et in visione trinitatis pficit: recte domus dñi nō solū duodecimo mēse: ter tia ei⁹ die cōpleta memorat: qz enī do minus die tertia resurrexit: resurrectio nīa pōt triduo numero signari. de q dicit: In die tertia suscitabit nos. **Questio** est aut edificatio tēpli anno primo cyri regis. z psumata sexto anno darij: qui sunt anni s̄m̄ chronicā. xlv. Cyrus enī regnavit annis. xxx. post quē cābyses fi lius eius. viij. q in hoc volumine: sicut

Esdr. 6. a

Questio

Ep̄. 2. c

Job. 19. f

Josephus autumat artaxerxes vocat: post quē magi q illū in terfecerūt anno vno: post qz darius vsqz ad psumationē et dedicationē tēpli ānis sex q sunt anni qdragintaqz. **Questio** tur aut quō ruderunt iudei: qdraginta z sex annis edificatū ē tēplū .xii. zc. S; si hystoriā iosephi legim⁹ q post psumationē et dedicationē tēpli tres ānos addit in quibz pibolus. i. circūpo sita tēplo munitionū pstructio: z qdā alia q remāserunt pfe cta sunt: videbim⁹: qz recte in edificatiōe tēpli. xlvj. annoz po tuerit summa cōputari: in quibz eminētiora cūcta fuere cōple ta. **Questio** Bed. Templū .xii. quāqz electa a iam significat .xii. pter in habitantē in se spm̄ sp̄s: z ecclesiam totā. i. pgregationē oīm ele ctoz angeloz z hoīm: etiā ipm̄ corpus xp̄i de virgine natuz ex primit simo pctō in mūdo p uersatum morte solutū: z die tertia suscitātū: cui spāliter aptat q. xlvj. annis edificatū dicit: **Questio** enī phisici q p dierū numero corp⁹ humanū in vtero a tpe cō ceptiōis vsqz ad pfecta membrōz liniamēta crescat. Et dece bat vt dom⁹ q corpus dñicum significabat eo annoz numero in hierlm̄ cōderet: quo dñi corp⁹ in vtero virginis erat crean dum. Virgo enī hierlm̄. i. ciuitas regis magni et visio illi⁹ pa cis noīat. de q dicit: Ipe est pax nra q fecit vtrāqz vni. Sicut etiā illud: Ostiū aut lateris mediū in parte erat dom⁹ dñi de xre: z p cocleā ascēdebat in superi⁹ cenaculū: z a supiore i ter tium: spāliter corpus xp̄i figurauit. de q dicit: Unus militū lan cea latus eius aperuit zc. Ostiū enī lateris mediū in parte erat domus dextre. i. ab orientali angulo lateris meridiani in cipiēs: z p interiora eiusdē lateris occulto itinere paulatim ad altiora cenaculoz pducēs: qz xp̄s ianuā nob salutis in dextro latere suo voluit aperiri: p cui⁹ sacra abluti z sanctificati in troeamus altiorē aulā regni celestis. Ascēdim⁹ enī p ostiū me diū lateris in superius cenaculū qm̄ p aquā baptisimī z poculū dñici calicis psecrati: ab hac terrestri psecratione ad celestium animarū vitā puenim⁹. A supiore quoqz in tertiū penetram⁹ cum bñtudinē animarū etiā corp⁹ immortalitū pceptione cum mulam⁹. a **Questio** fecerūt aut. **Questio** gaudēt filij trāsmigra tionis q captiuitatē euaserunt: z domū dei edificare meruerūt: z qst deuoti deo famuli in dedicatiōe dom⁹ eius hostias offe runt: z qsi fraternitatis amatores pro pctō totius israel vbi cunqz essent rogātes eis deū fieri .xii. p̄tium z eos vel inter ho stes custodire: vel ad patriā reuocare. Recte aut dedicat tem plum a sacerdotibz z leuitis z reliqs filioz trāsmigratiōis in gaudio: qz correptis peccatoribz fit gaudiū in celo corā ange lis dei z magistris q p eoz salute laborauerūt: z oibz q de cō fusione pctoz ad virtutū arcē terrā. i. pmissionis mēte et ope trāsmigrarūt. Sacerdotes g z leuite z oīs ppl̄s in dedicatiō ne restauratē dom⁹ gaudēt: qz oēs ordines ecclesie reconcilia tis p penitentiā peccatoribz gaudēt. b **Questio** obtulerunt. **Questio** offerūt in dedicatiōe hostias: cum p errantiū p uersione deo gfas agunt: cum multi conspecta deuotione eoz: ad maiora se virtutū opa accingūt: ne sint segniores eis in operādo: quibz innocētiōres

innocētiōres fuerunt minus peccando. **Questio** etia qui in fide pcellerunt: seruētiōz nouitiōz studia emulant. c **Questio** hircos capra. **Questio** hirci in hac vita offerunt pro pctō: cū electi deo sup plicat vt liberent a pctō: offerunt in futuro: cū gfas agunt q liberati sunt: ideoqz misericordias dñi in eternū cantabunt: qz semp miserōs se fuisse z dono ei⁹ libe ratoz esse memorabunt. d **Questio** Pro peccato. **Questio** Pro pctō etiā totius isrl offe runt: qz oportet sic eos q nobiscū sunt bonis fauere: sic illoz bona imitādo no stra facere vt etiā p statu totius ecclesie dñm deprecemur. **Questio** in orōne dñica ne mo sibi specialiter aliqd peti: sed oibz q eundē patē habēt in celis. Itē edifi catio tēplo: dedicatio sequit: cum cōple ta in fine seculi summa electoz pueniet ad gfas celestium p̄m̄oz in q hostie offe runt: de quibz eadē dom⁹. i. ecclesia post captiuitatē mortalis erūne reedificata p gliaz immortalitatis dicit: Dirupisti dñe vincula mea t. i. sa. ho. lau. Et qz of ferunt nō solū p donis virtutū: sed et p mūdatis foridibz vltioz bñ post vit los arietes z agnos: hirci p pctō totius isrl offerunt: gfa enī de q virtutū bñfi cia cōfert: etiā scelera aufert nec in do mo dei habet pelagi locū q se suosqz p suadebat libertate arbitrij vel liberari a malis vel pfirmari posse in bonis.

Questio Et statue. **Questio** do posebat: vt domo dei edificata mox sa cerdotes z leuite q in ea ministrarēt ordinarēt: qd obseruādūz est his q magnifice monasteria pstruūt: vt in his doctores in stituāt q ad opa dei ppl̄m̄ portent: nō ibi suis voluptatibz ser uiat. f **Questio** Sacerdotes. **Questio** Be. **Questio** dicit sacerdotē i ordinibz suis: z leuitas in vicibz suis pstitutos: vices hebdomadarū si gnificat in quibz omnis cētus vtriusqz gradus. p. xliij. partes erat distribut: ita vt vniūsqz ordo vice sue hebdomadis per octanos dies. i. a sabbato vsqz ad sabbatū in tēplo ministraret: z post. xliij. hebdomadas a tēpli liber officijs curā p̄prie rei age ret: vt p̄ba dierū narrāt. **Questio** z in circūitu interioris sacrariā fecerāt porticus tēpli in quarū ianuis p vices obseruabāt leui te sicut ibi dicit: **Questio** vero ait: sicut scriptū est in libro moysi non ad vices leuitarū: sed ad opa dei ptinet. **Questio** Moyses enī scripsit. qd sacerdotē: qd leuite in domo dei oparent. **Questio** Sices p̄o leui tarū z ordines sacerdotū p sortes. xliij. nō moyses: sed dauid rex cū pphetis sacerdotibz z leuitis sui t̄pis descripsit. Et nunc qz edificata z dedicata ecclesia p regenerationē nouoz in fide ppl̄oz statui decet sacerdotē z leuitas in ordinibz suis z vicibus suis q sunt sup opa dei: vt nō solū sacramētis fidei innitēt ppl̄s: sed exemplis z eruditione pcedentiū insoz ad agenda q dei sunt accingant: z hoc nō pro captu humani ingenij: sed si cut scriptū est in libro moysi: cui cōsonat illud euāgelij. Euntes docete oēs gē. bap. e. zc. docētes eos seruare oia mādata dei. **Questio** enī auditores nra p̄ria (sed ea q legis z euāgelij sunt) mādata docere debem⁹: si ad p̄mia dñi vna cum eis peruenire curamus. g **Questio** fecerunt autē filij. **Questio** spāliter edificata et dedicata domo dñi celebratio pasche memorat: cum nulli du bium esset tam religiosos pascha suo tpe celebrare: vt mysti ce insinuaret hāc esse summā p̄fectionis: cum p̄teritis oibz mū di illecebris tota sp̄ intētōe mētis alterius vite meditatur in gressum. Pascha enī transitus interpretat: qz filij israel in eo

Nico. de lyra

Questio a **Questio** fecerūt aut. **Questio** hic p̄r describit tēpli edificati dedi catio. z ptz lra vsqz ibi: b **Questio** sicut scriptū ē zc. hoc non re erē ad ordines sacerdotū z vices leuitarū qz dauid instituit vt h̄. i. Paral. s; ad officia sacerdotū z leuitarū. de quibz ha bet **Questio** leuit. xliij. c **Questio** fecerunt autē filij trāsmigra tio nis. i. filij isrl qui venerāt de trāsmigratione. d **Questio** Pascha quarta decima die mēsis p̄mi. s̄m̄ qd p̄cipit **Questio** Exod. xii. **Questio** Quali vnus **Questio** mutatio dextere excelli. a **Questio** fecerūt autē filij isrl zc. **Questio** Sequit: t **Questio** obrulerūt in dedica. **Questio** Post edificatiōne enī fidelij p veritatis p̄dicationē debēt applicari ad opus bo num: z hec applicatio est quedā dedicatiō. debent etiā offerri in gaudio: qz sacrificia coacta nō placēt deo. c **Questio** fecerunt autē filij trāsmigra. pa. **Questio** Per qd designat q post trāsmigra tiōne de vitijs ad vitutes: et non aut debēt recipere fideles sa **Questio** cramentum

per imolatione agni de egyptiaca seruitute ad libertate tran-
sterunt: vel ipse agn. i. xps p nobis imolatus trāsiuit ex h mū/
do ad patrē: qd imitatur cū ab infimis voluptatibus ad cele-
stia querēda trāsim: z vere pscim cū a carnis ergastulo solu-
ti celeste regnū intram. ¶ Be. Quare de pascha post edifica-

em maxima nūc i futuro iustoz leticia pfectū eē opus inficie v/ l
eccleie pueris etiā gētilib' q oim resistebāt ad adiunādū ei' sta-
tū. i. pfirmādā xpīae religiōis pacē p mūdū. Ca. VII
¶ Post hec. Be. Ducusq; reditus ppli de babilone
in hierlm: z relatio vasoz: dedicatio tēpli: z celebra-

cati enim fuerant sacerdotes et
leuite quasi vnus: omnes mūdi
ad imolanduz pascha vniuersis
filijs trāsmigrationis z fratrib'

a ¶ nō in fermēto ve. zc.
suis sacerdotib' z sibi: Et cōme-
derūt filij isrl' q reuersi fuerāt de
trāsmigratione: z oēs q se sepa-
a ¶ q. s. in qnatiōib' futūt. b ¶ sūt z gētes
rell. q. s. ab eis separati i vnitate z castitate dño
fuit eiusq; solētia sincero corde celebrāt.
rauerāt a cōquinatiōe gētiuz
frē ad eos vt qrerēt dñz deū isrl'

a ¶ in acymis sin. z ve.
Et fecerūt solēnitatē acymoz se-
c' pte dieb' i leticia: qm letificaue-
rat eos dñs: z puerterat cor regl
assur ad eos vt man' eoz adiu-
uaret in ope dom' dñi dei isrl.

¶ Post hec Ca. VII c
Dautē verba in regno
Artaxerxis regl pfa-
a ¶ cōputata generatione
vics ad aarō legitim' sacerdos cōputabāt.
rū esdras fili' saraie/ filij acarie/
d' filij helchie/ filij sellum/ filij sa-
doch/ filij achitob/ filij amarie/ si-
lij acarie/ filij marioth/ filij cara-
ie/ filij ozi/ filij bocci/ filij abisue/
filij phinees/ filij eleazar/ filij aa-

tio solēnitatū: z dedicatio canticoz dñi
q in terra aliena nō poterāt cantari sū
corobabel z iosue d'scribunt: q oia hu-
mane saluatiōis in xpo p'ntēt formaz:
cū hi q cū pctō originali in mūdū vene-
rant sacramētis fidei purificati saluan-
tur: vel q peccādo fidē corrūpunt: peni-
tendo recipiscūt: z vtriq; p eundem sal-
uatorē verū regē z sacerdotē veruz pa-
scha celebrantes de mūdō ad p'em de
morte trāseūt ad vitā. Sed qz tēplo in-
censo v'be subuersa: scripture qz fue-
runt puste: z has miserāte dño repari
oportebat: vt q edificia eruta restaura-
uerāt haberēt vñ ipsi monti int' dis-
cerēt restaurari. Bñ seqt. d' ¶ Post
hec aut zc. Artaxerxis regl. Be.
Dūc artaxeren sub q esdras de baby-
lonia hierosolymā ascēdit: Joseph' pu-
tat eē xerxen filiū darij q post illum re-
gnauit: sed chronicoz libri successorē
eius dē xerxis. Regnauit aut dari' sub
quo edificatū est tēplū ānos. xxxvi. post
quē xerxes an. xx. post quē archaban'
mēses. vii. quos chronographi p āno
posuere: post hunc artaxerxes an. xl.
¶ Et ipse scriba

Nico. de lyra

¶ Quasi vn' i. totaliter z pfe-
cte. b ¶ Et cōuertat zc. lz em pnci-
paliter dicere rex psarū: eo q ibi erat
trāslata monarchia: tñ d' h rex assur
qz regnū assyrioz erat sub eo: sicut rex
francie dicitur rex nauarre.
¶ cramentū eucharistie. t ¶ Et fe-
cerunt solēnitatem azimozum
septem diebus. Omne temp' per
septē dierū circulū reuoluit. p h qz fe-
cerūt solēnitatē acymoz dieb' septē si-
gnificat q fideles oī tpe viuere debēt
in acymis sinceritatis z veritatis.

Doraliter

D

¶ Post hec aut. Postq; supius actū est de ppli redu-
ctione. Dic pñr agif de ei' instructiōe p esdrā sacer-
dotē. ipse em esdras pmo venit de babilone cuz co-
robabel z iosue: sed postea redijt vt aliqs de illis q remanse-
rant secū adduceret z grās a rege ipetraret. pmo igit sub ipō
describit ordinatio tēpli. scdo informatio ppli. ca. ix. Circa pñ
mū pmo describit ipsi' esdre legatio: qz fuit missus a rege tan-
qz legat' a latere. scdo legatōis executio. ca. viii. pma i tres:
qz pmo describit legatū p dicitio. scdo legationis forma sine ex-
plicatio/ ibi: Hoc ē aut exemplar. tertio grarū actio/ ibi: Bñ dī-
ctus dñs. Circa pñm d' zc. ¶ Post hec aut yba in re. ar-
dic aut Ra. Sa. q iste fuit dari': vt dictū ē ca. pce. z fuit istud
āno. vii. regni ei' .i. āno imediate sequēti post psumationē tē-
pli q facta fuit āno. vi. regni ei'. Joseph' pō dīc q iste fuit fili'
darij quē vocat xerxen: vt dictū est ca. pce. d' ¶ Esdras fili'
sa. zc. in h ostendit cōditio legatū qz tuz ad gen': qz descēdit de
aaron: multi tñ intermedij hic omittunt q ponūt. i. Parak. v.
¶ Et ipse scriba

Diuisio

Doraliter

¶ Post hec autē ver. in re. artaxer. zc. Doraliter
Artaxerxes lumē in silētio tētans interpretat: z iō p ipm ielus
xps significat. de q d' Luc. ij. e. Lumē ad reuelationē gētium
zc. Ipse etiā est rex regū sic z de artaxerxe d' infra in h caplo.
Ipse etiā tētāt nō vt aliqd sibi de nouo inotescat lz alijs. Ten-
tat ēt i silētio: qz tētāt ab eo ignorat q ab eo tentē nisi sibi dī-
uinit' reuelē igit p regnū artaxerxis eccleia q regnū xpi d' bñ
significat. d' ¶ Esdras fili' sa. zc. Per esdrā q adiutor in-
terptat bon' doctor vel p'dicator significat. vnde. i. Coz. iij. c.
Paulus doctor gētū z p'dicator dīc de se z sibi sūb'. Dei ad-
iutores sum'. Igit i regno artaxerxis esdras tanqz legat' a re-
ge mittit: cū ad docendū pplm doctor vel p'dicator a xpo v' ei'
vicario destināt: cui' aut p'ditionis esse debeat subditur:
L ij * Et ipse scriba

¶ Notandū em q salomō prius tēplū
maxima pace regni breui tpe z nullo contradicēte pfect. De/
structū aut ppter pctā filij trāsmigratiōis magna cōpunctione
cordis lōgo insitētes labori: z sepe ab inimicis retardati: tan-
dam diuinitus adluti restaurarūt. Facile est em quēq; cōuer-
sum diabolo renūciare: vnū z verū deū p'steri z percipere sa-
cramenta xpi. hīc qz initiatū in remissione oīm pctōz tēplū eius
effici: z acceptā vite innocentia comitate eius grā seruare. Sed
multi laboris est siqs accepta fidei sacramenta peccādo p'tenit
p'stinā recipere dignitatē: qz iterū baptizari nō pōt: sed lōgo
pñte labore pctm abluendū est: cuius ablutioni ipsa p'suetudo
vitiōz quasi inimica samaritānoz turba repugnat: tanto ad su-
perandū difficilior quāto diuit' terrā cordis virtute vacuā pos-
sedit. a ¶ Et fecerūt so. Be. Pōt in hoc loco celebratio pa-
sche ad resurrectionē referri vt edificatio tēpli p'sentē ecclesie
statū significet. Dedicatio vitā futurā q in aiarū (cū de corpo-
re exierint) leticia agif. Immolatio pasche glām resurrectionis
cū electi immaculati carne agni nō in sacramēto credentes:
lz in re ipsa z veritate reficiunt. Bñ hic in pascha oēs qsi vn'
assuisse perhibent: qz tūc veraciter agn' dei q tollit pctā mūdi.
vñ Jōhes. Sanguis iesu filij dei emūdat nos ab oī pctō. Tūc
vera erit vnitas cū fuerit deus oia in oibus: z acymoz solēni-
tas in leticia: cū nullo remanēte fermēto malicie z neqcie oēs
in veritate z sinceritate cordis diuie visioni adhibebūt nō in
septē dieb' labētis seculi: lz in vna die perhēnis vite in atrijs
dñi q melior est sup rōne tanti opis ponit numerus: qz ille cui
septi formē grām spūs qua opantes adiuuamur: z requiē aīa
rū aut resurrectionē corporoz quā bene opantes speram': denū-
ciat. b ¶ Septē dieb'. Quia p oē seculi tpus in sinceritate
z veritate: imo in oīm bonoz victimis z holocaustis vita du-
cenda est: qz xps paschali tpe trāsitōrie mortē gustauit: lz eter-
na resurrectionis virtute deuicit. c ¶ In leticia zc. Hec est
em maxima

Nota

hō. i. c

de lyra

¶

Artaxerxes rex. Artaxerxes q̄ de uota mēte tēplū z sacerdotes dñi veneratur: eius famulaf: christianos p̄ncipes: sic z darius significat. Nec mirū si successores cyri qui tēplū z ciuitatē fecerunt edificari: q̄ seruos ei ac legē dī legerūt atq; iuerunt: christianos reges figurāt: cū ipse dñs p̄ p̄phētā cyrū significare filiū suū dixit: z eius noīe illū honorificauerit / dicēs: **Decidit dominus christo meo cyro.**

Ame decretū. Quia ad regē p̄necrat fama diuine virtutis per quā ille in censam a chaldeis legē (eisdē quib⁹ palus p̄ncipis sermonib⁹) Quis alio s̄farum charactere nouauerit. **U**t cuiusq; zc. Oibus licentiā eūdi tribuit: nullū ire cōpellit: christiani p̄ncipes nullū cogētes ne sit incertavolūtas fidei oibus quib⁹ placuerit in regno suo x̄pm colere p̄mittunt.

Et septē cōsi. In libro **B**ester legif̄ moris fuisse p̄sarū regib⁹ vt in cunctis agēdis vel discernēdis. vii. p̄silio vterentur. vii. p̄siliarij vtunt̄ fideles cū in oib⁹ q̄ faciūt p̄cepta diuine scripture sequunt̄.

Eloquia dñi eloq̄a casta: argentū igne examinātū p̄batū terre purgatū septuaginta. i. sc̄a illustratione septiformis spiritus p̄fectū. **A**missus es. Dicit̄ esdras a facie regis z septē p̄siliatorū eius vt visitet iudeā z hierlm: z p̄uersi ad fidē p̄ncipes seculi z scripturarū p̄suasione roborati: x̄pm ad saluandā eccliam z congregandā de gētibus quotidiano auxilio qd̄ esdre nomen significat venire desiderat̄ / dicēs: Dñe de virtutū conuertere respice de ce. z. v. vi. zc. **Q**ue ē in ma. **H**irū q̄ inuenit verbum in epla artaxerxis q̄ p̄phē solēt vti: cū dicit legem dei esse in manu serui illius. scriptū ē enī. **F**actū est verbū in manu aggei p̄phē: **E**t dñs fecit qd̄ locutus est in manu serui sui helie: **E**t testificatus est dñs in isrl z in iuda p̄ manū oim̄ p̄phetarū: qz. i. p̄phete nō minus opando q̄ loquēdo q̄ dei sunt p̄dicabāt. **C**hristus legē in manu habuit: qz eā quondā p̄ moysen put̄ voluit statuit: z nūc eandē p̄ semetip̄m immutās ad p̄fectiora trāsulit. **E**t vt se. **M**otan da fides z sapia regū z p̄siliatorū ei q̄ dona sua magis p̄ illū q̄ legē dei i manu habebat. i. ope cōplebat offerēda esse intellexerunt. **C**ui⁹ in hierlm. **B**ed. **F**ideliter z docte cū in hierlm habere tabernaculū dicit: quē supra dixerat deū celi: tabernaculo enī in itinere vtimur: z de celi tabernaculū habet in hierlm: qz q̄ eternā sedē in celis habet ip̄e cū p̄grinantib⁹ in hac ecclia sc̄is ad tēp̄ morari dignat̄. **E**cce tabernaculū dei cū hoibus. **E**t qz esdras non solū p̄dicatoz quoz vnus erat: sed etiā x̄pi ad cuius membra p̄tinebat ty p̄u gesserit: q̄si p̄ illū dona offerim⁹ cū in oibus opitulatione indigemus: vt bona q̄ agim⁹ deo patri accepta sint. **N**emo enī inquit venit ad patrem nisi p̄ me: z de illo **J**ohānes ait: **I**p̄e est x̄pitatio p̄ peccatis nostris. **E**t omne aurū z argētū. **D**e hac pecunia fideles in ecclia sua bona opa clarere cupiūt. vt p̄ hoc patrē cum sanctis habeant: z aliū ip̄oz exēplis p̄ficiant. **N**ā q̄si de argēto z auro n̄ro sacrificia libamina z hostie ad offerendū dño cōparant: cum visa operū nostrorū claritate p̄mi p̄uertunt ad officiū pietat̄: q̄ z ip̄i bene viuēdo dño p̄secrant. **S**ūt autē qd̄a sc̄oz clarissime p̄tutes: q̄ nō oibus in exēpla opis possunt ostēdi: sed t̄m̄ ad glorificandā dei gr̄am recitari: vt est illud quod **Daniel z**

ptū z iudiciū. **H**oc ē autē exēplar epistolę edicti: qd̄ dedit rex artaxerxes esdre sacerdoti scribe erudito i s̄mōnib⁹ z exemplo. **P**ceptū dñi: z cerimonijs ei⁹ i orator.

Artaxerxes rex regū esdre sacerdoti scribe legis dēi. **A**d distinctionem. i. illoz q̄s de hominibus mortuis aut certe de nullis institutos nouerat.

Celi doctissimo / salutē: **A**me decretū ē vt cuiusq; placuerit i regno meo de p̄plo isrl: z de sacerdotibus ei⁹ z de leuitis ire in hierlm: tecū vadat.

A facie em̄ regū z septē cōsiliatorū ei⁹ missus es vt visitet iudeā z hierlm in lege dei tui.

Nō solū i lingua: qz cepit ibs fa. z do. **Q**uē est i manu tua / z vt feras argētū z aurū qd̄ rex z cōsiliatores ei⁹ sp̄ote obtulerūt dō israhel: cui⁹ i hierlm tabnacuulū est. **E**t omne argētū z aurū qd̄ cūq; iueneris i vnuerfa prouincia babylonis: z p̄pls of: nota nōnullos sacerdotes i babylonia cū residuis p̄pli remansisse. **F**erre voluerit z de sacerdotibus qui sp̄ote obtulerunt domui dei sui / q̄ ē i hierlm libere accipe: et studiose eme de hac pecunia vitulos / arietes / a q̄. i. de frugibus terre offerebant vt panis z similia z spice. **A**gnos / z sacrificia z libamina eoz: z offer ea sup altare templi dei vestri qd̄ ē in hierlm. **S**ed z si qd̄ tibi z fratrib⁹ tuis placuerit d̄ reliq; argēto z auro vt faciāt iuxta volūtatez electoz corda.

Di vestri facite. **V**asa q̄z que dāt tibi i ministeriū dom⁹ dei tui: trade in conspectu dei in hierlm. **S**ed et cetera q̄bus opus fuerit in domo dei tui quātūcūq; necesse est vt expēdas: dabis de thesauro z misco regū et a me. **E**go artaxerxes rex statui atq; decreui omnibus custodibus arce publicę qui sunt trans flumen: vt quodcūq; petierit a vobis esdras sacerdos scriba legis dei celi: absq; mora detis vsq; ad argētū talenta centū: z vsq; ad frumētū cho

Daniel z Hieremias pueri p̄phetauerūt qd̄ iohānes nondū natus: qd̄ **Corneli⁹** cū domo sua nondū baptizatus sp̄m̄ sc̄m̄ accepit: z innumera miracula instar argenti i n̄ domo dñi. **N**ec t̄m̄ ex h̄ argēto vel auro oblationes q̄ super altare ponunt em̄ possunt: qz talia cū audim⁹ mirari quidem velut diuina debem⁹: s̄ q̄si possibilia imitari nō valem⁹. **V**asa q̄z q̄ dant. **V**erus esdras vasa misericōdie q̄ sibi traduntur ab hoibus in p̄spectu patris in supnā hierlm tradit. **D**e quib⁹ d̄: **Q**uō poterit quisq; intrare in domū fortis z vasa eius diripere nisi prius alligauerit fortē: fortis enī erat rex babylonis. i. diabolus: sed vinctus z ligatus a dño ea q̄ iniuste possidebat vasa. i. electoz corda / amittit: neq; aufferenti z ad supnā ciuitatē cui⁹ erāt p̄ria reducti p̄tradere potuit. **E**t a me. **P**ncipes x̄piani subiectis suis imperāt: vt q̄cqd̄ petierit x̄ps pontifex noster absq; mora tribuāt nihil oīno retractātes. **D**ens aurū in cōfessione vere fidei: frumentū in ostensione bone opationis: vinū in seruire dilectiois: oleū in hilaritate misericōdie: et hec oīa sub centenariū numero sacerdotū magno z scribe legē dei dari iubent: id est x̄po qui celestia nobis mādata a patre deferens: celestia obediētib⁹ in domo p̄ris p̄mia p̄misit. **C**entenari⁹ enī q̄ i cōputo digitoz a leua trāsit in dextram: ea q̄ in dextra indicis. i. vita eterna sunt gaudia.

Ni. de ly. **S** designat.

Et iudiciū. **Q**uō ad iudicialia. dicit autē hic **Ra. Sa.** **M**agistr̄ dixerunt q̄ iste esdras ip̄e est malachias q̄ in duodecim p̄phetis vltim⁹ ponit̄. **H**oc ē autē exēplar. **D**ic̄ p̄n̄r describit̄ legationis forma. cū subdit̄: **A**rtaxerxes rex re. qz plures reges habebat sub se. z in hoc apparet delegantis auctoritas.

Esdras sacerdoti scribe zc. in quo apparet legati idoneitas. **E**t cuiusq; plac. zc. i. nullū coegit ad redeundū: sed oēs licētiauit. **A** facie enim regis. i. a presentia eius z ordinatione.

Et septē cōsiliatorū zc. scientiū leges et iura maiorū: vt habet̄ in libro **B**ester et semper assistebant regi: ne aliquid indecens faceret ex defectu consiliū.

In lege dei tui que est in manu tua. **I**d est quaz habes in p̄nptu: vt patet ex p̄dictis. **E**t feras argentum et aurū. ex dono regis et ex donis principū: z etiam populariū: siue sint gentiles: qm̄ audita virtute dei multi gentiliū miserunt munera ad templū siue iudei: et plures de illis noluerunt recedere de babylone detenti vxozum suarum et filiozū et bonozum temporalium amore: tamē miserunt munera. **E**t sacrificia. que fiebant de animalibus vel aridis.

Et libamina. que fiebant de liquidis. i. vino z oleo. **D**abis de thesauro et misco regis. **I**d est de pecunia iam collecta et colligenda a populo habitante trans flumen per ministros regū ad hoc statutos: quibus rex p̄cepit vt talia expedirent esdre sacerdoti: ideo subditur: **D**ecreui oibus custodib⁹ arce publicę zc.

Et vsq; ad **D**oralles **P**er hoc enim q̄ iste rex dedit esdre multas et magnas gr̄as et priuilegia: significatur q̄ rex regum iesus christus doctoribus z predicatoribus verbo et exemplo dat gratias spiritus sancti z charismata.

Iij * **E**t ego cōn

Luce. 11. 6

Doralles

E designat. Talentū autē triplicis mēsure tradit: minimū libra rū. l. mediū librarū. xliij. summū librarū. c. xx. choros. xxx. modij batos q̄ z ephy decima ps chor. i. tres modij. a **Sal x̄o.** Be. Sal sapiam significat: z inde cōi locutiōe hebetes insulsi vocant. Sz̄ interest cuiusmodi sit sal: nā z dñs p̄ legē oi sacri-

Leui. 2. d cit: Habete sal in vobz: z pacē habete in ter vos. Nec tñ frustra dō in valle salī naruz idumeos percussisse legi: qz scz sal celestis sapie q̄ inicianē cathecumini in cūctis operū n̄roz sacrificijs offerre iubemur. Salinā s̄o vallū cū icolis suis percussit dō: qz infirmā z mūdānā sapiāz cū sectatoribz suis xp̄us destruit: vñ bñ p̄cipit sal absqz mēsure tribui diligēter in domo dei celi: qz necesse ē vt quicqd̄ sapie q̄s habet totū h̄ i obsequiū dei exhibeat. Recolēdū s̄o qz superi dixerūt samaritani scribētes ad alterū artaxerxen: qz memores salis qd̄ in palatio comederāt tolerare nō poterāt tēplū z ciuitatē dei p̄tra vtilitatē eius edificari. Dic autē artaxerxes iubet oibz arce publice custodibz vt inter cetera sal in cūctis op̄ sit tribuat̄ i domo dei: ibi em̄ cognoscit qz heretici ad ipugnādā ecclīaz fraudulēto hūane sapie gustu animāt. Dic autē qz p̄uersi ad fidē sapiētes ipam p̄ disciplinā seculari sapie adiunāt: dū p̄ eā aduersarios expugnant. b **Uobis quoz notuz facimus de vni. zc.** Hoc p̄uilegio ostendit qz cetera plebs filioz isrl̄ ad patriā pueniēs tributa regis p̄debat: qd̄ discreta p̄uisiōe rex fecisse cognoscit: vt q̄ dño seruitio superant: occupati a suo famulatu eēt liberī: z q̄ in terra nihil p̄p̄riū possidebāt: sz̄ ex decimis populū vīuebāt: nemo ex eis tributū exigeret. Dis oibz p̄bat nō solū dilexisse: sz̄ etiā optime didicisse qd̄ diuine seruitutis posceret cultū. c **Tu autē zc. Be.** Repetit rex q̄ supra dixerat z veritatē quā cognouit iterato sermone cōfirmat. Sup̄ra em̄ ait in manu esdre eē: qz lex dei sapia ē. vñ: Os iusti meditabit̄ sapiam: z lingua ei⁹ lo. iu. lex dei ei⁹ in cor. i. Et iust⁹ in manu sua legē dei z sapiam habet: duz in oibz que agit z loquit̄ memorē se diuine voluntatē ostendit. **Dystice** autē dñs n̄r habet sapientia in manu sua: ipse em̄ dei virtus z dei sapia. Cōstituit iudices. i. p̄sides ecclīarū: q̄ p̄m voluntatē ei⁹ iudicēt oia: z indoct⁹ p̄ orbē fidē p̄dicēt: z ois q̄ decreta p̄tēnit legis illi⁹ vel p̄nti pena vel fura iuxta modū p̄cti sui puniet. In his artaxerxes exp̄sūt qd̄ futuri t̄p̄ibz xp̄ianis deuotiōis haberēt: qd̄ve erga fidē veritatē agerēt reges. **D. 39. f** Possū⁹ esdre p̄sonā etiā ad quilibet doctorē ecclīe referre: quibz sepe reges z p̄ncipes lras pro statu fidelū miserūt. d **Et ego cōfor.** Sic q̄s ad alios cōgregandos idoneus per doctrinam suam efficitur: debrius per gratiam dei contra omnia que sanctuz opus impediunt mente roboratur.

Ca. VIII
H sunt ergo p̄ncipes familiarum zc. Diligēter p̄ncipes qui secum de babylone ascenderunt enumerat et genealogiam eorum explicat numerum quoqz illoruz adiungit qui ad mille quadringenti z quadrata peruenit innuens: quia noīa eoz de confusione mundi ascendent in libro vite scripta sunt: sed doctores id est p̄ncipes familiarum populi dei quantum animarum domino acquirunt tantum argumenta perpetue remunerationis accipiunt. **Luce. 19. c** An de seruo dicēt: Dna tua decem mnas acquisiuit. Responde tur. Et tu esto super decē ciuitates: id est ex eorum vita quos docuisti gloriosior eris in regno dei.

a **Et vsqz ad vi. zc.** choros cōtinet. xxx. modios: z est tertia pars oneris vnius cameli. **b** **Et vsqz ad vi. zc.** bathusē, mensura cōtinens quinquaginta sextarios hebraicos s̄m **Isido. rvi.** etymo: sunt tñ valde parui vt dixi diffusius. **Reg. vii. ca.** c **Sal x̄o absqz zc.** qz in oi sacrificio pone-

ros cētuz: z vsqz ad vini bathos a cētū: z vsqz ad bathos olei cētū: b sal vero absqz mensura. Dē qd̄ c ad ritū dei celi ptinet tribuat̄ diligēter in domo dei celi: ne forte d irascat̄ p̄tra regnū regis z filioz ei⁹. Uobis qz notū facim⁹ d vniuersis sacerdotibz z leuit̄ cantoribus et ianitoribz nathinneis et ministris dom⁹ dei hui⁹ vt vecti gal z tributū z ānonas nō habeatis p̄tātē iponēdi sup̄ eos. Tu s̄ parēter exp̄mit artaxerxes qd̄ reges tēporibz xp̄ianis haberēt deuotiōis: qd̄ ve erga fidē veritatis oibus agerent. aut esdras s̄m sapiam dei tui q̄ ē in manu tua: p̄stitue iudices z p̄sides vt iudicēt oi p̄plo q̄ ē trās flumē his videlicet q̄ nouerūt legē dei tui: sz̄ z iperitos docete libere. Et ois q̄ nō fecerit legē dei tui: z legē regl̄ diligēter iudicuz erit de eo siue in mortē: siue i exiliū: siue in p̄denationē substātie ei⁹: vel certe in carcerē. Et dixit esdras accepta ep̄la i dei laudez p̄cipit. Nō est dubitādū dicta regl̄ sc̄tā esse z mystica q̄ p̄pheta ei diuinit⁹ inspirata p̄firmat: a q̄ etiā domū dei gl̄ificatā manifestat esdras scriba: **Benedict⁹ dñs q̄ de⁹ patrū nostroz q̄ dedit h̄ i cor r de regl̄ vt glorificaret domū dñi q̄ est in hierl̄m: z in me inclinauit misericordiā suā: corā rege z cōsiliatoribz ei⁹: z vniuersis p̄ncipibus regl̄ potentibz. Et ego p̄fortatus manu dñi dei mei q̄ erat i me: cōgregaui de isrl̄ p̄ncipes q̄ ascēderant mecū. Ca. VIII**

H sunt ergo p̄ncipes familiarum z genealogia eoz q̄ ascēderūt mecū in regno artaxerxis regis de babylone. **Be si**

De filijs phinees
H sunt ergo p̄ncipes familiarū zc. Der istos hic enumeratos quos Esdras p̄ se z alios induxit ad h̄ q̄ exirent de babylone z casp̄ie locis z cū eo irent in hierusalē: quoz numer⁹ est magnus vt p̄z i textu descurrēdo: si significat magn⁹ fruct⁹ aīarū quē facit bon⁹ doctor vel predicator inducēdo p̄plos ad h̄ q̄ exant de seruitute peccati q̄ p̄seruitutem babylonicā significat: eo qz babylon cōfusio interpretatur: z p̄ opera bona veniant in hierl̄m allegoricā q̄ est militās ecclīa vt numero z merito sint de ipsa: z sic tandem pueniāt in hierl̄m anagogicam: que ē triūphās ecclīa: de q̄ d̄ **Bal. iij. d** Illa que sursum est hierusalē libera est q̄ est mater nostra. *** Et predicauit**

B **Et vsqz ad vi. zc.** choros cōtinet. xxx. modios: z est tertia pars oneris vnius cameli. **b** **Et vsqz ad vi. zc.** bathusē, mensura cōtinens quinquaginta sextarios hebraicos s̄m **Isido. rvi.** etymo: sunt tñ valde parui vt dixi diffusius. **Reg. vii. ca.** c **Sal x̄o absqz zc.** qz in oi sacrificio pone-

Co. gregauit aut. Be. Nomen h
loci no alibi me legisse memini. Cu do
in sequentibus scripta sit Et pdicauit ibi ie
lunim iuxta flumiu hauna decia die me
sis primi: videt q et hauna flumio sit z
alter flumius in eum decurrat: in q cofi
nio esdras exercitum pgregauit. Iose
phus at euphrate ponit: vñ videt hau
ua esse aliquis riuus euphrates.

Opportune anteq tantu iter incipe
ret copia sibi ministroz domo dei pui
dit p quos hierosolyma venies q in te
pli vsus necessaria sunt perficeret.

Et misi. Beda. Dare caspium
fm. Drosu sub aqlonis plaga ab oce
ano orit: cuius vtraq circa oceani lit
tora loca deserta incultaq habent: in
de meridie versus p longas angustias
tendit: donec p magna spacia dilatatu
moris radicib terminet: habet ab ori
ente vltz ad oceanu hyrcanoy et scy
tharū gentes plurimas ppter terraru
infusionē infecunda late obseruantes.

Ab occidēte gētes habet multas: s; ge
neraliter regio plurima albania vltēri
or: sub mari z mōte caspio amagouum
nuncupat. Vbi notandū q cum histo
rici caspiū scribāt: esdras castia nomi
nati: hebretē enī. p. fram nō habētes pro
ea in nominibus grecis vel barbaris. f.
vtunt: vt setrus fylatus. In cassiam q
filiū isrl p captiuitatē assyrioy vel chal
deorūz puenisse pbant: dum illuc mit
tit esdras vt adducant ministri domus
dñi: leuite. s. z nathinnei q s Iosephus
sacros seruos noiat. Et notandū q
multū libera pace: q̄uis inter exteros
vltēbat: q statim tantā exercitus copiā
destinare valebat. Nam. cclviij. viros
electos in illa expeditione fuisse catha
logus eoz ostendit: quib; adiūctis es
dras in exercitu suo mille septingētoz
p viroz summā habuisse reperitur.

Et pdicauit ibi. Beda. Dat no
bis exemplū ieiunadi z oradi: cum ali
quid magne virtutis incipere volum;
z q: nunq fallit fida in dñm spes: ne
q fieri pōt vt qd iustum a pio auxilia
toze per p̄tinentiā z orationē cum fide
querim; z nō impetremus. Sed notā

Nota. **Ni. de ly.** Sed dum quia

De filiis phinees. dicunt
hic expositores nostri cōiter q iste non
potest intelligi phinees q fuit filius elea
gari filij aaron. Similiter cū subditur:
De filiis ithamar daniel. Id
est descēdētibus ab ithamar nō pōt in
telligi ithamar q fuit filius aaron: qz in
fra eodē ca. dicit q de filiis leui nō fu
erunt aliqui inuenti in pplo illo q tunc
erat cū Esdra. Phinees aut filius ele
agari: z ithamar filius aaron fuerunt de
tribu leui: z ideo dicunt q isti fuerunt
aliū similitū noim: sed quicqd sit de prin
cipali dicto scz q fuerint de tribu aarō
vel de alijs tribubus habentes noia si
milia: ratio tamen inducta non valet:
immo contrariat textui quē pro se alle
gant: qz ibi sic loquit esdras: Quesiui
qz in pplo z in sacerdotib; de filiis leui
z nō inueni: ex quo p̄tz q cū esdra erāt
aliqui pp̄ares siue laici q erant de tri
bu iuda z beniamin et aliqui sacerdo
tes de tribu aaron: z qd subdit: De fi
liis leui nō inueni: intelligendū est de
simplicib; leuitis. put leuite p̄tra aaro
nias distinguunt: put dictum fuit ple
nius Au

lijs phinees/gerfon. Be filiis a
ithamar/daniel. Be filiis da
uid/attus. Be filiis sechenie/
z de filiis pharos/ cacharias:
et cū eo numerati sunt viri cē
tū quinquagita. Be filiis phet
moab/elioenai filius caree/ z cū
eo ducētū viri. Be filiis seche
nie filius ezechiel: z cum eo tre
centi viri. de filiis addan/ na
bath filius ionathā: z cū eo qui
nginta viri. Be filiis belam/
esaias filius athalie: z cum eo
septuaginta viri. Be filiis sa
phatie/ cebedia filius michael/
z cum eo octoginta viri. Be fi
liis ioab/ obedia filius iehibel
z cum eo ducenti decē z octo
viri. Be filijs selomith/ filius iof
phie/ z cuz eo centū sexaginta
viri. Be filiis bebai/ cachari
as filius bebai: z cum eo viginti
octo viri. Be filijs eceab/ iohā
nā filius ecehā: z cū eo cētū decē
viri. s. filijs adonicā q erāt no
uissimi: z hęc noia eoz heliphe
leth z helibel z samaias/ z cū eis
sexaginta viri. Be filijs beggui/
vthai z cachur/ z cū eis septua
ginta viri. Co. gregauit aut eos
ad flumiu q dcurrit ad hauna:
z māsim/ ibi trib; dieb; Quesi
uic; i pplo et i sacerdotib;: de
filiis leui: z nō inueni ibi. Itaq;
misi heliger z ariel z semeiaz z
belnathā z arib: z altez helna
thā/ z nathan/ z cachariā z mo
sollā pncipes: z ioarib z helna
thā/ sapiētes: z misi eos ad hed
do q est p̄m in caspie loco. Et
posui ore eoz vba q loqrent
ad heddo z ad frēs ei; nathin
neos i loco caspie/ vt adduce
rēt nobis ministros domo dei
nri. Et adduxerūt nobis p ma
nū dei nri bonā sup nos/ virū
doctissimū s filijs mooli/ filij le
ui/ filij isrl: z sarabiā/ z filios ei;
z frēs eius decē et octo: z asa
biam z cū eo isaiā de filiis me
rari/ fratresq; eius z filios eius
viginti. Et de nathinneis q s
dederat dō z pncipes ad mini
steria leuitay/ nathineos ducē
tos viginti. Qēs hi suis noib;
vocabant. Et pdicauit ibi ieu
niū iuxta flumiu hauna vt affli

lius Numeri. iij. Leuite enim dupliciter
dicunt. Uno mō generaliter omnes illi qui
sunt de tribu leui: z sic sacerdotes dicuntur
leuite. Alio modo specialiter. put leuite di
stinguunt cōtra sacerdotes: z sic sacerdotes
dicunt aaronite: alij autem dicuntur simpli
ces leuite: z de istis non fuerunt tunc aliqui
inuenti in pplo qui tamen necessarij sunt in
cultu dei ad ministrandum sacerdotibus.

Quesiui. Sic ponit numeratio sim
plicium leuitarum specialiter: quia de istis
non fuerunt aliqui inuenti in illo populo: vt
dictum est: et ideo Esdras misit nuncios ad
querendū aliquos de istis: vnde subdit:
Et misi eos ad heddo. dicunt autē
expositores nostri cōmuniter q misit nunci
os ad iudeos qui erant vltra montes caspi
os: quos trāstulerēt theglathphalasar z sal
manasar reges assyriorum de regno decem
tribuum: vt habet. iij. Reg. sed hoc potest
improbari per textum. ij. Paral. xi. c. vbi di
citur: q sacerdotes z leuite qui erant in vni
uerso regno israhel dimisso hieroboā qui co
lebat vitulos aureos venerunt ad roboam
regem iude: z extūc in regno suo manserūt
vsq; ad trāsmigrationē que facta est per na
buchodonosor. Ex quo patz q non fuerunt
captiuati cum decem tribub;: z ideo frustra
misset illuc nuncios esdras ad querendū
leuitas. Item potest improbari per textum
in hoc libro: quia caplo precedenti dicitur q
Esdras cum pluribus alijs recessit de baby
lone ad eundūz versus hierusalem septimo
anno regis artaxerxis primo die primi men
sis: z venerunt vsq; ad flumiu qui decurrit
ad hauna: vt habetur in hoc ca. et ibi māsē
runt tribus diebus: z postea miserunt nunci
os ad querendum leuitas quibus addu
ctis. xij. die mensis eiusdē recesserunt de flu
uio hauna: vt habet infra isto ca. z sic mis
sio nuncioz pro leuitis z eoz preparatio: vt
venirent ad Esdras z aduentus ipsoz ad
eum: totum hoc fuit factum in spacio octo di
erum: et propter hoc locus caspie: vnde fu
erunt adducti nō poterat esse multū longe a
flumine hauna vbi erat esdras cū sua comi
tū: z ideo dicit hic Rab. Sa. q caspia est
nomen loci in regione babilonis: vbi mul
ti de leuitis z nathinneis manebāt: qui nō
ascenderant cum sorobabel z iosue filio io
sedech: loca vero ad que decem tribus fue
runt captiuati: multe valde distant a baby
lone: ppter qd in tam paruo tpe nunci; non
potuissent illuc ire z redire: vnde dicitur be
brei qd nulli redierunt de illa captiuitate: s;
iudei qui sunt dispersi per orbem in europa et
aphrica sunt de tribub; iude z beniamin et
leui: exceptis paucis q de captiuitate decem
tribuum fugiendo euadētes coniuerunt
se regno iude: et in captiuitate babilonica
fuerunt captiuati cum tribus tribubus p̄di
ctis: z cum eis redierunt qui voluerunt re
dire sicut dictum est supra. i. ca. Cetera patēt
ex dictis. e. Et pdicauit ibi ieiuni. zc.

Nota. **Diuitia** Dic psequēter describit pplū numerati p̄fe
ctio: z p̄mo describit hui; p̄fectiois debita
dispositio. scdo executio/ ibi: Dromouimus
q. Debita aut dispositio ad p̄ficiscendū per
viam peri
Et pdicauit ibi ieiunū zc. Per
istum vero flumiu intelligit fluxus lachry
marū corporaliū vel mentaliū vel etiā vtra
rūq; que debēt esse in vera p̄titione z con
fessione: z qm ad verā p̄titionē z confessio
nem sequi debet satisfactio: ideo iuxta dictū
flumiu ieiunū predicat quod est vnum de
operibus satisfactionis et per ipsum alia sa
tisfactionis opera designantur.

Et separauit

Nota. **Leuite** nius Numeri. iij. Leuite enim dupliciter
dicunt. Uno mō generaliter omnes illi qui
sunt de tribu leui: z sic sacerdotes dicuntur
leuite. Alio modo specialiter. put leuite di
stinguunt cōtra sacerdotes: z sic sacerdotes
dicunt aaronite: alij autem dicuntur simpli
ces leuite: z de istis non fuerunt tunc aliqui
inuenti in pplo qui tamen necessarij sunt in
cultu dei ad ministrandum sacerdotibus.

Quesiui. Sic ponit numeratio sim
plicium leuitarum specialiter: quia de istis
non fuerunt aliqui inuenti in illo populo: vt
dictum est: et ideo Esdras misit nuncios ad
querendū aliquos de istis: vnde subdit:
Et misi eos ad heddo. dicunt autē
expositores nostri cōmuniter q misit nunci
os ad iudeos qui erant vltra montes caspi
os: quos trāstulerēt theglathphalasar z sal
manasar reges assyriorum de regno decem
tribuum: vt habet. iij. Reg. sed hoc potest
improbari per textum. ij. Paral. xi. c. vbi di
citur: q sacerdotes z leuite qui erant in vni
uerso regno israhel dimisso hieroboā qui co
lebat vitulos aureos venerunt ad roboam
regem iude: z extūc in regno suo manserūt
vsq; ad trāsmigrationē que facta est per na
buchodonosor. Ex quo patz q non fuerunt
captiuati cum decem tribub;: z ideo frustra
misset illuc nuncios esdras ad querendū
leuitas. Item potest improbari per textum
in hoc libro: quia caplo precedenti dicitur q
Esdras cum pluribus alijs recessit de baby
lone ad eundūz versus hierusalem septimo
anno regis artaxerxis primo die primi men
sis: z venerunt vsq; ad flumiu qui decurrit
ad hauna: vt habetur in hoc ca. et ibi māsē
runt tribus diebus: z postea miserunt nunci
os ad querendum leuitas quibus addu
ctis. xij. die mensis eiusdē recesserunt de flu
uio hauna: vt habet infra isto ca. z sic mis
sio nuncioz pro leuitis z eoz preparatio: vt
venirent ad Esdras z aduentus ipsoz ad
eum: totum hoc fuit factum in spacio octo di
erum: et propter hoc locus caspie: vnde fu
erunt adducti nō poterat esse multū longe a
flumine hauna vbi erat esdras cū sua comi
tū: z ideo dicit hic Rab. Sa. q caspia est
nomen loci in regione babilonis: vbi mul
ti de leuitis z nathinneis manebāt: qui nō
ascenderant cum sorobabel z iosue filio io
sedech: loca vero ad que decem tribus fue
runt captiuati: multe valde distant a baby
lone: ppter qd in tam paruo tpe nunci; non
potuissent illuc ire z redire: vnde dicitur be
brei qd nulli redierunt de illa captiuitate: s;
iudei qui sunt dispersi per orbem in europa et
aphrica sunt de tribub; iude z beniamin et
leui: exceptis paucis q de captiuitate decem
tribuum fugiendo euadētes coniuerunt
se regno iude: et in captiuitate babilonica
fuerunt captiuati cum tribus tribubus p̄di
ctis: z cum eis redierunt qui voluerunt re
dire sicut dictum est supra. i. ca. Cetera patēt
ex dictis. e. Et pdicauit ibi ieiuni. zc.

Nota. **Diuitia** Dic psequēter describit pplū numerati p̄fe
ctio: z p̄mo describit hui; p̄fectiois debita
dispositio. scdo executio/ ibi: Dromouimus
q. Debita aut dispositio ad p̄ficiscendū per
viam peri
Et pdicauit ibi ieiunū zc. Per
istum vero flumiu intelligit fluxus lachry
marū corporaliū vel mentaliū vel etiā vtra
rūq; que debēt esse in vera p̄titione z con
fessione: z qm ad verā p̄titionē z confessio
nem sequi debet satisfactio: ideo iuxta dictū
flumiu ieiunū predicat quod est vnum de
operibus satisfactionis et per ipsum alia sa
tisfactionis opera designantur.

Et separauit

Et separauit

Es dum qz ieiunium pmittitur: z oratio sequit. Primo em ait z pre dicauit ibi ieiunium zc. deinde subiur: z peterem via recta nobis: z in pclusionone sententie: Ieiunauim aut z rogauim de. zc. Oportet em vt quicunqz ad pbanda misericordia dñi ingre ditur. pmo se pntentius viuendo dignu exaudiri prebeat: z sic orat: nec psperere euentura que postulat dubitet. a Appendi. Be. Per ar gentu z auru vasa q de babylone hie/ rosolyma mittunt aie significant: q de pfusione mundi ad dñm conuertunt. An bene sacerdotib vasa comēdat custos esdras: q hierosolyma pferat ea: qz p sa cerdotes lauant in baptismo z pscra tur dño: qcumqz ad consortiu ecclie prin gere desiderant: z p eos recōciliant pe nitēdo q ab ecclia recesserāt peccādo: z in seruitiū diaboli quasi in captiuita te babylonij regis in peccatis pleuerā do deciderāt. Bene aut sunt. xij. sacer dotes qbus hec cura comittitur ppter xij. aplos p quoz doctrinā ecclia primo fundata est: z p successores eoz vsqz ad finē edificāda est. Q Beda. Distat iter hec vasa q esdras cū sacerdotib hiero solyma offert: z ea q corobabel z iesus obtulisse referunt: qz illa de tēplo dñi trāsata sunt in babylonē: z post relata in hierlm: hec autē in babylonia facta: sz deuotiōis grā hierosolymaz missa a rege vel pncipib pparū: vel etiā a pplo isrl q in illis partibus morabat. Illa g vasa significāt eos q post acceptā noti cia z sacramēta fidei post inchoata vir tutū opa decepti a diabolo rapiuntur in pfusione: eoz sed xpi grā reuocant ad salutē. hic aut illos q cū pctō pme trans gressionis nati p lauacrū regeneratio nis sacerdotuz ministerio expiati: ecclie sic filijs aggregant. b Ctos facti doctores. Oportet doctores ecclie nūqz obliuisci sanctimonie: qz a dño sūt pscra ti p spm sanctū in die redēptiōis ad quā suscipiendā etiā auditores insi tuant: vt q tam dño oblato sūt p rudimē ta fidei: etiā p eoz q in fide pscerūt ex empla z monita magis pfirmēt: z su pne ciuitatē introitu digni efficiantur. c Vigilate. Vigilandū est sacerdo tibus ne qua de sibi creditis aiabus. i. vasis dñi pereat: sed integro numero ad sancte virtutis edificia pducantur. d Donec appēdat. Eos. i. quos supna dispositio vobis comisit tales in struēdo z docēdo exhibeat q irrepben sibles inueniant: z apti thesauro aule celestis. i. sedibus interne pacē z lucis: z h nō iudicio quozlibet q falli possūt: sz aploz z eoz q cū dño sunt iudicaturi. Hi em merito sunt pncipes sacerdotū z leuitarū z duces familiarū isrl. i. vi roz vel aiarū deū videntū itelligunt. de qbus dr: Constitues eos pncipes su per oēm terraz. z alibi: Nobilis in por tis vir ei zc. e Promouim. Be. Dia sunt plena mysterijs. Supra em legit q pma die mēsis pmi ceperit ascē dere de babylone: nūc dr: q dectima die eiusdē mēsis pmouerūt a flumine hau ua. Primo g die mēsis de portis baby lonie exierūt: sz vsqz ad. xij. diē iuxta me moratū flumē expectabāt: donec leuite z nathinnei de casphā venirēt: z seip sos ob pericula longi itineris diuti iei unādo z orando dño comēdarent. Et nos g cum nouos ecclie ppos diabolo renūciare z verū deū credere z cōfiteri docemus: quasi primi mēsis initio de babylone cū pecunia dño pscrandā egredi mur: qz pncipiū eis noue puerfionis tradimus quos ereptos diabolo ad

diabolo ad celeste regnū ducimus. vnde idē mēsis nouoz vel nouarū frugū dr: In ipso em p eadē significatiōe noue cōuer sationis patres de egypto sunt educti. Cū aut noue vite audi toribus symbolū fidei tradim: qd p. xij. aplos ordinatū est: et totidē sentētis cōprehensum: qsi. xij. dieb in pma mansiōe cō sistimus: z sic ceptū ad terrā pmissiōis iter aggredimur: qz post acceptaz fidei noticiā virtutū eis viā q ad vitā pueni atur ingrediendā eē monstram: qbus diebus esdras cū filiis trāsmigratiōis ieiunys z ofonib z cōgregationi leui tarū z nathinneoz dedit erat: qz cum nouos fidei ppos acqrimus: maxime studendū est virtutib: qbus nos dño familiari comēdem: z eis quos eru dimus exemplū boni operis pbeam: fratru quoz cohortē religiosaz nobis i auxiliū vocam: q adiuti aias fidelitū ad societate electoz: z arcē vite pfectio ris quasi vasa sancta ad templū dñi ef ficaci trāseram. f Et mansim. Tres dies manet in hierlm q sūt tres virtutes: fides: spes: z charitas: has oportet doctores pmo in se ostēdere: z sic eos quos docuerint z eisdē virtuti bus instituerint pcedentib in xpo pa trib pbandos offerre: Luz em ecclia eos quos cathēticam in fide z actiōe probos inuenerit qsi que offerim in templū p manū sacerdotū appendens puri metalli z pfecti pōderis reperit: qd i hac ecclia p electos stidie i credē tiū vitā examināda agit z i supna hie/ rusalē in eis

Nico. de lyra

viam periculosa: z primo fuit per ieiunium z ofonez: vt ipetraret directio nē diuinaz. z h est qd dr: Et pdicauit ibi ieiunium. i. solēnter oibus iposui: cui causa subdit: a Erubui eniz pe. a rege auxi. z eqtes q dese. zc. Sed videt q in hoc peccauerit expo nendo se z comitiū suā periculis pro pter erubescētia. Ad qd dicendū q h non fecit ppter erubescētia. ppe per sone: sz qz hoc reuertit poterat i oppo b: iū diuie potentie: qz rex gētilis pos set credere z dicere q deus iudeoz nō eēt potēs ad eos defendēdū: z iō non peccauit esdras h faciēdo ppter hono rē diuinū. scdo fuit dispositio pfectio nis in h q p cōfioa q portanda erant in hierlm fuerūt tradita sacerdotibus ad defendendū. z h est quod dr: b Et separauit de pncipibus sacerdo tu. i. de pncipalibus z valentiorib co rum. c Appendi qz eis zc. i. sub certo pondere z numero tradidi. Cete ra patent in littera. d Promouimus g. Die psequēter describit pfe ctionis executio. vbi pmo tangitur ter minus a quo/cū dr: Promouimus g a flumie hauua: z termin ad quē ibi: Et pgeremus hierusalē: z modus pficiscēdi/ibi: e Et manus dei nfi fuit sup nos. i. ei virtus nos di rigens z ptegens. f Et māsīm ibi tribus dieb: vt quiete phabita cuz maioris deliberatiōe traderent pre ciosa que erant deportanda. ideo sub ditur: g Die aut quarta appē sum est argentum zc. id est sub cer to pondere z numero traditum.

Doctores ecclie qd fa cere debeāt

Dē. 44. d P. 10. 31. c

* b Et separauit de pnci. sacer. Sequit: c Appē dite eis argētū z aurū zc. Per qd ostēdit q ecclie thesau ri maxime spuales hoib lratīs z fidelib sūt comēdandi. * Sed z qui ve

rusale in eis q intrare merent pfectus coplet. In hac eni vita doctores qsi triduo maneres in hierlm: qsto die argutu z anq qd obtulerat appedendu sacerdotib offerunt: cu se fide fortes: spe sublimes: deuotioe seruete: exhibet: z auditores p pfectio ne recte fidei: qsi argentu pbatu clarescere: p puritate sentus imolati: qsi primu auru fulgescere p lu sceptione spualiu charismatu: qsi vasa psecrata pminere demoftrat. In super na qz patria cu pro fide spe z charitate post eua p illis qd docuerut gram re/ muneratiis accipiunt: qsi post gaudiu triduanie maffionis in hierlm ob dona ria z vasa pcosa q obtulerut ampli ho norant. a Descriptu e. Be. Hoc fit cu doctores studiose vita examinat subditoy qtu. f. singuli ad fide vl opa tionē pferunt: vt iuxta modu sue capa citatis ordinet eos p copetetes gradus in domo dñi. Si aut pposit p ignauia torpet: vitasq subditoy aut ignorat: aut nosse dissimulat: intern arbiter q nu meru creditiu: pondusq singuloy in trutina sui examinis conseruat: reddet vnicuiq p m opa sua. Hōt etiā dicit: qz guenientibus platis ad supna hierlm: descripta e eis qd instruerat: illo tpe omne op bone actiois in libro vite: z di gna in celis donetur retributione.

Sz et q ve. Bed. Magna deuotio z religio ondit: cu puenientes ad te/ plū: pmo oim holocausta offerunt: nō tm p seips/z etia p oim isrl. i. p eis q iā domū reuersi fuerāt: z pro eis q adhuc egulabant. Dyflice aut illiveracitē z pfecte captiuitatē diaboli: q peccado te nebant penitēdo euafert q se fixa intē tione diuio seruitio subdit: q toros se ab infimis abstractos/flāma celest/ de/ siderij accēdūt. Hoc ē eni holocausta. i. tota incensa sacrificia dño offerre nihil nisi ei voluntatē in oib cogitare vl fa cere. c Obtulerūt. Hō tm p se. Perfecte mētis iudiciū est: cu qd p oī isrl imolat. i. pro generali fidelium sospi tate qsi vnitatis z fraternitat' memor lu gne pietati supplicās. d Et eleua uerūt. Aug. ornādo varus donarijs q rex z philiarij z pncipes ei miserat: mīstros qz z sacerdotes illi ab oib angustijs liberādo. Dyflice pplz z tēplū deivnā z eadē ecclesie figurā tenēt: quā leuat Esdras z filij trāsmigra tionis ablatis de babylone sacris vasis: cu pdicatores aggre gātes ei iunāte dño nouos creditū pplōs honorabilē eā oib z terribilē exhibēt. Idē cū eos qd exēplis i bona puerfatione instituerē vel vbijs vlqz ad celestium pceptionē pmoioz pmo/ uēt vel puehūt: leuāt pplm i domū dei: qz magnū z manētib' i supna patria: z pegrinatib' adhuc i terra elect/ gaudiū faciūt.

Postq aut. Bed. Hoc aut trāgressio in Ca. IX malachia pbeta manifesta descripta: z pphetica au ctoritāte redarguta est: qz. f. de captiuitate reuersi tā pncipes z sacerdotes z leuite qz reliqu' pplz abiecerūt vxores israhelitas q paupertate z labore vie z sexus fragilitate pfecte infirmate z deformate erāt: z alienigenas etate flozentes vel pulebriores vel potentū z diuitiū fillias duxerāt. Qd nō d his q tunc cū Esdra venerāt: sz de illis intelligēdū est q cū cozoba/ bel z iesu iā dudū de captiuitate ascēderāt. Hō enī poterāt q cū Esdra venerāt tā cito tāti ducis ptenere doctrinā: vt necdū v. mētib' in patria demorati vxores suas reliqrūt z etēnas ac ceperint: de qz numero intelligunt fuisse pncipes q h facinus ad Esdrā referētē corrigere curarūt. Notandū q ea q pnci pes peccauerūt: z plebē sibi commissaz peccare fecerunt pnci/ pes corrigere satagūt: sed qz p se nequeūt: referunt causam ad prin. ipē. i. archiepiscopū: cui' auēte expiet flagitiū. Dyflice aut vxores alienigene: hereses z supstitiosas phoz sectas si gnificāt: q cū in eccliam incaute admittunt: semē scim catholi/ ce veritatis z pure actionis errore cōtamināt. Peccata quoq oia quib' ethnici pollunt: dum pñiani nō erubescūt imitari: qsi p vxores alienigenas degenerāt a semine verbi dei q fue/ rant generati. p m illud: Voluntarie genuit nos vbo. v. zc. et quasi pphanā

qsi pphanā de filiab' exteroz sobolē pcreat: dū illecebras errā tiū fecit: puerfos ex eis actus ad cūctoiz noticiā pferunt. f. Hō est se. Notādū ē q abducto isrl in captiuitatē. i. x. tri bub' inditerēter pñino noie: due tribus. i. iudas z beniamin appellāt israhel. Populus g isrl non hic ad distinctionē iude z beniamin. x. tribus dicunt: sed ad di stinctionē pploz terrarū generalit' po/ pulus dei intelligit: q dignitatē cele/ stis nois terrenoz societate polluit. vñ in Malach. quē Esdrā putāt hebrel trāgressus est iudas: z abominatio fa cta ē in hierlm z isrl zc. vbi iudā dicit: manifeste pme trāgressiois pplm in h pollutū significat. Qd vō addit: disq/ dat dñs magistrū z discipulū zc. pnci/ pes z pplm pollutos ondit: z a psozio sctōz eradicādos esse nisi penituerint. Et q adiūgit offerētes mun' dño exer/ cituū: admonet eos incassum dño offer re q seipsos peccado non timēt diabolo subdere. Hō ē sepa. Strada fides pncipz z ppli de captiuitate erudit' q semē scim alias gētes vocāt pplōs ter/ rarū vt significēt se qvis de terra crea tos in celis habitare: dum p ceteris in deū celi credūt z celestia ab illo benefi/ cia cōsequi sperāt: vñ merito dolēt san ctificationē suā abominationib' gentiū eē inqnatā: z qd grau' ē pncipes q cor rigere debuerāt pmos errasse fatent.

noi leuite iuxta nūex z pōd' oim Descriptus ē oim pōdus i tpe illo. Sz z qvenerāt de captiuita tez filij trāsmigratiois/ obtulerūt holocaustomata deo israhel: vitu los duodecim p omni pplo isrl: anetes nonagita sex: agnos sep/ tuagita septē: hi rcos p peccato duodeci: oia i holocaustuz dño. Sederūt at edicta regl satrapis b q erāt de cōspectu regis z ducib' a q honorificauerūt auctoritate regl qua Esdras sublimatus est. d trās flumē: z eleuauerūt pplm z c domū dei. Ca IX d Postq at hec cople d ta ff: accesserūt ad me a q .f. vnerāt cū Esdra. f pncipes dicētes: Hō est separ' pplz isrl et sacerdotes z leuite a pplis terrarum: z de habitatori bus eozuz: chananei videlicet et ethēi z pberecei / iebuqeū z am/ monitarū z moabitaram / z egy/ ptiorum / et amorzeorum. Tule/ runt enim de filiabus eorum si/ bi et filiis suis vxores: et cōm/ scuerūt semē scim cū pplis fraz.

Domū dei. Ca IX Postq at hec cople d ta ff: accesserūt ad me a q .f. vnerāt cū Esdra. f pncipes dicētes: Hō est separ' pplz isrl et sacerdotes z leuite a pplis terrarum: z de habitatori bus eozuz: chananei videlicet et ethēi z pberecei / iebuqeū z am/ monitarū z moabitaram / z egy/ ptiorum / et amorzeorum. Tule/ runt enim de filiabus eorum si/ bi et filiis suis vxores: et cōm/ scuerūt semē scim cū pplis fraz.

Domū dei. Ca IX Postq at hec cople d ta ff: accesserūt ad me a q .f. vnerāt cū Esdra. f pncipes dicētes: Hō est separ' pplz isrl et sacerdotes z leuite a pplis terrarum: z de habitatori bus eozuz: chananei videlicet et ethēi z pberecei / iebuqeū z am/ monitarū z moabitaram / z egy/ ptiorum / et amorzeorum. Tule/ runt enim de filiabus eorum si/ bi et filiis suis vxores: et cōm/ scuerūt semē scim cū pplis fraz.

Domū dei. Ca IX Postq at hec cople d ta ff: accesserūt ad me a q .f. vnerāt cū Esdra. f pncipes dicētes: Hō est separ' pplz isrl et sacerdotes z leuite a pplis terrarum: z de habitatori bus eozuz: chananei videlicet et ethēi z pberecei / iebuqeū z am/ monitarū z moabitaram / z egy/ ptiorum / et amorzeorum. Tule/ runt enim de filiabus eorum si/ bi et filiis suis vxores: et cōm/ scuerūt semē scim cū pplis fraz.

Nota

Esdr. 8. 8.

Moraliter

Diuisio

Moraliter

Off. 2. a

Dyflice

Dyflice

Nota

Dyflice

Off. 2. c

aut genua: expadit manus: et fudit p̄ces in tpe sacrificij vesptini: scies esse grati qd̄ sit in spū hūilitatis et in ato p̄rito qd̄ carnis et sagui ne pecidū offeret.

Sic ḡozante esdra rē. a **C** Fleuit ppls. Qui scz peccauerat p̄niam agē tes: vel q̄ in castitate p̄manserāt de casu fratru dolētes. Dultū p̄o cō turbati ad p̄ces et lamēta sui p̄nificis ostēdunt: cū etiā mulieres et pueri interfuisset narrent. P̄t aut ea discretiōe factū intelligi qd̄ p̄i innocētes et recti ad eū cōfluxerūt. cū ait: Et p̄uenerūt ad me oēs q̄ ti mebat̄ p̄bū dei isrl̄ rē. Nūc̄ qd̄ etiā ipsi q̄ peccauerūt cū vxorib⁹ suis et liberis penitētis acturi cōuenerūt. b **C** De filijs helā rē. Nūc̄ dicit Josephus p̄mū fuisse hierosolymitarū: q̄ vt p̄ncipē decet maxia auctoritate mox intētioez Esdre iuuabat pplm̄ secū peccasse p̄tēdo/ et penitētia suadēdo abiectis vxorib⁹ alienigenis cum liberis suis. c **C** Et nūc̄ si est penitentia in israel super hoc. Quasi si pplm̄ huius pcti p̄fecte penitet. p̄mo cōuersi ad dñm̄ correctionē p̄mittam⁹: et veniam postulemus: deinde ad nos reuerſi omnē pcti radicē extirpem⁹ et fructū eieciſ. s. vxorib⁹ cū oī sobole: hoc est enī veraciter penitētiam agere toto corde et int̄ ad dñm̄ cōuertī: et oēm foris peccādī materiā ab ip̄a origine rescari.

Surge

Nico. de lyra

B a **C** Et di. nobis rē. Ita qd̄ ppls nō est totaliter delet⁹ h̄z demeruisse. b **C** Et daretur par illius in loco sancto ei⁹. i. aliqua fixio et stabilitas in hierusalem. c **C** Et daret no. vi. modicā. i. paucis p̄cederet vita: qz plures fuerūt mortui de p̄plo q̄ residui. d **C** In ser. nra. Licz eui sacerdotēz et ministri essent liberi a tributo regio: vt h̄. s. vi. ca. tñ ppls cōis nō erat liber. e **C** Et ex. solitudines. i. tēplū ad solitudinē p̄i redactū. f **C** Et da. no. spem. Accipiendi ab eo plura bñficia ex p̄teritis lā collaris. Alio modo exponit qd̄. s. dictū est. Et nūc̄ q̄si ad parū rē. ita qd̄ li parū referat ad deuz: vt sit lenius: licz deū de p̄cati fuerim⁹: tñ in modico exauditi sum⁹: nō p̄pter defectū diuine liberalitatis: sed p̄pter impedimētū n̄re iniquitatis. Cetera q̄ sequunt̄ exponant̄ sicut p̄i.

B **C** Et nūc̄ qd̄ dicem⁹. Dic p̄nr Esdras p̄fiteſ pctā p̄sentū/ dicēs: Et nūc̄ qd̄ di. q. d. nō habemus frontē de p̄cādī te. b **C** Quia de. mādata tua q̄ p̄cepisti in manu seruoꝝ tuozū p̄phetarū. Scilicet moysi et aaron: qz moyses accipiebat mandata a deo: et aaron p̄ponebat ea populo: vt habetur Exod. iiii. i **C** Terra ad quam vos ingredimī rē. imūda est. Propter multiplicationē idolatrie et alioꝝ vitioꝝ execrabiliū p̄petra toꝝ p̄ gentiles ibidē habitantes. c **C** Ab ore vsqz ad os. i. abundanter

dñm̄ deū n̄m vt dimitterēt nobis reliquię: et daretur par illi⁹ in loco sc̄to ei⁹: et b̄ illuminaret oculos n̄ros de⁹ n̄r: et daret c

nobis vitā modicā in seruitute n̄ra: qz d̄ serui sum⁹: et in seruitute n̄ra nō dereli

q̄t nos de⁹ n̄r: et inclināuit sup nos misericordiā corā rege p̄sarū: vt daret nob

vitā/ et sublimaret d̄m̄ dei n̄ri: et ex

trueret solitudines ei⁹: et daret nob̄ spes f

i iuda et hierlm̄. Et nūc̄ qd̄ dicem⁹ dñe s de⁹ n̄r post hęc. Quia dereliq̄m⁹ mā

data tua q̄ p̄cepisti in manu fudoꝝ tuoꝝ rū p̄phetaz/ dicēs: Terra ad quā vos i

ingredimini vt possideatis eā/ tra imūda est iuxta imūdiā p̄ploꝝ ceterarū/ qz terrarū/ abominatiōib⁹ eoz q̄ repleue

rūt eā ab ore vsqz ad os in coinquatiōe sua. Nūc̄ ḡ filias v̄ras ne deti filijs eo

rū: et filias eoz ne accipiatis filijs v̄ris: et nō q̄ gratis pacē eoz et p̄speritatē eoz

vsqz i eternū: vt p̄fortemini et comeda

tis q̄ bona sūt terre: et heredes habebitis filios v̄ros vsqz in sc̄lm̄. Et post oīa

q̄ venerūt sup nos in opib⁹ n̄ris pessimis: et in delicto n̄ro magno: qz tu de⁹ n

oster liberaſti nos de iniquitate nostra/ et dedisti nobis salutes sicut est hodie: vt nō p̄uenteremur: et irrita faceremus

mādata tua: neqz matrimonia iūgeremus cū p̄plis abominatiōnū istaz. Nū

quid irat⁹ es nobis vsqz ad cōsummatōnez/ ne dimitteres nobis reliq̄as ad

salutē: Bñe de⁹ isrl̄/ iūst⁹ tu: qm̄ nō derelicti sum⁹ q̄ saluaremur sicut hac die.

Ecce coraz te sum⁹ in delicto n̄ro: Nō q̄ enī stari p̄t corā te sup b̄. Ca. X

Sic ḡozante esdra et i plorā te deū et flēte et iacēte an̄ tē plū dei/ collect⁹ ē ad eū de

isrl̄ cetūs gradis nimis viroz et mulierū pueroꝝqz: et fleuit populus fletu

multo. Et respōdit sechemas filius ie

hibel de filijs helam/ et dixit esdre: Nos p̄uaricati sumus in deum no

strum: et duximus vxores alienigenas de populis terre: Et nūc̄ si est penitentia in israel super hoc/ p̄cutiam⁹ fedus cū dño deo nostro vt p̄yciam⁹ vniuer

danter nimis: sicut. iiii. Reg. xxi. d̄ qd̄ manasses effudit sanguinē innoxium multū nimis: et impleuit hierlm̄ sanguine p̄phetarum vsqz ad os.

C Nūc̄ ḡsi. ve. ne. de. si. eozū: Istud p̄ceptū h̄t Deu. vii. m **C** Et nō que. pacē eoz. Quia p̄m diuina iusticia debebat interfici: et ido si

lij isrl̄ nō poterāt cū eis facere federa p̄petua: licz possent dare treugas ad t̄ps in aliq̄ casu: vt dictū fuit sup libzū Josue. Et istud mādatū transgressi fuerūt illi q̄ redierāt de captiuitate cōtrahēdo cōnubia cū gentilibus: cū q̄bus erat eis p̄hibitū et illi

citū post grām eis factam a deo quā reduxerat eos de captiuitate. et hoc est qd̄ d̄: Et post oīa rē. et subdit:

C Quia tu deus nō liberaſti nos. Et ex hac ingratitude multū aggrauabat pctm̄ eozū. ido subdit:

C Nūc̄ qd̄ irat⁹ est nobis vsqz ad cōsummatōnez. i. totalē p̄plī delectionez. q. d. hoc demeruimus nisi ex tua liberalitate saluemur. vñ subdit:

C Ecce corā te su. in delictis n̄ro. Tibi et hoibus manifesto.

C Nō enī stari p̄t co. te sup hoc. Ad tegendū palliandū seu defendendū.

Sic ḡozante Esdra. Dic p̄sequēter describit̄ p̄dicte transgressionis correctio.

Circa quā p̄mo ponit̄ maiorū cōfessio. sc̄do p̄plī citatio/ ibi: Et missa est vox. tertio correctōis inchoatio/ ibi: Et surrexit Esdras. quarto cōsummatio/ ibi: Et p̄summati sunt. Circa p̄mū dicit̄: Sic ḡozā. Esdra. i. hu

militer deuote et perseueranter.

C Collect⁹ est ad eū rē. Esdre cōpatiens. t **C** Et fleuit p̄plus. Nō solū ex cōpassione/ sed etiam p̄ pcti sui cognitione et contritione.

C Et respōdit sechenias. qui erat de principalioribus populi.

C Et dixit Esdre. Nōm̄e suo et alioꝝ principalū. y **C** Nos p̄uaricati sumus. Accipiendo vxores alienigenas que mētes etiā sapientū emolliunt et eneruat: et tandē ad idolatriā inclinant: sicut p̄t in salomone. z **C** Et nūc̄ si est penitentia in israel super hoc. i. qz penitentia est. a **C** Percutiam⁹ fedus cum dño deo nostro. Stabile et absqz retractione. b **C** Et p̄yciam⁹ mus vniuersas vxores rē. Et dei p̄ceptū impleamus: et occasione mali a nobis p̄scindamus.

Surge Moraliter. r **C** Sic ḡozante Esdra rē. In hoc Esdras sacerdos dedit exemplū p̄latis et curatis ecclesie flendi et de p̄cādī dñm̄ p̄ subditozū suozū trāsgressione: nam anias eozū tanqz mater in christo debet asidue parturire. Et quonia ex afflictione boni p̄lati subditi debent ad verā penitentiā moueri. Sequitur: Collectus est ad eū de isrl̄ cet⁹ grandis rē. Sequit̄: t **C** Et fleuit ppls mul. rē. Oz aut̄ iste flet⁹ ex vera penitētia p̄cesserit: ostendit̄ p̄ hoc qd̄ dicit̄: a **C** Percutiam⁹ fedus cū dño deo nostro vt p̄yciam⁹ vni. rē. i. alienigenas.

C Et eos q̄

Diuisio

Moraliter

E **S**urge. deceter docet quod sit apud maiores plilio agendum: ut. i. q. p. suo sensu quod optimu intellexerit vel intellexisse sibi videbit dicat: et tñ ei qui p̄est locū discernēdi relinquit: parat⁹ ob tēperare oib⁹ q̄ ille p̄m voluntatē et legē dei agenda decreuerit. **b** **F**ilij heliasib. Qui tunc sūm⁹ sacerdos erat: post iesuz filiū iosedech ioachim filius ei⁹: et post eū heliasib fili⁹ eius sūmo sacerdotio funct⁹ ē. **c** **P**anē nō co. **B**ed. Exēplū hinc hñt sacerdotes non solū stendi et orādī: sed etiā ieiunādī p̄ his q̄ peccauerūt. **B**eatī enī qui pp̄ria pctā lugēt: q̄ accepta remissioe p̄solantur: s̄ beatiores q̄ aliena desent vt ne panē q̄dē et aquā q̄ abstinetiū refectio est p̄tingere velint: neq̄ domū suā ingredi vel ascēdere i lectū frati sui: sed in atrijs dom⁹ dñi orādo p̄noctāt. **I**bi enī erat dom⁹ sacerdotū quā vespa sup ueniete esdras p̄hibet itrasse. **A**liā rō editio p̄ cubiculū iohānan: pastophoria iohānan habz quo noīe sepe d̄z porticus q̄ tēplū vndiq̄ circūdat in q̄ ministri et custodes tēplī manebāt. **L**ugēt etiā nūc in trāsgressioe eoz q̄ de captiuitate venerāt q̄ dolēt eos q̄ a pctis penitēdo erepti sunt ad ea peccādo eē relapso: et q̄si denuo a diabolo captiua tos. **D**e quoz seductozib⁹ q̄si de imundaz vxoz parētib⁹ ait **P**etr⁹: **S**upbia enī vanitates loquētes pellicūt in desiderijs carnis luxurie eos q̄ paululuz effugiūt. **E**t paulo post: **S**i enī refugientes coinquatiōes mūdi in cognitiōe iesu xp̄i his rursus iplicati supant: facta sūt eis postiora deteriora porib⁹ **d** **I**pe est mē. **B**ed. Qui ab hebreis calleu: a romanis vocat⁹ decēber q̄ est i medio hyemis pluuialis et tēpestuosus. **U**n notādū: cū in media hyeme pplis p̄uenerit: timere a pctō et a pluuijs memorat. **C**ū ei pluuias ipō etiā tpe pluuiay maiores solito cernerent: reuersi ad p̄scientiā pctis suis hoc ipu tauerūt: et irā celestē supuēturā ex ipsa aeris p̄turbatiōe timuerūt: id nō in priuatis domib⁹ negocia sua agere p̄sumpserūt: s̄ in platea dom⁹ dñi: assumpto p̄nie et hūilitatis habitu p̄sederūt: hic p̄pter eos q̄ turbatis elemētis et ventoz frigore vel inundātia pluuiay vel aceruus niuiū: vel ardore siccitatis: vt etiā exitio hoīm vel aialū desup ingrauescēte. et ipō iudice etiā p̄ apta indicia vni sue ire imitāte: nihil de correctioe mox q̄ placēt iudicē: plagāq̄ euadant impēdēt: req̄rūt: sed fastu seculi p̄tractāt q̄ arte aduersa q̄ exteri⁹ p̄pter pctā d̄seuiūt aut enitēt aut supent. **e** **E**t sedit ois po. **B**ed. i. circa atrū sacerdotū q̄ ipa dom⁹ vndiq̄ cingebat hñs circa se ex omī pte p̄ q̄drū edes atriozū amplissimas: in q̄bus etiā pplis qñ p̄ pluuiā opus erat stare poterat: et videre ea q̄ in tēplū ianuis gerebant vt circa tēplū. habebāt enī interiores parietes iuxta terrā i colūnis factos exteriores solidos. **f** **E**t surrexit es. **B**e. **D**ic locus rñdet ad B q̄d. s̄. dictū est. **E**t surrexit esdras añ domū dī: et abiit ad cubiculū iohānā fl. el. rē. **U**bi notā da deuotio p̄tificis q̄ lugēs orās et te uotionem pontificis pli p̄māst: nec p̄us domū suā itrare uoluit: q̄ accepto p̄sensu ppli toto penitēte corde et p̄uersum ad dñm: vide cui⁹ deuotionis

e. Pe. 2. d

Ibidem

f

Nota

Nota de uotionem pontificis

las vxores et eos q̄ d̄ his nati sūt et iuxta voluntatē dñi: et eozū q̄ timēt p̄ceptū dñi dei n̄ri s̄m leges fiat: **a** **S**urge: tuū est discernere: nosq̄ erim⁹ tecū: **C**ōfortare et fac. **S**urrexit q̄ esdras et adiurauit principes sacerdotū et leuitarū et oēm israhel vt facerēt s̄m v̄bū b̄. **E**t iurauerūt. **E**t surrexit esdras ante domū dei: et abiit ad cubiculū iohānan filij heliasib et ingressus est illic. **P**anē nō comedit et aquā nō bibit. **L**ugebat enī transgressionē eoz qui venerant de captiuitate. **E**t missa est vox in iuda et in hierusalē oib⁹ filijs trāsmigrationis vt congregarent in hierlm: et ois qui nō venerit in trib⁹ dieb⁹ iuxta p̄siliū p̄ncipum et senioz: aufereť vnīuersa substātia ei⁹: et ipse abiiciet de cētu trāsmigratiōis. **C**on uenerūt igit oēs viri iuda et beniamun in hierusalē tribus dieb⁹: **i** ipse est mēsis non⁹: vicesima die mensis et sedit omīs pplis in platea domus dei: tremētes p̄ pctō et pluuijs. **E**t surrexit esdras sacerdos et dixit ad eos: **V**os trāsgressi estis et duxistis vxores alienigenas vt adderetis super delictum israel. **E**t nunc date cōfessionē dño deo patrū v̄roz: et facite placitū eius et separamini a pplis terre et ab vxozibus alienigenis. **E**t respondit vnīuersa multitudo. **V**ixitq̄ voce magna: **J**uxta verbū tuū ad nos: sic fiat. **V**erūtamen q̄ populus multus est et tempus pluuię: et nō sustinemus stare foris: et opus nō est diei vni⁹ vel duorum: v̄hemēter quippe peccauimus in sermone isto: cōstituantur p̄ncipes in vnīuersa multitudine: et omnes in ciuitatibus nostris qui duxerunt vxores alienigenas: veniāt in t̄pibus statutis: et cū his seniores p̄ ciuitatē et ciuitatē et iudices eius: donec auertatur ira dei nostri a nobis super peccato hoc. **I**gitur ionathā filius asabel: et iaacia filius thecuesteterunt super hoc: et mesollam et sebethai leuites adiuerūt eos: **F**ecerūtq̄ sic filij trāsmigratiōnis. **E**t abierūt esdras sacerdos: et viri principes familiarū in domos patrū suozum: et omnes per

deuotiois et reliq̄ p̄ncipes vidēt fuisse p̄sortes cū dicūt et ipsi finita synodo abisse i domos patrū suoz. **S**i ei hoc nō significat scriptura q̄d op⁹ fuit scribere q̄d expleto colloq̄o esdras et p̄ncipes familiarū in domos patrū suoz de septis tēpli abierūt: eos eniz hoc fecisse nemo est q̄ nesciat: q̄d op⁹ fuit addere: et oēs p̄ noīa sua: cū et p̄ oib⁹ esset notissimū nisi q̄ tales eos voluit itelligi quoz noīa et facta merito in memoria tenerent ac posteris noscenda

Nico. de lyra

a **S**urge. ad hoc exequendū. **b** **T**uū est discer. q̄ habes scientiā legis diuine. **c** **M**osq̄ erim⁹ tecū. q̄d decreueris exequēdo. **C**etera patet vsq̄ ibi: **d** **P**anē nō come. et aquā nō bi. i. nullū cibum et potū accepit: q̄ noīe panis et aq̄ itelligit ois cibum et pot⁹ in sacra scriptura: vt frēq̄nter dictū est. **e** **E**t missa est vox. **D**ic p̄nr ponit ppli citatio: cū d̄z: **E**t missa est vox. i. cōis citatio **f** **E**t ois q̄ nō ve. rē. in hoc ponit p̄tra p̄tumaces pene determinatio: cū s̄dit: **g** **A**ufereť vnī. sub. ei⁹. i. bona exteriora. **h** **E**t ipse abiiciet de ce. p̄ exōicationē. **i** **I**pe est mē. no. q̄ ap̄d hebreos corruēt p̄tim nouēbz et p̄tim decēbz n̄fo. **k** **E**t sedit po. in platea. **l** **T**re mē. p̄ pec. timētes ne rōne trāsgressiōis p̄dicte veniret sup eos diuina vltio grauis. **m** **E**t pluuijs: q̄ tps istud frigidū est et pluuiosum de cōi cursu: et tūc erat plus solito p̄ pcti sui demerito. **n** **E**t surre. esdre. **D**ic p̄nr ponit trāsgressiōis correctio ad monitionem esdre dicentis: **o** **V**os trāsg. estis. hoc est liq̄dū et nō p̄t negari. **p** **U**t adderetis sup deli. isrl. cōmissum añ captiuitatē babilonicā. **q** **E**t nūc date cōfessio. recognoscēdo pcti verbo et facto. idō s̄dit: **r** **E**t separamini a pplis ter. ita q̄ nō habeatis fedus et cōsortiū cum idolatris. **s** **E**t ab vxozib⁹ alieni. q̄ a deo vero auertūt: vt p̄dictum est. **t** **E**t rñdit vnīuer. multi. esdre cōsentendo: tamē petūt dilationē p̄pter im portunitatē t̄pis et negocij magnitudinē. **v** **C**ōstituant p̄ncipes. i. hoies sapiētes iusti et diligētes q̄ vadant de ciuitate in ciuitatē: diligēter inquirēdo de trāsgressozibus: et corrigant p̄ alienigenaz vxoz electionē. **Et sederūt**

x **E**t eos q̄ de his nati sūt **P**er vxores alienigenas cōueniēter itelligi possunt interiores cōcupiscētie male: et p̄ filios eozū actus exteriores ex ipsis p̄cedentes que oia a vere penitētib⁹ prout p̄nt sūt abiiciēda. **n** **E**t surrexit esdras ante domū dei. **N**on enī a terra voluit surgere donec populus emendationem p̄miserit: et ad hoc per iuramentū se astrinxit: nō tamē cessauit esdras a sua totali afflictione: quia sequitur: **d** **P**anē nō come. et aquā nō bibit. et in hoc dedit exemplū ecclesie p̄latis et curatis affligēdi se p̄ subditoz suoz pctis vsq̄ ad p̄fectionem **x** emēdationis.

[Marginal notes in a smaller script, partially illegible due to fading and angle.]

noe da traderent. **Et sederunt** in die pmo mensis decimi vt qreret re. **Et cōsummati sunt oēs viri q duxerūt vxores alienigenas vsq ad diē pma mensis pmi. Et inuēti sūt de filijs sacerdotū: q duxerunt vxores alienigenas: de filijs iosue filiū iosedech et fratres ei: maasia et eliezer et ianib et godolia. Et dederūt manus suas vt eijcerēt vxores suas et p delicto suo arietē de ouibus offerret. Et de filijs emner: annani et cebedia. Et de filijs serim maasiaz beliaz semeta: et iehibelz oqias. Et d filijs phesur: elioenai: maasia hismael nathanael: iosabeth et helesa. Et de filijs leuitarū iosabeth et semet et celaia: ipse est calutha phathaia: iuda et eliezer. Et de catorib eliasub: et de ianitorib sellū et thelē et huri. Et ex isrl d filijs pharos: remeia et eciar melchiaz miamim et eliezer et melchia et banea. Et de filijs helā mathania. Zacharias et hiebilz abdi et ierimoth et helia. Et de filijs cethua elioenai eliasib: nathania et hierimoth et cabeth: et raqca. Et de filijs bebar: io hānā/ anania cabbai athalai. Et d filijs benimosolla et i melluch et adaiā/ iasub/ et saal/ et ramoth. Et d filijs phemoab: ednar chala: banaias et maasias: mathanias: beselehel: bennui et manasse. Et de filijs erem eliezer iesue: melchias semeias: symeō beniamin: maloch/ samarias. Et de filijs ason mathanai: mather acabeth elpbeleth iermai manasse/ semet. **Be filijs bani: maaddi/ amrāz hu el: baneasz badaias: cheliau: bāni: amarimuth et eliasib: mathanias/ mathanai/ et iaqi/ et bani ben niu semei/ et salmuas et nathan et adaias: mechne dabaia: ysai/ sarai: egrēlz selemaur semeria/ sellū amaria/ iosēph. **Be filijs nebul: abibel: matathias: cabeth: cābia: ieddu et iobelz banai. Oēs hi acceperūt vxores alienigenas: et fuerūt ex eis mlieres q pepererāt filios. Liber Esdre pmius finit.******

noe da traderent. **Et sederunt** in die pmo mensis decimi vt qreret re. **Et cōsummati sunt oēs viri q duxerūt vxores alienigenas vsq ad diē pma mensis pmi. Et inuēti sūt de filijs sacerdotū: q duxerunt vxores alienigenas: de filijs iosue filiū iosedech et fratres ei: maasia et eliezer et ianib et godolia. Et dederūt manus suas vt eijcerēt vxores suas et p delicto suo arietē de ouibus offerret. Et de filijs emner: annani et cebedia. Et de filijs serim maasiaz beliaz semeta: et iehibelz oqias. Et d filijs phesur: elioenai: maasia hismael nathanael: iosabeth et helesa. Et de filijs leuitarū iosabeth et semet et celaia: ipse est calutha phathaia: iuda et eliezer. Et de catorib eliasub: et de ianitorib sellū et thelē et huri. Et ex isrl d filijs pharos: remeia et eciar melchiaz miamim et eliezer et melchia et banea. Et de filijs helā mathania. Zacharias et hiebilz abdi et ierimoth et helia. Et de filijs cethua elioenai eliasib: nathania et hierimoth et cabeth: et raqca. Et de filijs bebar: io hānā/ anania cabbai athalai. Et d filijs benimosolla et i melluch et adaiā/ iasub/ et saal/ et ramoth. Et d filijs phemoab: ednar chala: banaias et maasias: mathanias: beselehel: bennui et manasse. Et de filijs erem eliezer iesue: melchias semeias: symeō beniamin: maloch/ samarias. Et de filijs ason mathanai: mather acabeth elpbeleth iermai manasse/ semet. **Be filijs bani: maaddi/ amrāz hu el: baneasz badaias: cheliau: bāni: amarimuth et eliasib: mathanias/ mathanai/ et iaqi/ et bani ben niu semei/ et salmuas et nathan et adaias: mechne dabaia: ysai/ sarai: egrēlz selemaur semeria/ sellū amaria/ iosēph. **Be filijs nebul: abibel: matathias: cabeth: cābia: ieddu et iobelz banai. Oēs hi acceperūt vxores alienigenas: et fuerūt ex eis mlieres q pepererāt filios. Liber Esdre pmius finit.******

pugnādi diabolus fideles ipugnat vt nullū eis tpa securū relinqt. Ecce ei q ab adūstantib supari nō poterāt: vince bāt hostes publicos edificato tēplo dñi et dīcato: s; vincebāt amore mlier: ne tēpla cordiū vel opez suoz deo digna seruarēt. Cui rei tpiū manifeste figura cōplet: cū videm aīos fideliū multo periculosus nūc tēptari intrinsec a cupiditētia sua abstractos et illectos q qndā tēptabant extrinsec: cū imanis aduersari ptra eoz pstatia ferroz igne seutebat. S; aderit pietas dñi: q sicut aduersus apta furētū certamina p tute patietie tribuit: ita nobis cōtra surripētū laqos blanditiarū cautele custodia dabit. Peniq: et h agēte industria pōtificis: q timebāt dñm cūcti cōpūcti sūt corde q peccauerāt: et eiecerūt vxores alienigenas: et sic expulsa turpitudine luxurie: redijt dec castioner i eluitate dñi: eiecto rudore vitioz: respōsūt flores et ornamenta p tute. **Si q obūciat nō eē scptū q filios adultera rū sed ipas tm eiecerūt: quis supra sechenia suggerēte et dicente: Percutiamus fed cū dño deo nro: et pūciamus vniuersas vxores et eos q de eis nati sūt: p tino subditū sūt. Surrexit ergo esdras et adiurauit pplm: pncipes sacerdotū et leuitaz et oēm isrl vt facerēt p m hū h: et iurauerūt: intelligat/ qz se nō piecerūt filios: illa fuit cā q eos docuerūt renūciare matēne ifidelitati: et psecratos dño p circūcisionē et hostiaz salutarē fidei suē castitati sociauerūt. **Dystice** Dystice aut bona opa q intuitu tpa lis cōmodi vel fauoris vel electatiōis agim: aut iter mala sūt reputāda: aut ab infi **Ni. de ly.** **Et sederūt** etc. Ex q pty q in disqredo istud negociū posuerūt men sem integrū. **Et inuēti sūt.** Die pñr ponit descriptio illoz q duxerunt vxores alienigenas/ cū d: **De filijs iosue etc.** Iste iosue erat sūm sacerdos: et sic videt verū qd dicit e. s. videlz q bec trāgressio icēperit a maiorib ppli. ad h aut aptat aliq illd Zach. iij. a. **Ondit** mibi dñs iesū sacerdotē magnū stantā corā angelo. i. esdra q erat angel. i. nūci missus a latere regl ad ppli directōez/ et sathan a dextris: qz vera erat accusatio de pctō trāgressio nis: et accipit h iesus p filijs ei: vt pty ex h loco: qz p qdamō manet in filijs. **Et de ma. su. i.** iuramēto solēnt firmare ne possz retractari. **Et** ei. vx. suas. i. alienigenas. **Et p deli. suo etc.** Quia sic aries est dux greg: ita sacerdotes sūt duces ppli cōmunis. **Et** legat vt iacet fra: et lz nō dicat hic q eiecerūt pueros cū vxorib alienigenis: tenēdū tñ est q sic fuit factū: qz sic pmiserat sechenias noie suoz et alioz pncipaliū: vt h. s. e. ca. Percutiam se. cū do. deo no. vt. pū. vni. vx. s. alieni. et eos q de his nati sūt. **Emēdatōis.** **Et inuēti etc.** In trāgressores istos primo noiat dupli ci cā. **Pria** est qz pctm eoz graui erat eo q sacerdotes et eozū filij q tūc succedebāt eis in sacerdotio mag tenebant **Dorsalter****

scire legem q ceteri. **Salach. ij. b.** Labia sacerdotis custodiunt sciētia: et legē ex ei ore reqrēt. **Secūda** est: qz pctm isto causa fuit et occasio alijs peccādi. **Breg. in pasto.** Cū pasto: g abrupta graditur pñs est vt ad pncipiū greg sequat. **D**

ab infima intentioe fecerit da: et p celesti tm retributione fa-
cienda. Qui enim ieiunat orat et elemosina dat et videat et lau-
det ab hominibus talia ples bone actionis qsi de imunda genitri-
ce nascit: et ideo inter eos q de babilone hierosolyma ascende-
runt parte habere non pot. Qui enim in presenti mercede recipit
in futuro carebit: nisi auctor opis me-
tem ad meliora couertens pro deo face-
re ceperit: qd p laude faciebat inaniz
et qsi sobole indigne edita dno conse-
cras hierosolyme ciue fecerit vt opus
male inchoatu corriges dignu faciat p
petua mercede in celis.

Incipit Neemias qui est Es-
dre secundus.

Capitulu I

Erba Neemie si. r.

Beo. Neemias inter-
pretat solator dnt: vt
solator a dno: qui cu
renouauerit muros hic
rusale et pplm ab hosti-

bus liberatu in diuine legis obseruan-
tia sublimauerit: p qz nomie et opere
xpm significat. qui ait: Ego rogabo pa-
tre et aliu paraclytu. d. v. De quo psal.
ait: Edificas hierlm dñs r. Signifi-
cat etiā scōs pdicatores qz ministerio
supna nob solatio pstat: vt dñi post la-
psu pcti spem venie et pollicitatiōis pe-
nitētib pollicent: qsi diruta ab hosti-
bus hierosolymoz menia restaurauit.

Erba neemie. Be. Ducusq pba
Eldre: qd corobabel et iesu facta descri-
bit. deinde sua facta descripsit. Dic ma-
nifeste xpm significauit: qz sacra scōtu-
ra renouauit: captiuos i hierlz reduxit
domū dñi maioribus donis ditauit: et
sublimauit: et duces ac pñdes tras flu-
men euphrate q legē dei noscent cōsti-
tuit: et filios trāsmigratiōis ab yroib⁹ externis castiganit. Re-
nouauit enī xps sacra scripturā: qz quā scribe et pharisei p tra-
ditiones fedauerāt: vt iuxta litterā tm intelligi docebant ipse
spñali sensu plenā ostēdit: et nouū testamētū misso scōspū per
aplos et aplicos viros describi fecit. Eduxit pplm de captiui-
tate babilonica et in hierlm terrā pmissiōis liberatū induxit:
qz semel passus in cruce mūdū sanguine redemit: et descēdēs
ad iferos veros inde israelitas ad menia supne ciuitat⁹ duxit
et gaudia pmissē hereditatis eis inclusit et quotidie fideles a
purbatione mūdī cōgregās: ad pfortiū ecclie regnūqz penne
cōuocat. Auxit ornat⁹ tēpli auro et argēto et vasis pñosis que
ppls isrl et pñcipes perfax per eū miserāt: qz in se credētes de
viroz ppo in ecclia ducēs claritate fidei et opis eorū hanc
ornare et glorificare nō desistit. Cōstituit duces et pñcipes oī
pplio trans flumē q legē dei noscerēt et docerēt: qz in ecclia q
flumine baptisimi abluta est: et flumē babilonicū. i. purbatio-
nē seculi fluctuātis fidei sinceritate trāscendit: aplos: euāgel-
istas pastores posuit et rectores. Castigauit filios trāsmigrati-
ōis ab yroib⁹ alienigenis: qz illos q pessione fidei mūdo
renūciant: illecebris mūdī seruire phibuit. Eiecit filios talū
matrū de cetu trāsmigratiōis ab yroibus alienigenis: ne for-
te adulti pfidā se qrent earū: nō fidē patrū. Opera enim nra
etiā q hoibus bona vident: si carnalib⁹ delectationib⁹ pmixta
sint: si originē de cōtaglo humani fauoris sumpserint: repro-
bare docuit: nec puenire illis q mundū pfecte relinquūt: et to-
ta mēte ad celestia trāseunt q nō blādimētis tpalibus enerua-
ri sed aduersitatib⁹ exerceri: et ad requiē sempiternā gaudent
pparari. b In mēse cas. Dñs casleu ipse est que nos
decē hie vocamus: apud hebreos nonus: apud nos vltimus.
Cuius nomē qd spes eius interpretat bñ cōgruit votis eius q
ad ruinas scē ciuitatis intēdebat erigēdas. Primū enī bone
actionis fundamētū est spem habere de auxilio dñi ad pficien-
dū qd cupimus. In hoc mēse natus est dñs: cuius notē lōge
an figurabat q in eo mēse verus Neemias diu desideratus
ad edificatiōē ecclie esset venturus. c Erā in susis rē.
Susus metropolis est perfax: sed tāta firmitate vt castrū esse
videat: et interpretat eqtatio vel reuertēs: q fidelib⁹ pueniēter
aptant: eis maxime q de captiuitate hierlm curā gerūt. i. de sa-
lute eoz q aliqñ p insidias diaboli de ecclia rapri penitentes
denuo p gratiā dei sunt redacti: tales enī sunt in reuertēte ca-
stro. i. in

Job. 14. b
Ps. 146. a

Allego.

Susis

stro. i. in robore mētis reuocate ab ifimis ad desiderū patrie
celestis: et in eqtatu sanctorū cordiū: que scz portāt seiores deū.
d Qui remāserūt. Beo. p qz lre sensus: q enī remāserūt
de captiuitate: et si in pace versari videbant amico eis existen-
te rege psarū qbus paulo an Eldra cum eplis miserat q habe-
ret potestātē in regiōe tras flumē: tñ
in magna afflictioe mētis erat: et op-
probrio hostiū: qz adhuc scē ciuitat⁹
murus erat dissipatus. Tūc autē me-
rito in ecclia affligunt et tristitia secu-
lari cōpungunt scī: cū qñq respiscē
tes a pctia

Nico. de lyra

Postilla venerabilis magi-
stri Nicolai de lyra super libru Ne-
mie qui est Esdre secundus Incipit.

Erba Neemie Ca. I
mie. Postqz descrip-
ta est popli descriptio
sub Eldra. hic pñr de
scribit reedificatiōē mu-
ri sub Neemia q fuit
missus tanqz dux a latere regis ad re-
edificatiōē ciuitatis. Sciēdum tñ q
bis a rege venit in hierlm. pmo ad ci-
uitatis reedificatiōē: scdo ad malo-
rū i eius absentia subortoz correctio-
nē ca. xij. In aduētū at pmo ad ciui-
tatē venit. scdo veniens ipam murauit
ca. iij. et tertio muratā clausit portis et
vectib⁹. ca. vij. qto ea clausa septimū
mēsem festiū celebrauit. ca. viij. qn-
to ciuitatē populauit. ca. xi. sexto po-
pularam dedicauit. ca. xij. Circa pñ-
mū ostendit pmo pñscēntis volun-
tas. scdo legationis auctoritas. ca. ij.

Circa primum pmo describit rumor oppressionis iudeoz in
hierusalē. secūdo languor ofoniz ibi: Cūqz audissem. Circa
primū notat psona scribens: cum dicit: a Verba nee-
mie filij hel. Ab isto enī loco scripsit q sequunt: vt dicit Ra-
Sa. Scdo notat tps/cū dicit: Et factū est in mēse casleu.
hic est mensis nonus apud hebreos p m vnā computatiōē:
vt videbit magis infra sequē. ca. b Annō vicef. i. regni
artaxerxis in cui⁹ anno. vij. missus fuit Eldras: vt dicit est. 3.
Eldre. vij. ad docēdū pplm. et anno. xij. eiusdē missus fuit Ne-
emias tanqz dux a latere reg⁹ ad reedificandū ciuitatē. tñ p m Jo-
sephū iste artaxerxis fuit fill⁹ darū hstaspis: et vocat eū versē
diminutiue. p m pō Ra. Sa. fuit fill⁹ assueri et regie Bester:
sicut dicitū fuit Eldre. vij. et. vij. ca. c Et ego erā i su. ca.
lz susa eēt tūc pñcipal ciuitas regni: tñ vocat b castrū: qz erat
edificata fortit⁹ hinc et inde ad modū castrū. d Eye. ana.
aliq libi hnt: Et venit ad me anani. lz ad me nō est de temp-
vñ dicit Joseph⁹ q Neemias vidit istos tanqz pegrinos in-
trātes ciuitatē: et audiuit eos loqntes hebraice: et tūc allocut⁹
fuit eos. e Un⁹ de fra. me. i. de cognatiōe mea. f Et
inter. eos de iij. qz pmo qsiui de statu ppli sui. et scdo de sta-
tu ciuitat⁹ hierlm. g Et dixit. mi. rñdendo pmo de statu
ppli eo ordine q fuerāt interrogat⁹. h Qui remā. rē. in p-
uin. i. iudee. i In afflictioe rē. qz gētilēs in regno decē
tribū habitātes: multas molestias eis iferebāt et opprobria:
vt pleni⁹ h. f. iij. ca. scdo rñdent de ciuitate. k Et mur⁹
hie. disti. est. qz a tpe q nabucardan icēdit ciuitatē et muros
eius dirupit:

Aborali. a Verba neemie. per neemiam q solator in-
terptat et interpretatiōi psonat res gesta: qz missus fuit a latere
regi in iudeā ad solatiōē filioz isrl de captiuitate babiloni-
ca reuerloz. put ex sequētib⁹ apparebit: dñs nē iesus xps si-
gnificat: q solator dicit Treno. i. f. Elōgatus est a me sola-
tor. Glo. hebraica. Iste est rex melias: Ipe etiā missus fuit a
pfe q est rex regū in mūdū ad solatiōē oim gētiū. d Et
venit ad me ana. vn⁹ de fra. me. rē. Per istos frēs apli
designāt: q frēs dñi nri iesu xpi dicunt. Ps. xxi. e. Narrabo
no. tuū fra. meis: vt deduc aplos Heb. ij. et. Job. xx. d. dixit ma-
rie magdalene. Vade ad frēs meos et dic eis: Ascēdo ad pa-
trē meū et patrē vrm. g Et dixerūt mi. qui remā. rē.
afflictioe sunt. Per h significat aploz cōpassio ex q ppli
afflictioe leu